

TÜRKİYE FUTBOL SÜPER LİĞİ OYUNCULARI GÖZÜNDEN SPOR MEDYASI ALGISI

İrem Nur ÖZER

Editör:Dr. Öğr. Üyesi Alpay Bülbül

**TÜRKİYE FUTBOL SÜPER LİĞİ
OYUNCULARI GÖZÜNDEN
SPOR MEDYASI ALGISI***

İrem Nur ÖZER

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Alpay BÜLBÜL

Türkiye Futbol Süper Ligi Oyuncuları Gözünden Spor Medyası Algısı
İrem Nur ÖZER

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Alpay Bülbül

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Duvar Design

Yayın Tarihi: Kasım 2023

Yayıncı Sertifika No: 49837

ISBN: 978-625-6585-46-1

© Duvar Yayınları

853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir

Tel: 0 232 484 88 68

“Yıllar süren benzersiz desteğiyle yanımda olan canım dostum İpek Güler’e ve kendimi bildim bileli bana koşulsuzca sevildiğimi hissettirip ömür boyu elimi tutacağını bildiğim çok değerli anne ve babama ithaf ediyorum...”

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca görüş ve bilgileriyle bana destek olan, beni her daim cesaretlendiren ve en iyisini yapabileceğime dair güvenen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Alpay Bülbül'e sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Akademik bilgisi ve görgüsü ile örnek aldığım, yüksek lisans öğrenimim süresince beni destekleyen, bilgisi, tecrübeleri ve engin hayat görüşüyle bana yol gösterici olan, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Savaş Duman'a minnettarlığımı sunuyorum.

Bilimsel araştırmanın sabır ve disiplin gerektirdiğini öğreten ve her zaman daha iyisi olma yolunda çalışmamı tembihleyip, tez çalışmamın her aşamasında kendisine sorduğum tüm soruları içtenlikle ve özenle yanıtlayarak nitel araştırma ile ilgili deneyimlerini benden esirgemeyen Arş. Gör. Gamze Akyol hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışma sürecimde her konuda desteğini esirgemeyen, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren Arş. Gör. Ünsal Altınışık hocama çok teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan, varlıklarını en derinden hissettiğim ve bugünlere gelmemi sağlayan, teşekkürlerin en büyüğünü hak eden canım aileme sonsuz sevgilerimi ve iyi dileklerimi sunuyorum.

İlgili alana katkıları olması temennisi ile...

İrem Nur ÖZER

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
Araştırma Hipotezleri	2
Araştırma Problemleri.....	3
Araştırmanın Sınırlıkları	3
1.GENEL BİLGİLER	5
1.1. Spor ve Futbol ile İlgili Temel Kavramlar	5
1.1.1. Spor ve Futbol	5
1.1.2. Futbolun Dünya’da Gelişim Süreçleri.....	7
1.1.3. Futbolun Türkiye’deki Tarihi ve Gelişimi	7
1.1.4. Futbolun Toplumdaki Yeri	8
1.1.5. Amatör / Profesyonel Futbolcu.....	9
1.2. Medya	9
1.2.1. Medya Türleri	10
1.2.1.1. Propaganda medyası.....	10
1.2.1.2. Kamu hizmeti medyası	10
1.2.1.3. Reklam medyası	10
1.2.1.4. Kült medya	10
1.2.1.5. Alternatif medya	11
1.2.1.6. Sosyal medya.....	11
1.2.1.7. Psikik medya.....	11
1.2.2. Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri	11
1.2.3. Spor Medyası	12
1.2.4. Spor Medyasında Etik	12
1.2.5. Sporda Medyanın Önemi.....	13
1.2.6. Futbol ve Medya İlişkisi	14
1.3. Basın ve Spor Basını.....	15
1.3.1. Spor Basını ve Gelişimi.....	16
1.3.2. Spor ve Basın Arasındaki İlişki	16
1.3.3. Basın ve Medya Arasındaki Fark.....	17
1.4. Algı	17
1.4.1. Algı Çeşitleri.....	17
1.4.1.1. Simgesel Algı.....	18
1.4.1.2. Kültürel Algı.....	18
1.4.2. Algı Sürecini Etkileyen Faktörler	18
1.4.3. Spor ve Algı İlişkisi	19
1.5. Psikoloji	19
1.5.1. Spor Psikolojisi.....	20

1.5.2. Spor Psikolojisinin Özellikleri.....	20
1.5.3. Spor Psikolojisinin Performansa Etkileri	20
1.5.4. Profesyonel Sporcularda Spor Psikolojisi	21
1.6. Motivasyon	21
1.6.1. Motivasyon Kuramları.....	22
1.6.1.1. Kapsam-Gereksinim Kuramları.....	22
1.6.1.2. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	23
1.6.1.3. Alderfer'in E. R. G Kuramı	23
1.6.1.4. Herzberg'in Çift-Etmen Kuramı.....	23
1.6.1.5. Mccelland'ın İhtiyaçlar Kuramı	24
1.6.1.6. Süreç Kuramları.....	26
1.6.1.7. Beklenti Kuramı	26
1.6.1.8. Eşitlik Teorisi.....	26
1.6.1.9. Amaç Teorisi.....	27
1.6.1.10. Edimsel Koşullandırma Kuramı	27
1.6.1.11. Hür İrade Kuramı.....	27
1.6.2. Sporcu ve Motivasyon	28
1.6.3. Sporda Yarışma Motivasyonu.....	28
1.7. Stres	29
1.7.1. Stres Algısı.....	30
1.7.2. Stresin Oluşum Süreci	30
1.7.3. Olumlu Stres	30
1.7.4. Olumsuz Stres.....	31
1.7.5. Stres Faktörleri	31
1.7.6. Stresin Performansa Etkileri.....	31
1.7.7. Stres Altındaki Sporcularda Gözlemlenen Değişiklikler	32
1.7.8. Stresle Başa Çıkma Türleri.....	32
1.7.8.1. Problem Odaklı Başa Çıkma	32
1.7.8.2. Duygu Odaklı Başa Çıkma	32
2. GEREÇ VE YÖNTEM.....	34
2.1. Araştırmanın Modeli.....	34
2.2. Çalışma Grubu	34
2.3. Veri Toplama Yöntemi	35
2.4. Veri Toplama Araçları	36
2.4.1. Standartlaştırılmış Görüşme Soruları	36
2.5. Verilerin Analizi.....	36
2.6. Geçerlik ve Güvenirlik.....	37
2.7. Etik Kurul Onayı.....	38

3. BULGULAR.....	39
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	45
5. KAYNAKLAR.....	53
6. EKLER.....	63

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	35
Tablo 3.1. Medyada çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	39
Tablo 3.2. Medya mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	40
Tablo 3.3. Futbolun gelişebilmesi için sizce medyanın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	40
Tablo 3.4. Sizce futbolda hangi medya türü ön plana çıkmaktadır? Neden? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	41
Tablo 3.5. Medyada çıkan haberler, medya ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	42
Tablo 3.6. Türkiye’deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz? Sorusu tematik içerik analizi.	42
Tablo 3.7. Son yıllarda spor medyasında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	43
Tablo 3.8. Türkiye’de medya denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu? Sorusu Tematik İçerik Analizi.	44

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Görüşme Formu	66
Ek 2. Transkript	68

KISALTMALAR DİZİNİ

f	: Frekans
FİFA	: Fédération Internationale de Football Association (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği)
Kn (n=numara)	: Çalışma katılımcılarına verilen kod ve numara
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
UEFA	: Union of European Football Associations (Avrupa Futbol Federasyonları Birliği)

GİRİŞ

Spor, insanların hem eğlenmek hem de daha sağlıklı bir hayat sürdürebilmeleri için tercih ettikleri aktiviteler arasında olduğu söylenebilir. Sporun; yaş, cinsiyet, dil, din, ırk ayrımı yapılmaksızın farklı kültürden insanları bir araya getirerek, bu kadar etkin bir faaliyet haline gelmesinde medyanın oldukça büyük bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu durum futbolun merkezinde yer alan futbolcuları da kapsamaktadır.

Bireyin mevcut fiziksel ve mental becerilerini geliştirmesine yardımcı olan spor, belirlenen kurallar dâhilinde, belirlenen hedeflere ulaşma amacı güden fiziksel hareketlerdir (Tanrıverdi, 2012). Sporun birçok türü ve branşı bulunmaktadır. Branşlar içerisinde bir takım sporu olan futbol ise dünya üzerinde en popüler olanıdır. Futbol; aerobik ve anaerobik performansların dönüşümlü bir şekilde istimal edelin sürat, kuvvet, çeviklik, esneklik, koordinasyon, kassal ve kardiyovasküler dayanıklılık gibi özelliklerin performansa tesir ettiği koordineli bir spor branşıdır (Akyüz, 2017). Futbol; kadın, erkek, zengin, fakir, çocuk, yaşlı, işçi ve işveren her kesimden kabul görmesi ve kolaylıkla her ortamda oynanması, futbolun evrensel bir spor haline gelmesini sağlamıştır. Günümüzde futbol, hem kadın sporcuların hem de erkek sporcuların katıldığı bir spor branşıdır. Diğer spor dallarından daha yaygın olmasıyla birlikte, bu üstünlüğü ve evrenselliğinden dolayı, dünyada en çok ilgi duyulan ve en tutkulu spor branşının futbol olduğu söylenebilir.

Toplumları bilgilendirme ve bilinçlendirmede öne çıkan kavramlardan biri de medya kavramıdır. Medya, önemini artırmaya devam eden bir kavram olmaya devam etmektedir. Bilgi çağı olarak kabul edilen günümüz dünyasında, bilginin medya aracılığıyla topluma ulaştırılması eskiye oranla daha fazla önem arz etmektedir (Dilber, 2014). İletişim araçlarına bakıldığında yazılı, basılı, sözlü ve görsel semboller içeren her türden iletişim aracını ifade eden medya kavramının içeriğine sadece gazete, dergi, kitap, broşür gibi basılı medya değil, kitle iletişim araçlarından televizyon, sinema, internet ve radyo da yer almaktadır (Mora, 2008).

Futbolun dünyayı fethetmesi, televizyon sayesinde olmuştur. Ancak başlangıçta stadyumlarda seyirci sayısından azalma olacağı inancıyla yöneticiler futbol müsabakalarının televizyondan yayınlanmasına karşı çıkmışlar, böylece ilk yayınlar daha geniş kitlelere hitap eden uluslararası müsabakalar olmuştur. Diğer bir ifadeyle milli maçlar ilk yayınlanan spor organizasyonları olmuştur. Örnek vermek gerekirse Fransa'da yayınlanan spor müsabakaları Fransa ile Almanya arasındaki müsabakayla başlamış ve 1950'de televizyon sayısı 1500 iken maça bir gün kala 1000 televizyon satılmıştır (Boniface, 2007). Bu açıdan bakıldığında medya, dünyanın en çok izlenen sporu olan futbolun içinde

doğrudan yer alan bir olgudur. Futbol, medyayı kullanma yolları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Medya ise futbolu güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Alver, 2008).

Sosyal medya, insanların internet üzerinden çevrim içi olarak birbirleri ile iletişim kurması, yorum ve içeriklerin paylaşılması için kullanılan sosyal ağlardır (Kirtiş ve Karahan, 2011).

Sosyal medya; bir bilişim teknolojisi uygulaması olmasının yanı sıra bireylerin birbirleriyle etkileşim ve iletişim biçimlerini etkileyen önemli bir iletişim aracıdır. Sosyal medya aynı zamanda; resim, video ve ses gibi paylaşımlara imkan vermekte ve bu özelliği ile kişilerin ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmaktadır (Şahin, 2017).

Sosyal medyanın, ülkemizde en popüler spor dalı olan futbolun tüm paydaşları arasında profesyonel futbolcuların performansları üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olabileceğini söylemek doğru bir yaklaşım olacaktır. Sporda bireysel açıdan temel gösterge; psikolojik ve fizyolojik açıdan senkronize bir şekilde istenilen düzeyde performans sergilemektir. Bireysel olarak sergilenen bu performanslar, makinenin dişlileri gibi birleşerek takım performansının düzeyini yaratmaktadır (Aktuğ vd., 2017).

Algılama kavramının yaygın olarak kullanılan tanımına bakıldığında; bireylerin iç ve dış çevrelerinde olup bitenlerin farkında olması olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bireylerin dış dünyasında gerçekleşen bilgileri seçmesi, kavraması ve onları yorumlaması anlamına da gelmektedir. Başka bir ifade ile insanların duyu organları ile ulaşan duysal mesajları ayırt etmek, düzenlemek, yorumlamak ve dış çevreleri hakkında anlamsal bilgiler oluşturmaktır (Paksoy, 2004). Bir kişinin bir şey hakkındaki algısı, onun hakkında düşünme biçimi veya onun hakkında sahip olduğu izlenimdir (Mauranen, 2001).

Literatüre bakıldığında profesyonel futbolcular örneğinde medya algısını inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmaması bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Bu çalışmada Türkiye Süper Lig’de oynayan profesyonel futbolcuların medya mensuplarına olan bakış açılarını ele alarak, spor-medya algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu noktadan hareketle çalışmada Türkiye’de profesyonel lig oyuncularının futbola ilişkin spor medyasına yönelik algılarının ve bireysel olarak nasıl etkilendikleri değerlendirilecektir.

Araştırma Hipotezleri

H1: Süper Lig’de oynayan futbolcular, performans anlamında medyadan çeşitli şekillerde etkilenebilir.

H2: Süper Lig’de oynayan futbolcular, medya mensuplarının meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünebilir.

H3: Süper Lig oyuncularını, futbolun gelişebilmesi için medyanın tarafsız olması gerektiğini düşünebilir.

H4: Süper Lig oyuncularına göre futbolda öne çıkan medya türü sosyal medya olabilir.

H5: Medyada çıkan haberler sonucunda, futbolcu-medya arasındaki ilişki olumsuz etkilenebilir.

H6: Süper Lig futbolcularını, Türkiye ve yurtdışındaki spor medyası arasında çeşitli farklılıklar olduğunu düşünebilir.

H7: Süper Lig oyuncularını, son yıllarda spor medyasında bir gerileme olduğunu gözlemliyor olabilir.

H8: Süper Lig oyuncularını, spor medyası çalışanlarının düzenli olarak denetlemelerden geçirildiğini düşünebilir.

Araştırma Problemleri

Araştırma Problemi 1: Süper Lig’de oynayan futbolcuların medyadan etkilenme düzeyi nedir ve performansları bundan nasıl etkilenir?

Araştırma Problemi 2: Süper Lig futbolcularının, medya mensuplarının meslek ilkeleri hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Araştırma Problemi 3: Futbolun gelişiminde medya etkisine dair Süper Lig oyuncularının görüşü nasıldır?

Araştırma Problemi 4: Süper Lig oyuncularına göre futbolda öne çıkan medya türü hangisidir ve öne çıkma sebebi nedir?

Araştırma Problemi 5: Süper Lig’de oynayan futbolcuların, medyada çıkan haberler sonucunda medya ile arasındaki ilişkiden etkilenimi nasıldır?

Araştırma Problemi 6: Süper Lig futbolcularının, Türkiye’deki ve yurtdışındaki spor medyası hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Araştırma Problemi 7: Süper Lig futbolcularının, spor medyası gelişimi ile ilgili gözlemleri nelerdir?

Araştırma Problemi 8: Süper Lig futbolcularının, Türkiye’deki medya denetimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Araştırmanın Sınırlıkları

- Araştırmada yer alan katılımcılar, TFF tarafından açıklanan Spor Toto Süper Lig ile sınırlıdır.
- Araştırma ülkemizdeki yerli profesyonel erkek futbolcular ile sınırlıdır.
- Katılımcıların verdikleri cevaplar kişisel algıları ve değerlendirmeleri ile sınırlıdır.

- Araştırmanın verileri standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu kullanılarak toplanan verilerle sınırlıdır.
- Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yönteminde görüşmeciye tanınan esneklik sınırlandırılmıştır.
- Çalışmada Süper Lig'de oynayan tüm futbolculara ulaşılması açısından bölgesel ve ulaşım zorluğundan kaynaklı olarak 11 profesyonel futbolcuyla görüşme usulü olarak gerçekleştirilmiştir.

1.BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, araştırmada önemli görülen kavramsal tanımlamalara ve açıklamalara yer verilmiştir.

1.1. Spor ve Futbol ile İlgili Temel Kavramlar

1.1.1. Spor ve Futbol

Spor modern yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır (Altınışık, Turhal, Çelik ve Yetim, 2020). Spor kavramı ilk olarak Eski Yunanca'da soylu ve kibar erkeklerin uğraşı alanındaki hareketler olarak ortaya çıkmıştır. İngilizce; spore, sports veya sporting, Latin kökenli spor ise; bölmek, ayırmak anlamına gelen disportore veya deportare kelimelerinden türemiştir (Açıkada, 2010).

Hergüner (2016). “Spor; farklı alanlar kullanılarak, farklı amaçlar doğrultusunda, bireysel ve takım halinde, aletli veya aletsiz yapılabilen, kurallara uyulmasını zorunlu olan, metre, ağırlık, zaman birimi veya sayı ile ifade edilebilen, psikolojik ve fiziksel mücadeleye dayalı, performans yükselten, eğitici ve öğretici psikomotor faaliyetlerdir” şeklinde ifade edilebilen bir kavramdır.

Spor “önceden belirlenmiş özellikler içeren, yarışma ve rekabet olgusu içerisinde yapılan insanlara mutluluk, eğlence ve haz veren aktivitelerin tümüdür” (Zorba, 2016). Bir başka düşünceyle ise “spor yarışmayı merkezine alana rekor kırma ve şampiyon olma amacı taşıyan fiziksel etkinlik” olarak karşımıza çıkmaktadır (Heper, 2012).

Spor; barış ve kardeşliği pekiştirmek, bireyleri bedensel ve zihinsel olarak sağlıklı kılıp onların sınırlarını yükselten ve bu sebeple toplumun istikrarını büyük ölçüde kapsayan evrensel bir olgudur (Yıldız, 2016).

Spor kavramı, spora ve spor içeriğine verilen anlamın çok değişkenli olması, farklı coğrafyalarda ve farklı kültürlerde değişken anlamlar ifade etmesi gibi nedenlerle ortak bir tanıma indirgemek güç olan ve gündelik hayatta kullanılan bir olgudur (Cengiz ve Taşmektepligil, 2016).

Günümüzde spor büyük bir toplumsal dinamik olarak çok sayıda insanın ilgisini çekmekte ve giderek daha organize hale gelmektedir (Ölçücü vd., 2012). Aynı zamanda faaliyetlerinin amacı, toplumun sağlıklı nesiller kazanmasını sağlamak ve sporun uluslararası bir özellik kazanması nedeniyle de toplum kültürünün tanıtılabileceği yaygın bir propoganda ve reklâm aracı olmaktadır (Ölçücü vd., 2014).

Spor, kazanımları açısından baktığımızda, üç boyut karşımıza çıkacaktır. Bu kazanımları fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak inceleyebiliriz. Fizyolojik kazanımları ele alındığında, kardiyolojik sorunları minimuma indirme, kronik solunum yolu hastalıklarının önleme, obeziteye karşı korunma, diyabet hastalığını engelleme, kanser riskini azaltma gibi fonksiyonlarının yanı sıra, iskelet ve kas sisteminin sağlığı açısından fayda sağlamaktadır (Yaraş, 2017). Psikolojik kazanımları ele alındığında, saldırganlıktan uzaklaşma, öfke kontrolü, utangaçlığı yenme, kıskançlıktan uzaklaşma, sabır etme gibi psikolojik özellikler kazandırır (Dalaman, 2010). Sosyolojik kazanımları ise yardımlaşma, birlikte hareket etme, kültür kazanımı, kaynaşma, kurallara uyma gibi örneklendirilebilir (Yaşar vd., 2018).

Futbol ise diğer spor dallarına göre daha yaygın ve sembolik bir toplumsal ifade kanalı açarak gelişebildiği için toplumsal hayata yansımaları, yüklediği anlamlar da diğer spor dallarına göre daha fazla ve daha derin etkiye sahiptir (Talimciler, 2014). Ayrıca ilk başlardaki erkek egemen kültürü aşarak futbol, kadınlar arasında da yaygınlaşarak resmi erkek ve kadınlar ligi olarak çok ilgi gören ve takip edilen bir etkinlik haline gelmiştir (Stratton vd., 2004).

Çok sayıda oyuncunun, belli kurallar çerçevesinde, geniş bir alanda, birlikte hareket ettiği mücadelede, maç skorunu kalelere atılan veya yenilen gollerin belirlediği, eller hariç tüm vücudun kullanılarak oynandığı bir spor dalıdır. İkili mücadeleler, top yakalama hareketleri, zıplamalar, farklı vuruş teknikleri, sprintler, top kontrolleri, yürüyüşler, farklı tempolu koşular, ani yön değiştirmeler ve farklı hareketlerin olduğu anaerobik bir spordur (Al-Hazza et al., 2001; İnal, 2004; Stolen et al., 2005; Orendurff et al., 2010).

Futbolun, bireyin fiziksel yapısına uygun pek çok beceri özelliğini aynı anda göstermesi, birçok spor dalından daha fazla oyuncuyla mücadele etmesi, sporcuların birlikte spor yaparak vakit geçirmelerine ve seyircilerin oyunu merakla takip etmesine olanak sağlamaktadır. (Anonymous, 1984). Futbol için gerekli olan oyun malzemelerine ulaşılabilirliğin kolay olması, futbolu; yaşadığımız her yerde futbol oyun alanı oluşturmamıza ve futbol oynamamıza olanak sağlayan bir spor haline getirmektedir (Dever, 2013).

Futbolun günümüzdeki kimliğine ek olarak, ulusal ve uluslararası platformlardaki rolünün önemi artmaktadır. Spor dünyasının dışında kalan pek çok bireyin de ilgilendiği futbol, bir spor karşılaşması özelliği dışında bir niteliğe de sahiptir. Bilimsel bir bakış açısıyla futbolun sağlık ve tıp gibi bilimsel alanlardan ayrı tutulamayacağını söyleyebiliriz. Spor bilimciler açısından ise; anatomi, psikoloji, sosyoloji ve fizyoloji gibi farklı özelliklerdeki bilim dalları da bilimsel araştırmalarda geniş bir yere sahiptir. Bu bakımdan; futbol bir bilimdir hatasına düşmek yerine, bilimsel futbol bakış açısını benimseyerek, futbol ve

bilim ilişkisini vurgulamak daha doğru bir yaklaşım olacaktır (Topkaya ve Tekin, 2011).

1.1.2. Futbolun Dünya’da Gelişim Süreçleri

Futbolun ilk olarak Çin’de ve Mısır’da M.Ö. 5000-2500 yılları arasında başladığı bilinmektedir. (Erdoğan, 2008).

Geçmiş çok eskilere uzanan futbol tarihi, her milletin bu spor branşını ilk defa ataları tarafından icat edildiği iddiaları ile karşı karşıya gelmiştir. Bununla birlikte bazı araştırmacılar Çin’de askerlerin yaklaşık 2500 yıl önce toprağa dikilmiş kazıkların arasından topa benzer bir nesneyi geçirerek çok ilgi gören yarışmalar yaptıklarını yazmaktadır. Benzer şekilde İmparator Huang Ti gibi bazı yöneticilerin askerlerine çabukluk ve çeviklik gibi özellikler kazandırmak için bu tip oyunları teşvik ettiği, çeşitli tarihi belgelerde ifade edilmiştir (Somalı, 1989). 21. yüzyılın oyunu olarak bilinen futbolun tam olarak ne zaman ortaya çıktığı bilinmemekle birlikte her an her yerde oynanabilen bu oyunun yapısı, tarihinin 21. yüzyılın ilk dönemlerine kadar götürülebileceğini kanıtlamaktadır (Albayrak, 2011).

Roma, çağdaş futbolun İngiltere’den önceki durağıdır. Romalılar bu oyunu eski Yunanlılardan aldığına yönelik görüşler bulunmaktadır (Saçaklı vd., 1995).

Fute-Ball olarak bilinen ve gizlilik içinde korunarak, 19. Yüzyıl Orta Çağ İngiltere kraliçesinin saltanatı sırasında benzersiz bir düzende futbol oynanmaya başlanmıştır. Victoria 1837’de tahta çıktığında, ülkenin sanayileşmesinin ekonomik gelişmesiyle birlikte, İngiltere’de özellikle işçilerin çalışma saatlerinden arta kalan zamanda spora katılımı arttı. Futbol kurallarını revize edilmesinde Winchester, Idarrow ve Eton gibi dönemin önemli devlet okulları önemli rol oynamıştır. Böylece, bu oyunun kendi aralarında oynanması sürecinde, diğer bir ifadeyle liglerin oluşumu ile oyun kurallarında yeknesaklık ve düzen oluşturulmuş ve futbol açısından önemli bir aşama olan Cambridge kuralları 1848 yılında faaliyete geçmiştir (Sülün, 2013).

İlk futbol kulübü olan Sheffield, 1855 yılında İngiltere’de kurulmuştur. Futbol bugünkü şeklini 1866 yılında birleşik krallığı meydana getiren dört ülke olarak “İngiltere, İskoçya, Galler ve İrlanda Futbol Federasyonlarının” ortak çabasıyla, “International Board” olarak bilinen ilk uluslararası futbol örgütünün oluşturmaları ile almıştır. Devam eden süreçte ise yedi ülkenin ulusal futbol federasyonları 1904 yılında bir araya gelerek FIFA’yı kurmuşlardır (İnal, 2006).

1.1.3. Futbolun Türkiye’deki Tarihi ve Gelişimi

İlk zamanlar kendi aralarında oluşturdukları takımlarla futbol oynayan İngilizler, daha sonra bu oyunu Türkler ile tanıştırmıştır. Osmanlı topraklarında

oynanan ilk maçı ise 1875 yılında Selanik'te oynandığı bilinmektedir (Durusoy, 2002).

Selanik'te futbol faaliyetlerinin geniş boyutlara ulaşmasıyla birlikte bu şehirde oturan İngiliz ve Rum gençlerin oluşturdukları takımlar arasında oluşan rekabet futbola olan ilgiyi oldukça arttırmış ve İzmir'de yaşayan "Lafontaine" ailelerinin ileri gelenleri İzmir'de futbol oynayan bu gençleri de aralarına alarak 1894 yılında Bornova'da ilk futbol kulübü "Smyrna Football and Rugby Club" adıyla kulüp kurmuşlardır. Daha sonra 1897 yılında İzmir'den bir karma takımın İstanbul'a gelmesi ve İstanbul karmasıyla bir mücadele yapması, "Osmanlı uyruklular" olarak Fuat Hüsnü Bey'in, Reşat Danyal Bey ile birlikte 1899 yılında "Black Stockings (Siyah Çoraphılar)" takımını kurması, ardından "ilk Türk futbolcusu" olarak Fuat Hüsnü Kayacan'ın "Bobi" takma adıyla İngiliz takımlarında futbol oynaması Türk topraklarındaki futbol tarihinin gelişiminde önemli gelişmeler olarak kaynaklarda geçmektedir (Arıpınar, 1992a). Daha sonra 1901 yılında "Kadıköy Futbol Kulübü" kurulmasına rağmen bu kulübün varlığı sadece iki ay sürmüştür. Bir yıl sonra İngilizler ve Rumlar tarafından kurulan aynı isimli kulübün faaliyet göstermesine izin verilmiştir. Böylece ilk Türk spor kuruluşu olan "Beşiktaş Bereket Osmanlı Jimnastik Kulübü'nün 1903 yılında doğmasına da imkân verilmiştir" (Tayga, 1990).

Futbolda yaşanan gelişmeler sonucunda Türk gençliğinde futbol sevgisi gün geçtikçe artmıştır. Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi) öğrencileri, Türk gençliğine yasak olan bu oyunu tıpkı yabancılar gibi kendi ülkelerinde istedikleri zaman özgürce oynamak için ilk adımı attılar. Kadıköy tarafında oturan ailelerin çocukları olan bu gençler, herhangi bir kural ve düzenlemeye uymadan tatillerde top oynamaya başladılar. 20 Ekim 1905'te Mekteb-i Sultani'nin 10. sınıf öğrencilerinden bir grup, arkadaşları Ali Sami Yen'in önderliğinde bir kulüp kurmuşlardır ve kuruluşundan bu yana bilimsel yaklaşımlarla bu işe önem vermiş, kurallarına göre oynayan bir takım oluşturmuşlardır (Arıpınar, 1992a).

1.1.4. Futbolun Toplumdaki Yeri

Futbolun dünyada önemli bir sanayi haline gelmesi sonucunda, uzun süredir araştırmacılar tarafından çeşitli kitap ve makaleler yazılmış, aynı zamanda televizyon programlarının yapıldığı görülmüştür. Önemli bir eğlence aktivitesi olarak bilinen futbol, kişilerin psikolojik ve sosyolojik yönden tatmin oldukları bir faaliyet alanı haline almıştır. Bilhassa, ülkemizde futbolun; sosyal, psikolojik, ekonomik, yazılı ve görsel medya platformları önemli bir boyuta sahiptir. Üst düzey miktarlar ile yapılan transferler, oyunculara yapılan yüklü ödemeler, stadyumlar, televizyon yayın gelirleri, şans oyunları, gazetelerdeki futbol

haberleri, reklam ve sponsorluklar milyonlarca taraftar tarafından takip ediliyor olması, futbolu önemli bir noktaya getirmiştir (Türkmen vd., 2013).

1.1.5. Amatör / Profesyonel Futbolcu

Türk sporu, amatör sporcu ve profesyonel sporcu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Latince “hoşlanmak anlamına gelen amare kelimesinden türetilen” amatörlük kavramı, kişinin para kazanmak için değil, sevdiği için yapmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla amatör sporcular, yaptığı spor dalını meslek olarak seçmez ve maddiyat her zaman ikinci plandadır. Profesyonellik de ise, sporcunun maddi kazanç için belirli bir organizasyona bağlı olması anlamına gelir. Profesyonel sporcular, “maddi kazanç elde etmek için” sporu “bir meslek olarak” icra etmektedirler (Küçükgüngör, 1998).

Günümüzde bir meslek grubu olarak kabul edilen profesyonel sporculuğun, futbolda da kurumsallaştığı söylenebilir. Ekonomik değeri yüksek olan bu kurumların en önemli kısmını profesyonel futbolcular oluşturmaktadır. Bu anlamda toplumun profesyonel futbolculardan beklentileri artmaktadır. Her profesyonel futbolcu, oluşturduğu takımlarda takım ruhu ile hareket etmek ve örgüt kültürü doğrultusunda hizmet etmekle yükümlüdür (Turhan, 2009).

1.2. Medya

Medya; Geldiği güçlü nokta itibarıyla, çoğu zaman farkında olmadan insanları yaşamları boyunca derinden etkileyen önemli bir kitle iletişim aracıdır (Karaküçük ve Yenel, 1997).

Medya; iletişim araçlarını veya iletişim araçlarını ifade etmektedir. İletişimin gerçekleştiği medya çoğulu temsil etmektedir. Mesajı şifreleyerek kitlelere ulaştıran medya, bireylerin zihinlerini şekillendirmektedir. Düşünceleri şekillendirmek için kullanılan bu araç, fiziksel, tekniksel ve sosyal birçok kanaldan faydalanabilmektedir (Yengin, 2012). İletişim sistemlerinin birincil amacı, mesajları düşünüldüğü gibi iletmek değildir. İletişim sistemleri öncelikle söylemlerin tartışıldığı bir alan yaratmayı amaçlamaktadır (Irvan, 1997). İletişim, toplumsal bir eylemi ifade etmektedir ve toplumsal yaşamın ilk anından son anına kadar her zaman görülen toplumsal bir eylemdir (Tüfekçioğlu, 2017).

Medya, topluma iletilmek istenen bilgiyi yazılı, sözlü, basılı, görsel metin ve semboller aracılığıyla iletir. Gelişen teknoloji ile bilgi aktarımı, doğru ve tarafsız bilgiye kaynağından ulaşma, bilgiyi depolama, eğlenme ve boş zamanları değerlendirme gibi olanaklar sunarak insan yaşamının önemli bir parçası haline gelmiştir (Avşar, 2014). Görsel ve işitsel araçlarla yaygınlığını artırarak hayatın her alanında etkisini daha fazla hissettirmeye başlamıştır (Kocadaş, 2005). Bu

sayede medyanın etkileyciliği, güvenilirliği ve yönlendiriciliği de artmıştır (İnce, 2010).

İnternet, kolay erişimi ve dünyanın her yerinden erişilebilirliği sayesinde en ilgi çekici kitle iletişim araçlarından biridir. 1950'li yıllarda bilgisayarın icadından sonra gelişmeye başlayan internet, insanların günlük hayatta bilgi almak ve eğlenmek için kullandıkları uluslararası bir ağıdır (Ünsal, 2013).

1.2.1. Medya Türleri

1.2.1.1. Propaganda medyası

Propaganda medyası; belirli kişiler, gruplar, hükümetler tarafından kontrol edilir ve güçlüler tarafından yürütülür. Örneğin, Çin medyasının mülkiyeti ve kontrolü devletin tekelindedir. Tüm içerikler, herkese açık hale getirilmeden önce kaydedilir, denetlenir, hatta düzeltilir veya engellenir. Propagandacılar kendilerini 'kamu yararı' ilkesini kullanarak savunurlar (Laughey, 2010).

1.2.1.2. Kamu hizmeti medyası

Kamu hizmeti medyası; faaliyetlerini sürdürmek için bazen hükümet onayına ihtiyaç duysa da devlete ait değildir ve propaganda amaçlı değildir. Bir dereceye kadar bağımsızlık ve özgürlüğe sahip olmasına rağmen, kendisini temsil edenlere, örneğin kamuya ve politikacılara karşı sorumlu davranmak zorundadır. İzleyici kitlesinin büyük bir bölümünün beğenisine ve görüşlerine hizmet edecek çeşitli içeriklerin yayınlanması gerekmektedir. En popüler kamu hizmeti yayıncısı BBC'dir (Laughey, 2010).

1.2.1.3. Reklam medyası

Batı ülkelerinde hakim olan bu tür ticari veya kurumsal medya olarak da bilinmektedir. Reklamlarla finanse edilen bir medya türüdür. İnsanlara istediklerini, özellikle de reklam verenlerin insanlara istemelerini sağlamaya çalıştıkları şeyi vermektedir. Aynı zamanda kamu hizmeti verdiği de bilinmektedir (Laughey, 2010).

1.2.1.4. Kült medya

Kült kelimesi; Batı dillerinde olduğu gibi Türkçede de tutku, tanrılaştırma düzeyinde aşırı saygı anlamına gelmektedir. Kült medya en iyi konuşulan, en iyi yapılan medyadır. Yüksek kültürdür. Tarihin belirli bir anında ulusal veya baskın kültürü anımsatan bir resmin bileşenidir. Kült medya, ortaya çıkan tarz, ton, tür ve geleneğin mevcut belirleyicisidir. 1941'de Yurttaş Kane o dönemlerin güç mücadelelerini yansıtırken, 1950'lerde Elvis Presley Amerikan gençliğinin ruhunu kavramıştır (Laughey, 2010).

1.2.1.5. Alternatif medya

Alternatif medya için yeraltı, alt kültür kelimeleri de kullanılmaktadır. Kâr amaçlı değildir. Ana akım medyada yer bulamayan belirli amaçlar için mücadele etmektedirler. Alternatif medya insanları genellikle zayıflardan oluşmaktadır. Azınlığın çıkarlarına duyarlıdır, ancak asıl amaçları daha fazla güç kazanmak ve görünür olmaktır. Popüler görüşe meydan okuyarak kültürel ve etnik çeşitlilikten yararlanırlar. Durumu kötü olanlar, hastalar, işsizler, feministler gibi çeşitli insanların çıkarlarına hizmet etmektedirler (Laughey, 2010).

1.2.1.6. Sosyal medya

Özen (2012), sosyal medyayı “insanların internette çevrim içi profil oluşturdukları, ilgilendiği şeyleri paylaştıkları, yazı yazdıkları, arkadaşlarıyla ve tanımadıkları kişilerle bağlantı kurdukları platform” olarak tanımlamaktadır. Sosyal ağlar veya sosyal paylaşım siteleri, kullanıcıların kendilerini tanıtılabildikleri, hayatlarındaki gelişmeleri paylaşabildikleri, yeni arkadaşlıklar edinebildikleri, arkadaşlarıyla sohbet edebildiği, çeşitli etkinlikler düzenleyebildiği ve içerik paylaşabildiği web siteleri olarak ifade edilebilir (Aydoğan ve Akyüz, 2010).

1.2.1.7. Psşik medya

Psşik medya; insan davranışlarını etkileyen tüm kötü ve zararlı etkilere dair korkularımızın kaynağıdır. Müziğin hipnoz edici bir etkisi vardır. Böylece bazı bilgisayar oyunları şiddete yönelmektedir, bazı filmler duygusal olarak yoğun duygulara maruz bırakırken, bir macera programı sizi alıp götürülebilir. Her türlü medya teknolojisi, onunla temasa geçen herkesi büyüleyen bir psşik medyadır. İnsanlar kendilerini ünlülere benzeterek ve onları örnek alarak gösterilen şekilde giyinmeye, gezmeye ve konuşmaya zorlanmıştır (Laughey, 2010).

1.2.2. Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri

Dinamik ve sosyal bir varlık olan insan (Altınışık, 2019), 19. yüzyıldan itibaren gazetelere, televizyona, kitaplara ve internete yönelmeye başlamıştır. Eskiden gazeteler daha saygın içerikler üretirken, gazetelerin reklam olarak maliyeti düşürmesiyle haberlerin kalitesi ve içeriği değişmiştir. Reklam gelirlerini artırmak için gazetelerde gerçeklerden çok, kitlelerin beğenisini gözlemlemek ön plana çıkmaktadır (Oskay, 2016).

Kitleler, toplumsal hayattan, en çok da siyasal hayata katılımdan uzaklaşmakta ve yakın çevrede olup bitenden ziyade uzakta olanla ilgilenmeye başlamaktadır. 19. yüzyılla birlikte başlayan değişimler, insanların hayata bakış açılarını da değiştirmekte ve bu bakış açılarının etkileri popüler kültür

ürünlerinde de görülmeye başlamaktadır. Yaşadığımız ülkede olup bitenlerden haberimiz yokken, başka bir ülkedeki maçın sonucu hemen öğrenilebilmektedir (Oskay, 2016).

Medya, özellikle de televizyon, bireylerin davranışlarını, tutumlarını, karar alma mekanizmalarını ve hatta ne düşündüklerini ve konuştuklarını etkilemektedir. Belirlenen konulara dikkat çekilerek bu boşluktan yararlanmak ve yayınlar arasına konulan reklamlarla bir fayda sağlanması amaçlanmaktadır (Özgen, 2014).

1.2.3. Spor Medyası

Sporun, medya için çok fazla ekonomik getirisi vardır. Spor programları arasında veya maçlar arasında yapılan reklamlar, televizyon kanalları için çok önemli bir ekonomik faaliyet haline gelmiştir. Bu durum kitle iletişim araçlarının olumsuz kullanımını artırsa da spora olumlu etkileri de bulunmaktadır. Bazı kitle iletişim araçlarındaki spor programları, hem bireyleri bilgilendirici hem de bireyleri spor aktivitelerine yönlendirmede etkilidir. Ayrıca spor faaliyetlerinin kitle iletişim araçları sayesinde tüm dünyaya yayıldığı unutulmamalıdır. Medya, evrenselliğini uzun süredir korumaktadır. Bir spor müsabakası dünyanın herhangi bir yerinde izlenebilmektedir. Böylece farklı kültürler, medya aracılığı ile birbirlerini tanıyabilirler (Dev, 2010).

Çoğu yazar, spor medyasını popüler kültürün bir ürünü olarak görmektedir. Bu açıdan bakıldığında spor medyası, günlük olarak tüketilen ancak sürdürülebilirlikten de yoksun ürünler ile halkın dikkatini dağıtmaktadır. Popüler kültür, yalnızca “eğlence aracı olarak üretilen ve tüketilen bir kültürün özelliklerini taşımaktadır” (Büyükbaykal, 2004).

Halkın spor etkinliklerine pasif katılımı genellikle medya aracılığı ile olmaktadır. Teknolojik yeniliklerin kullanılmasıyla birlikte kitle iletişim araçlarının gelişimi spor alanına da yansımıştır. Spor olayları, etkin medya ile kısa sürede ülke ve dünyadaki tüm insanlara ulaşmaktadır. Örnek verecek olursak; 2000 Olimpiyat Oyunları Sidney'den 3,5 milyar kişiye ulaşmıştır (Mirzeoğlu, 2003).

1.2.4. Spor Medyasında Etik

Medyanın etik kuralları, çalışanların kendileri tarafından belirlenmelidir. Hazırlamadıkları kurumsal tüzüğü veya davranış kuralları gazeteciler tarafından gözetilmez. Bu tür kurallar, baş editörler ve gazeteciler ile işbirliği içinde geliştirilir. Bu kuralların avantajı, sözleşmelere katılabilmeleri ve bunları uygulama gücüne sahip olmalarıdır. Ayrıca, kabul edilen ulusal kurallar, gazeteciler ve medya sahipleri tarafından ortaklaşa geliştirilmiştir. Etik kurallar

oluşturulurken medyaya dışarıdan bakan uzmanların ve medyanın hedef kitlesinin görüşlerinin de dikkate alınması gerekmektedir (Bertrand, 2004).

Günümüzde gazeteler ayakta kalabilmek için reklamlara ve reklam gelirlerine ihtiyaç duymaktadır. Gazeteci için başarının asıl sırrı, reklam verenlerin beğeneceği ve ulaşmak isteyeceği bir okur kitlesi yaratmaktır. Para kazanan bir gazete için kaliteli habercilik yapmak ve ahlaki kurallara uyararak bağımsız hareket etmek daha kolaydır (Gönenç, 2004).

Gazeteciler ve haber kaynakları arasındaki ilişki dostluğa dönüştüğünde bazı sorunlar meydana gelmektedir. Dostluk adına sağlıklı habercilik yapmaktan uzaklaşma tehlikesi ortaya çıkmaktadır. Gazetecilerin duygusal ilişkilere girmesi kesinlikle kabul edilemez bir durumdur. (Gönenç, 2004).

1.2.5. Sporda Medyanın Önemi

Günümüzde ekonomik kaygılar nedeniyle kitle iletişim araçlarının tiraj ve reyting kavgaları artmış ve bunun sonucunda kamuoyunda spor görüşünün önemi fazlasıyla artmıştır (Şahan ve Çınar, 2001).

Geçmişten günümüze hem sporun medya üzerindeki etkisi hem de medyanın spor üzerindeki etkisi görülmektedir. Özellikle kitle iletişim araçları, sporun dünya çapında sosyal bir olgu olarak ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamıştır. Bunun bir uzantısı olarak da, dünyada 65 farklı spor vardır. Çeşitli sporların tanıtılması ve yaygınlaştırılması, spor yapma imkanı olmayanların büyük çoğunluğunun ilgisini çekmesi ve spora olan ilginin artması kitle iletişim araçları sayesinde gerçekleşmiştir (Oktay, 1987).

Türkiye'de sporun gelişebilmesi için basın tek başına yeterli değildir. Bu nedenle, basının bu konudaki tutumu dolaylı etki göstermektedir (Yılmaz, 2009).

Basının doğrudan yapabileceği toplum psikolojisiyle ilgili bir nokta vardır. Türk toplumunda genellikle ezik olma kompleksi vardır. Okullarımızda; en büyüğüz, en güçlüyüz, en üstün biziz şeklinde bir eğitim sistemi uygulanmakta ve çocuklarımız böyle bir değerler sistemi içinde yetiştirilmektedir. Sonrasında spor karşılaşmalarında art arda yaşanan yenilgiler görüldüğünde büyük ölçüde etkilenmektedirler veya başarılı bir sonuç abartılarak çok sıra dışı bir başarıya dönüştürülmektedir. Basın, kitle psikolojisinde daha sağlam temeller inşa etmede, eğitim sistemimizin çarpıklıklarını gündelik eğitimle bir ölçüde düzeltebilir. Bu yapılması zor ama imkansız olmayan önemli bir görevdir (Mendi, 2002).

Televizyon kanallarında yayınlanacak olan spor programlarını hazırlayanların birçoğu yazılı basından görsel medyaya geçiş yapan gazetecilerdir. Bu insanların, sporun sadece futboldan ibaret olmadığı düşüncesinden kurtulmaları gerekmektedir. Okuduğumuz gazetelerin spor sayfalarında ve televizyonda

yayınlanan spor haberlerinde ve programlarında futbol dışındaki spor olaylarını okumalı ve izlemeliyiz (Mendi, 2002).

Kitleleri futbol dışındaki spor faaliyetlerine yönlendirmeyen bir medya, dolayısıyla bir ülkenin olimpiyat yapmak isteme şansını sıfıra indirmektedir. Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmak istiyorsak öncelikle kitlelere spor kültürünü aşılamanın yollarını bulmalıyız. Diğer bir deyişle, futbol dışındaki diğer spor branşlarının müsabakaları boş tribünler önünde oynandığı sürece Türkiye'de olimpiyatların düzenlenmesi hayalden öteye geçmeyecektir (Cerrahoğlu ve İmamoglu, 2000).

1.2.6. Futbol ve Medya İlişkisi

Medyanın günümüzde toplumsal yaşam üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. "Bireyler, içinde yaşadıkları toplumsal gerçekliği ve yaşananları medyadaki görselleri kullanarak yorumlayabildikleri için medyanın yönlendirmelerinden etkilenebilmektedir." (Talimciler, 2007).

Sporun popülaritesinin arkasında medyanın etkileri yatmaktadır. İletişim araçları topluma hakim olan üretim tarzının bir fonksiyonu olduğu için popüler spor ve medya ilişkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Haberin içeriğinden çok sunum tarzının ön planda tutulduğu, gerçeklerin görsel olmasa da montaj teknikleriyle topluma aktarıldığı bir psikoloji ortaya çıkmaktadır. Halkı şiddet, afet, acı, korku ve keder gibi olgularla motive eden günümüz medyasının temel amacı tüketimdir. (Öcal, 2002).

Kitle iletişiminin gelişmesiyle birlikte televizyon günümüzde hayatın vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelmiştir. Televizyon, popüler olanı ve günlük yaşamda kültüre ilişkin yapılması gerekenleri taşıyan, gösteren, sunan, değerlendiren, yücelten ve popülerlik kimliği kazandıran bir iletişim aracıdır. Televizyonun ideolojik bir yükü vardır. Hafta içi, iş dışında veya evde çalışmayan işsizler ve kadınlar için popüler bir aktivitedir. Televizyon, günlük programcılık pratikleriyle mevcut endüstriyel yapının korunmasına ve yaygınlaştırılmasına hizmet etmektedir (Erdoğan ve Alemdar, 2005).

Televizyon kanalları, dünyadaki futbolun en büyük fon sağlayıcılarıdır. Türkiye'de de bu durum böyledir. Bu nedenle maç programları ve maç programları her zaman yayıncıların istekleri doğrultusunda hazırlanmaktadır. Aslında FIFA, futbol kurallarını televizyon yayınları için daha uygun hale getirmenin peşindedir. Güç böyle olunca, futbol dünyası ile medya arasındaki ilişki, iki yönlü alışverişin ötesine geçen bir patronaj çerçevesine kaymaktadır (Kozanoğlu, 2002).

Bugün futbol maçlarının yayınlanmasını sağlamak için ilgili kurumlara ödenen para milyar dolarları bulmaktadır. Deloitte Annual Review of Football

Finance 2005'e göre Avrupa'daki beş büyük ligin toplam gelirleri içinde naklen yayın gelirlerinin payına bakacak olursak, İngiltere'de %45; İtalya'da %55; Almanya'da %28; İspanya'da yaklaşık %41 ve Fransa'da %47 civarında olmuştur. Bu veriler, Avrupa futbolunda en fazla yayın geliri elde eden ligin 1 milyar 160 milyon dolarla İngiltere Birinci Ligi Premier Ligi olduğunu, ardından 824 milyon dolarla İtalya Birinci Ligi Serie-A olduğunu; Fransa Ligue 1'in yıllık yayın gelirleri 591 milyon dolarla üçüncü sırada yer aldığını göstermektedir. Ligde dördüncü sırada yer alan İspanya'nın La Liga'sı yıllık 542 milyon dolarlık yayın gelirin e sahipken; beşincinin ise Almanya Bundesliga'nın 402 milyon dolar olarak görülüyor (Hobsbawm, 1995).

1.3. Basın ve Spor Basını

Basın, belirli aralıklarla yayımlanan gazete ve dergi gibi basılı eserleri ifade etmek için kullanılmaktadır (Kılıçoğlu, 1982).

Günümüzde teknolojik gelişmeler dikkate alındığında basın kavramı, içinde sadece yazılı eserler bulunmadığı için bu tanımda ifade edilen basının dar anlamıdır. Bu nedenle basın için Fernand Terrou'nun, toplumda düzenli olarak yayımlanan haber veya bilgi, düşünce veya görüşlerin şekil ve koşullarının tümü şeklindeki tanımı daha genel bir ifade olacaktır (Consultant, 1982).

Spor basını, spor haberlerine yer veren basın türü olarak tanımlanabilir. Spor basını, haberin yanı sıra habere konu olan olay, olgu veya nesneye ilişkin tamamlayıcı ve farklı bakış açılarını da okur kitlesine aktarmaktadır. Sporun konu ve içerik olarak ele alan spor basını; spor müsabakaları, organizasyonları ve uygulayıcıları ile ilgili haberlerden izleyicilerini bilgilendiren, spor basını çalışanlarının hazırladığı haber, bilgi, yorum ve fotoğraf gibi görsel materyalleri yayımlayan basın türüdür (Kaya, 2000).

Spor basını; sporu bir anlayışı biçiminde görüp, spor bilincinin geliştirilmesini hedefleyen, toplumun spora olan ilgisini yükseltmeye çalışan, sporu bütünüyle temizlenme ve aydınlanma bulunan bir hümanizma olarak anlayan ve anlatan, sporu bir yaşam şekli halinde insanlara ulaştıran, spor dilini doğru kullanıp, herkes için spor olgusunu kullanan, spor ile uğraşan bir toplum imajı oluşturmayı amaçlayan, spor ortamını savunan, sporu olumsuz bir olgu ya da olay olarak savunmak yerine güzellik ve erdem olarak tarif eden, spor yapma hakkını kullanan, yani spor yapan, tüm toplumları ilerletebilecek araştırmacı ve yaratıcı bir varlıktır (Göral, 2003).

Spor ile ilgili haber ve yorumlar, genel medya içerisinde bir haber türü olarak yer verilirken, aynı zamanda spor gazeteleri ve spor yayını yapan tematik spor kanalları aracılığıyla ulaşılmak istenen kitleye hitap eder. Spor gazeteleri de

dünyada olduğu gibi Türkiye’de de genellikle futbolu seyredenler olmak üzere sporseverler tarafından yoğun bir ilgi ile takip edilmektedir (Boz vd., 2013).

Yazılı basın, radyo ve televizyon ortamlarında kitlelere hitap ederken spor branşına göre bakıldığında en çok sözü geçen spor dalının futbol olduğu gözlemlenmiştir (Boyle, 2009).

1.3.1. Spor Basını ve Gelişimi

Spor basınının işlevselliğinin Sanayi Devrimi ile aynı zamana denk gelmesi, ilk spor gazetelerinin bu dönemde yayınlanmasına neden olmuştur. İlk spor gazetesi 1838’de Sporting Life adıyla İngiltere’de, ardından 1854’te Le Sport dergisi Paris’te çıkmıştır (Perin’den akt. Kaya, 2002). ABD’de spor sayfası kavramı ise 1920’lerin sonlarına doğru spor bölümü kavramına dönüşerek adeta günümüz gazetelerinin şeklini almıştır (Coakley, 1986). 1933 yılında Haber gazetesi ilk spor sayfasını yapmıştır. 1952’de ise Türk Spor adlı ilk günlük spor gazetesi çıkmıştır (Karasüleymanoğlu, 1986). Uzun yıllar dergi ağırlıklı olan Türk spor basını, futbolda profesyonelliğin kabul görmesi ile gazete alanında büyük atılımlar yapmıştır. 1952 yılında yayın hayatına başlayan Türkiye Spor, en önemlilerinden biridir. Cumhuriyet gazetesi 30 bin satarken, bu gazete 50 bin tiraja ulaşmıştır (Kaya, 2002).

Daha sonra 1954 yılında Abdi İpekçi ve Namık Sevik yönetimindeki Milliyet Gazetesi, 1960’ların sonlarına doğru Necmi Tanyolaç başkanlığındaki Tercüman Gazetesini, 1968 yılında ise Tercüman Gazetesini yayınladı. Bu tarihlerde spor basını, ağırlıklı olarak futbol üzerine yoğunlaşmıştır (Karasüleymanoğlu, 1986).

Uzun bir aradan sonra Fotospor, 1988 yılında ilk spor gazetesi olarak yayın hayatına başlamış, bunu 1991 yılında Dinç Bilgin’in Foto Maç ve Erol Aksoy’un Spor Gazetesi takip etmiştir. 28 Haziran 1996’da Dinç Bilgin’in sahibi olduğu Foto Maç ve Taraftar Gazeteleri, Aydın Doğan’ın sahibi olduğu Fanatik Gazetesi ile birleşmişlerdir (Kaya, 2002)

1.3.2. Spor ve Basın Arasındaki İlişki

Spor ve medya ilişkisi, ülkemizde cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren süreklilik göstermiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra spor faaliyetlerinin artmasıyla birlikte spor basınında da bir hareketlenme olmuştur. Özellikle 1950’li yıllardan sonra güncel gazete ve radyo kanallarında sporla ilgili haberlerin daha fazla yer aldığı görülmektedir. Son yıllarda yoğunlaşan spor basını faaliyetlerine bakıldığında 1990’lı yıllardan sonra hızlandığı ve görsel medyada hızlı bir değişime neden olduğu görülmüştür. Böylece spor basınının daha fazla gelişmesine katkı sağlamıştır. (Döşyılmaz, 1998).

1.3.3. Basın ve Medya Arasındaki Fark

Günümüzde basın, medya ve kitle iletişimi kavramları iç içe geçmiş kavramlar olduklarından dolayı sıklıkla aynı anlama birbirinin yerine kullanılmaktadır. Ancak bu terimler tam olarak aynı anlama gelmemektedir. Kitle iletişim, tarihin çok eski zamanlarından beri var olan bir olgudur. Medya kavramı ile kastedilen; televizyon, radyo, dergi ve gazetelerden oluşan kitle iletişiminin sınırlı bir parçasıdır. Bu nedenle teknolojinin gelişmesiyle birlikte medya kavramı ortaya çıkmış ve son birkaç yüzyıldan beri faaliyet göstermektedir. Ülkemizde kitle iletişim kavramı daraltılmakta ve medya kavramına tekabül edecek şekilde yanlış kullanılmaktadır. Aslında medya, kitle iletişiminde kullanılan bazı araçları ifade eder. Bu nedenle oldukça geniş bir kapsama sahip olan kitle iletişim kavramı daraltılarak medya kavramına indirgenemez. (Yüzer, 2013).

1.4. Algı

Algılar; yaşam akışı içerisinde neleri gördüğümüzü, gördüklerimizi zihnimizde nasıl değerlendirdiğimizi, nelere inanıp ve nerede-nasıl hareket ettiğimizi göstermektedir (Akyol, 2020).

Çevreden ve kişinin içinden gelen uyarıların farkına varma, onları adlandırma ve yorumlama sürecine algı denir. Algı, duyu bilgilerin nesnelerin algılanmasıyla nasıl bütünleştiğini ve bu algıları deneyimlerken nasıl kullandığımızı incelemektedir. Algı, algısal bir sürecin ürünüdür (Atkinson, 2002).

Algılama, duyumların çeşitli yönlerden düzenlenmesi ve anlam kazanmasıdır. Dış uyarılar duyu organlarını uyararak beyne doğru bir sinir akımı oluşur ve algılama ortaya çıkmaktadır (Baymur, 1994). Algılama sırasında kişilerin içinde olduğu durumdan beklentileri, geçmiş deneyimleri, sosyal ve kültürel faktörleri dikkate almaktadır. Gelen duyguların seçilmesi, kiminin görmezden gelinmesi, kiminin güçlendirilmesi, boşlukların doldurulması ve beklentilere göre anlamlandırılması bu süre zarfında gerçekleşmektedir (Cüceloğlu, 2005).

1.4.1. Algı Çeşitleri

Algı kavramı çeşitli durumlarda ele alınabilir ve ele alındığı durumdan ayrılmadan incelenmesi, yönetsel açıdan etki edilmesinde kolaylık sağlamaktadır. Örneğin; kültürel unsur dikkate alındığında, “soyut ya da somut nesnenin var olan algısında” kültürün etkisi altında istenilen farklılıkları yaratmaya çalışmak ve var olan kültürün oluşturduğu algıyı analiz etmek mümkündür. Kullandığımız ifadelere açıklık getirmek için çeşitlendirebileceğimiz algıyı etkileyen faktörleri birkaç başlık altında

örneklendirebiliriz. Bu örneklerde dikkat edilmesi gereken husus, algı yönetiminin halkla ilişkilerde etkin bir şekilde kullanılmasıdır (Kınacı, 2011).

1.4.1.1. Simgesel Algı

Yaşadığımız dünya üzerinde uzlaşabildiğimiz ortak zeminler, nesne ve olayları simgelemek ve ortak kavramlar üretmekle oluşur. Algılama sürecinde, duyular anlam şemalarına yerleştirilir. Anlamak, bir şeyin ne anlama geldiğini anlamak, eski bilgilerle yeni bilgileri birleştirmek ve bunun sonucunda başka bilgiler elde etmektir. Böylece simgelerle düşünür, düşündüklerimizi de simgelerle iletiriz. (Mardin, 1999).

1.4.1.2. Kültürel Algı

Kültürel sistemi tek boyutlu olarak ele almak günümüzde pek mümkün olmasa da; kültürü, içinde olduğu ve işlevsel olduğu toplumsal kesime göre farklı türlere ayırmak mümkündür. Örneğin evrensel kültür, popüler kültür, kitle kültürü ve ulusal kültür diyebiliriz (Çiçek, 2007).

1.4.2. Algı Sürecini Etkileyen Faktörler

Algıyı etkileyen en temel faktör sosyal çevredir. Gerçek ya da hayali sosyal baskı altındadır ve çoğunluğun görüşüne uyma eğilimindedir. Kamuoyu, izleyiciler veya siyasi beklentiler, gözlemci üzerinde baskı oluşturabilir. Aynı zamanda dış etkenlerden gelen baskı ve itirazlar, algıyı bozmaktadır (Morgan, 1980).

1.4.3. Spor ve Algı İlişkisi

Algı; içimizde ve dışımızda olup bitenlerin farkında olmaktır. Algı sayesinde kişinin zihninde kendisi ve içinde bulunduğu ortam hakkında bir resim oluşur. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere algı; iç algı ve dış algı olarak ikiye ayrılmaktadır. İç algı; kişinin kendisi hakkında bilgi edinme ve bunların farkına varma sürecidir. Dış algı; kişinin çevresindeki kişiler ve nesnelere hakkında bilgi edinme biçimidir (İkizler, 1994).

Sporla iç ve dış algı ayrımı, öğrenme süreçlerinin tanımlanmasında rol oynar. Bir hareketle ilgili bir beceri öğrenirken beceri seviyesi yükseldikçe iç algı, dış algının yerini alır. Kişi, eyleminin doğruluğunu daha iyi algılar. Dolayısıyla dışarıdan algılayan beden eğitimi öğretmenin ya da antrenörünün tavsiyesi önemini yitiriyor. Birçok hareket şemasının veya pozisyonun anında tanınması, yön değiştirme, atma, atlama, aniden durma, oyun alanının pozisyonu gibi birçok faktöre bağlıdır. Bu algılar yarışma sporlarında daha çok önemlidir. Çeşitli toplarla çok fazla deneyime sahip olan ve aynı şekilde insan hareketlerinin ve pozisyonlarının çeşitli şemalarına aşina olan herkesin zihninde bir tür bellek bankası haline gelmektedir. Böylece uyarıların organizasyonu ve yorumlanması son derece hızlıdır ve aynı zamanda tanınmaları da hız kazanmaktadır (İkizler, 1994).

İnsanların spora yönelik algıları, bilgi alma ve bu bilgiyi geçmiş deneyimlerinden yola çıkarak yorumlama sürecinde oluşmaktadır. Bireyin bilgi düzeyi çok farklı iletişim kanallarından ve süreçlerinden elde ettiği bilgi ve verilerden oluşmaktadır (İkizler, 1994).

Örneğin; tenis, futbol ve hokey gibi sporlara bakıldığında futbolun fazlasıyla dayanıklılık, güç ve ustalık gerektirdiği, hokeyin agresif bir spor olması nedeniyle şiddet gerektirdiği, tenisin ise ayrı bir vuruş yeteneği gerektirdiği görülmektedir (İkizler, 1994).

1.5. Psikoloji

Psikoloji terimini, insan zihninde oluşan olayların incelenmesi şeklinde tanımlayabiliriz (Baymur, 1994). Psikoloji alanındaki temel kavramlardan biri olan kişilik, bir insanı diğer insanlardan ayıran, tamamıyla çevresine uyum sağlamak için geliştirdiği davranışları ifade eder. Diğer bir deyişle kişilik; kalıplaşmış ya da alışkanlık haline gelmiş insan duygu ve davranışlarının bütünüdür (Yetim, 2000).

Psikoloji en genel anlamıyla insan ve hayvan davranışlarını inceleyen bilim dalıdır. Ancak psikoloji davranışların sadece gözlenebilen boyutları ile ilgilenen bir bilim dalı değildir. Psikoloji aynı zamanda direkt olarak gözlenemediği hâlde

davranışların gerçekleştirilmesinde etkili olan birçok zihinsel ve duyuşsal süreç ile ilgilenerek bireyi bütün boyutlarıyla anlamaya çalışır (Deniz, 2016).

1.5.1. Spor Psikolojisi

Spor psikolojisi, neden-sonuç ilişkisine bağlı kalarak sporcuların düşünce ve davranışlarını tüm ayrıntılarıyla inceleyen ve çeşitli zihinsel yeteneklere sahip sporcuların ve antrenörlerinin başarısını artırmaya çalışan bir bilim dalıdır (Koruç, 1998).

Spor psikolojisi, spor yapan bireylerde antrenmanların verimliliğini artırmayı, öğrenme sürecini hızlandırmayı ve hedeflenen performansın önündeki zihinsel engelleri ortadan kaldırmayı amaçlayan bir spor bilim dalıdır. Dünyanın her yerinde, her medeniyet düzeyinde birçok insan hem spor yaparak hem de seyirci olarak sporla ilgilenmektedir. Dolayısıyla spor psikolojisi, bu evrensel faaliyet alanının birçok sorunuyla ilgilenir, deneysel ve teorik sonuçlarını özellikle “sporcuların eğitiminde bilimsel yöntemlerin geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla “eğitimcilerin hizmetine sunmaktadır (Koruç, 1998).

Spor psikolojisi, sporcuyu destekleyerek sporcuların maksimum verim kapasitesine sahip olması için zihinde canlandırma programları hazırlayarak, sporcuların kendi davranışlarını kontrol edebilme gibi konulara odaklanır (Brewer, 2009).

"Spor branşlarına ve spor ortamına uygulanan psikoloji bilimidir." (Melllieu ve Hanton, 2009).

“Spor ortamında yer alan insanları ve davranışlarının bilimsel olarak incelenmesidir.” (Hecker ve Kaczor, 1988).

“Spor bilimlerinin bir alt alanıdır.” (Ryan ve Simons, 1982).

1.5.2. Spor Psikolojisinin Özellikleri

Spor psikolojisi bir bilim dalı olmasının yanı sıra aynı zamanda bir meslektir. Dolayısıyla hem kuramsal hem de uygulamalıdır. Bu bilim dalı, sporcuların davranışlarıyla birlikte sadece antrenmanlarını değil, aynı zamanda rekreasyonel faaliyet çalışmalarını ve bireyin bedeninin sürekli dinç kalabilmesi için yapılan bedensel faaliyetlerini de içermektedir (İkizler, 1997).

1.5.3. Spor Psikolojisinin Performansa Etkileri

Spor psikolojisi, sporcuların özgüvenlerinin geliştirilmesine ve odaklanmanın geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu sayede, maksimum performans için motivasyon düzeyi artırır ve takım içindeki iletişimin daha iyi olmasına katkı sağlar. Yapılan sporda kendi eğilim ve özelliklere göre alanlar seçmemize yardımcı olur. Dolayısıyla spor dalına özgü yeni teknik ve taktikler de

geliştirilebilir. Ayrıca meydana gelen sakatlanmalar karşısında iyileşme sürecinin minimum düzeye inmesini sağlar ve oluşabilecek yeni sorunlar ile baş edebilmeye yardımcı olur (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

1.5.4. Profesyonel Sporcularda Spor Psikolojisi

Sporun birçok boyutu olmasının yanı sıra bunların en önemlilerinden biri profesyonellik boyutudur. Profesyonellik; bir işi maddi çıkar için yapmaya verilen isimdir. Profesyonel sporcular, belirli bir ücret veya ödeme karşılığında spor faaliyetlerinde bulunan ve buldukları spor kulübünün başarısı için çaba sarf eden kişilerdir. Profesyonel sporcular ile spor kulüpleri arasında bir sözleşme vardır ve her iki taraf da öngörülen sözleşme süresince kendi üzerlerine düşen yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadırlar (Kolukısa, 2017).

Profesyonel sporculara uygulanacak psikolojik yaklaşımın diğer sporculardan farklı olması gerekmektedir. Öncelikle profesyonel sporcular profesyonel yaşamları boyunca aynı spor dalına devam etmek zorundadırlar. Genelde ara verme, spor branşı değiştirme, isteğe bağlı çalışma gibi bir seçenekleri yoktur. Aynı zamanda sportif performanslarına paralel olarak mesleklerinden elde edecekleri gelir düzeyi de değişmektedir. Bu nedenle sürekli yüksek performans gösterme noktasında önemli bir stres faktörü ile karşı karşıya kalacakları ortadadır (Kolukısa, 2017).

Sporcuların, sportif faaliyetlere duygusal yaklaşımdan, karşılaşılabilecekleri zorluklara ve geçici başarısızlıklara hazırlıklı olmaları ve her koşulda en iyi performansı gösterecek şekilde motive olmaları gerekmektedir. Çünkü birçok olumsuz durumla karşılaşmakta ve bu koşullar sporcuların performansını olumsuz etkilemektedir. Profesyonel sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin üst düzeyde tutulması için spor psikologlarına önemli görevler düşmektedir. Birçok spor kulübünde spor psikoloğu eksikliğinden dolayı bu görev antrenörlere bırakılmıştır. Bu noktada antrenörlerin sporcuların sadece kondisyonu ve tekniği ile değil, mental durumlarıyla da ilgilenmesi gerekmektedir (Coşkun, 2017).

1.6. Motivasyon

Motivasyon kavramı, Fransızca ve İngilizcedeki ‘motive’ teriminden türetilmiştir ve terimin Türkçe’de kullanılan karşılığı harekete geçirici ya da güdü olarak belirlenebilir. Bireyi harekete geçiren ve devamlı bu şekilde ilerlemesini sağlayan faktöre güdü denir. Güdünün etkisiyle durumla alakalı yapılacak olanları yapma ve sürdürme meyili ise güdülenme olarak tanımlanmaktadır (Navruz, 2018). Güdülenme kısaca, bireyi belli bir amaç doğrultusunda harekete geçiren güç şeklinde tanımlanabilir. Güdüleme ise bir ya da daha fazla bireyi,

belirli bir yöne (amaç ya da gayeye) yönelik sürekli olarak harekete geçirmek amacıyla sergilenen uğraşların toplamıdır (Eren, 2008). Bu durumda motivasyon, harekete geçirmek, olumlu yöne yöneltmek ve harekete devam ettirtmek (veya sürdürmek) gibi üç temel niteliği barındıran bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır (Seyis vd., 2011).

Güdülenme ve güdü, psikoloji disiplinde iki önemli kavramdır. Güdüler, davranışlarımızın ardındaki sebeplerin başında gelir. Güdülerin ne olduğu ve nasıl ortaya çıktıkları hala tam olarak çözülmüş değildir. Nerede ve ne zaman olursa olsun, her davranışın temelinde bir veya birden fazla güdünün olduğu söylenebilir (Cüceloğlu, 2007).

Motivasyon kavramı, kişileri çalışmaya yönlendiren, harekete geçiren ve isteklendiren anlamında kullanılmaktadır (Koçel, 2003). Kirel (2004), motivasyonu belirli bir gayeyi gerçekleştirmek için bireylerin öznel istek ve arzuları ile davranışları biçiminde tanımlamaktadır. Motivasyon, bir bireyin belirli bir hedefe ulaşmak için nasıl davrandığını tanımlayan bir iç durum olarak düşünülebilir (Zlate ve Cucui, 2015). Başka bir biçimde ifade edilecek olursa motivasyon, kişinin yaşadığı sosyal ve biyolojik ortam içerisinde benliğini sürdürmeye devam etmesini sağlayan davranışların bütünüdür (Başer, 1998).

Duygusal ve zihinsel unsurlar motivasyon sürecinde oldukça etkili olmaktadır. Toplumsal roller, kurulan ilişkilerin niteliği ve saygınlık gibi sosyal ihtiyaçların veya açlık, susuzluk ve uykusuzluk gibi fizyolojik ihtiyaçların sonucu olan güdüler, ihtiyaçları karşılamak amacıyla organizmayı harekete geçirerek somutlaşmaktadırlar. Bireysel özellikler, kişisel deneyimler, toplumun etkileri, sağlık durumu ve benlik algısı motivasyonu doğrudan etkileyebilmektedir (Wu, 2003).

1.6.1. Motivasyon Kuramları

Motivasyon kuramları, insanların ne ile motive olduklarına (kapsam-gereksinim) ve nasıl motive olduklarına (süreç) açıklık getirmeye çalışarak iki ana konu üzerine odaklanmıştır. Kuramların birçoğu genellikle konuların her ikisinden ziyade birisi üzerinde daha güçlü bir biçimde yoğunlaşmıştır. Motivasyon teorileri ana hatlarıyla, gereksinim kapsam teorileri ve süreç teorileri şeklinde iki sınıflama ile ele alınmaktadır (Tosi vd., 1990; Akt. Özer ve Topaloğlu, 2008).

1.6.1.1. Kapsam-Gereksinim Kuramları

Kapsam-gereksinim kuramları insanları motive eden gereksinim ve unsurların ne olduğuna yoğunlaşmaktadır. Bu kategori Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramını, Alderfer'in E. R. G kuramını, Herzberg'in Çift-etmen kuramını ve

McClland'ın İhtiyaçlar kuramını içermektedir. Bu kuramların bahsettiği ortak özellikler, insanların gereksinimlerinin birbirinden farklı olması ve bu gereksinimler giderildiği zaman insanların motive olmasıdır (Şahin vd., 2017).

1.6.1.2. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Davranış bilimci ve Brandies Üniversitesi psikoloji bölüm başkanı Abraham H. Maslow, 1954'te ihtiyaçlar teorisi hiyerarşisi olarak da bilinen teorisini yayınladı. Maslow'a 24 göre, bir kişinin ihtiyaçları, bir insanı yönlendiren ana motivasyon kaynağıdır (Halepota, 2005).

Maslow (1987) insan ihtiyaçlarını, beş düzeyde kategorize ederek, belirli bir sıraya göre, hiyerarşik bir düzen içerisinde incelemiştir. Bu ihtiyaçlar en temelden başlayarak; fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyaçları, sosyal ihtiyaçlar, takdir edilme ihtiyaçları ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları olarak sırayabiliriz.

1.6.1.3. Alderfer'in E. R. G Kuramı

Alderfer, Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi teorisini kullanmış ve bunları varoluş gereksinimleri, ilişki gereksinimleri ve büyüme gereksinimleri şeklinde ilerletmiştir. Alderfer, gereksinimlerin doyurulup, giderilmesi ile bireylerin istekleri arasındaki etkileşimi izah etmek amacıyla deneysel araştırmalarının bulgularına dayanarak ERG kuramını ileri sürmüştür (Schneider ve Alderfer, 1973).

1.6.1.4. Herzberg'in Çift-Etmen Kuramı

Psikolog Frederick Herzberg, iki faktör şeklinde Maslow'unkine benzer bir teori geliştirmiştir (De Vito vd., 2018). Herzberg, bir bireyin işle ilişkisinin temel olduğuna ve işe yönelik tutumun başarıyı veya başarısızlığı belirleyebileceğine inanarak, "İnsanlar işlerinden ne ister?" diye merak etmiştir. İnsanlardan işleri hakkında son derece iyi veya kötü hissettikleri durumları ayrıntılı olarak açıklamalarını istemiştir. Tepkiler önemli ölçüde farklılık göstermiş ve Hertzberg'i Hijyen teorisi olarak da adlandırılan iki faktörlü teorisine yönlendirmiştir (Herzberg vd., 1959). İlk faktör grubu, Maslow'un alt katmanlarıyla daha fazla ilgilidir. Bu grup; ücret, iş güvenliği, genel bir tatmin sağlayan çalışma koşulları ve memnuniyetsizliğin önlenmesini içeren hijyen faktörleridir. İkinci faktör grubu ise başarı hissi, tanınma ve artan sorumluluk gibi motive edici etkenlerdir. Maslow'un üst katmanlarıyla daha doğrudan ilişkilidir ve yüksek motivasyon, yüksek memnuniyet ve güçlü bir bağlılık üretmesi ön görülmüştür (De Vito vd., 2018).

Hijyen ihtiyaçları, işin gerçekleştirildiği fiziksel ve psikolojik bağlamla ilgilidir. Hijyen ihtiyaçları; rahat çalışma şartları, ücret, iş güvenliği, iş

arkadaşlarıyla iyi ilişkiler ve etkili teftiş gibi sonuçlarla karşılanır. Herzberg'e göre, hijyen ihtiyaçları karşılanmadığında işçiler memnuniyetsizdir ve hijyen ihtiyaçları karşılandığında işçiler memnundur. Bununla birlikte, hijyen ihtiyaçlarının karşılanması, yüksek düzeyde motivasyon ve hatta yüksek düzeyde iş memnuniyeti ile sonuçlanmaz. Motivasyon ve iş tatmininin yüksek olması için motive edici ihtiyaçların karşılanması gerekir (Robbins ve Judge, 2012).

Motive edici ihtiyaçlar, işin doğası ve ne kadar zor olduğu ile ilgilidir. İlginç bir çalışma, özerklik, sorumluluk, işte büyüüp gelişebilme, başarı ve başarı duygusu gibi sonuçlar motive edici ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olur. Herzberg, yüksek motivasyonlu ve memnun bir işgücüne sahip olmak için yöneticilerin, çalışanların motivasyon ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak için adımlar atması gerektiğini öne sürmüştür (Jones ve George, 2015). Maslow ve Herzberg teorilerini bireysel olarak geliştirmelerine rağmen, benzerlikler motivasyon eğilimlerinin farklı nüanslarını göstermektedir. Çalışanların mevcut 27 işlerinde kalabilmeleri için yeterince maaş aldıklarını hissetmeleri gerekirken, tek başına bu onlara iş tatmini veya yüksek performans gösterme motivasyonu vermez. Çalışanlarda en yüksek performansa gerçekten ilham veren, Maslow'un yüksek düzeyli ihtiyaçları ve Herzberg'in motive edici ihtiyaçlarıdır. Bu ihtiyaçlar, çalışanların iyileştirme, yeni zorlukların üstesinden gelme ve sıkı çalışmalarının takdirini kazanma arzusundan yararlanmaktadır (De Vito vd., 2018).

Pek çok araştırma çalışması Herzberg'in önermelerini genel olarak desteklemese de Herzberg'in formülasyonları, motivasyon anlayışımıza en az iki şekilde katkıda bulunmuştur. İlk olarak, Herzberg, araştırmacıların ve yöneticilerin dikkatini, içsel motivasyon (motive edici ihtiyaçlar) ve dışsal motivasyon (hijyen ihtiyaçları) arasındaki önemli ayrıma odaklamaya yardımcı oldu. İkinci olarak teori, araştırmacıları ve yöneticileri, işlerin içsel olarak motive edici olacak şekilde nasıl tasarlanabileceğini incelemeye sevk etti (Jones ve George, 2015).

1.6.1.5. McClelland'ın İhtiyaçlar Kuramı

Psikolog David McClelland' a göre, insan motivasyonu, bireyin davranışını sürdüren, yönlendiren ve seçen fantezide ölçülen bir hedef durumu veya koşulu için tekrarlayan bir endişe kaynağıdır (Boyatzis vd., 2016). David McClelland, başarı, bağlılık ve güç ihtiyaçlarını kapsamlı bir şekilde araştırmıştır. Başarı ihtiyacı, bir bireyin zorlu görevleri, iyi bir şekilde yerine getirme ve mükemmellik için kişisel standartları karşılama konusunda ne kadar güçlü bir arzuya sahip olduğudur. Güçlü başarı ihtiyacı olan insanlar, genellikle kendileri için net hedefler belirler ve performans geri bildirimini almayı severler, orta

derecede riskleri, bireysel aktiviteleri, bowling gibi puan almayı içeren eğlenceyi ve satış gibi bireysel performans verilerine sahip meslekleri tercih ederler. Bağlılık ihtiyacı, bir bireyin kişiler arası iyi ilişkiler kurma ve sürdürme, beğenilme ve etrafındaki insanların birbirleriyle iyi geçinme konusunda ne kadar endişe duyduğudur. Güçlü bağlılık ihtiyacına sahip kişiler, yakın arkadaşları veya diğer önemli kişilerle zaman geçirmeyi seçer, mektup yazar, arkadaşları ve ailesiyle sürekli iletişim içerisinde, gruplar halinde çalışmayı tercih eder ve başkalarının tepkilerine karşı duyarlıdır. İlkokul öğretmenliği ve danışmanlık gibi başkalarıyla yakın çalışmayı gerektiren, işbirlikçi faaliyetleri ve meslekleri tercih ederler. Güç ihtiyacı, bir bireyin başkalarını kontrol etmek veya etkilemek istediği derecedir. Yüksek güç ihtiyacına sahip insanlar, genellikle liderlik pozisyonları alarak, kumar oynayarak, alkollü içecekler içerek ve agresif eylemlerde 28 bulunarak kendilerini savunurlar. Genellikle yüksek tansiyonları vardır ve futbol gibi kişilerarası rekabet içeren sporları tercih ederler. Başkalarına itibar kazandıran mülkler toplamayı severler ve öğretmenler veya liderler gibi başkalarını etkileyebilecekleri meslekleri tercih ederler (Winter, 1973; akt. Jones ve George, 2015; Boyatzis vd., 2016). Bu ihtiyaçların her biri bir dereceye kadar her birimizde mevcut olsa da, işyerindeki önemi, kişinin işgal ettiği pozisyona bağlıdır. Araştırmalar, alt ve orta düzey yöneticiler için yüksek başarı ve güç ihtiyaçlarının önemli olduğunu, üst düzey yöneticiler için ise özellikle yüksek güç ihtiyacının önemli olduğunu göstermektedir (Stahl, 1983). Süreç Kuramları Bireylerin hangi amaçlarla ve nasıl motive edildikleriyle alakalı motivasyon kuramları, süreç teorileri adı altında birleşmiştir. Süreç kuramları açısından gereksinimler, bireyi eyleme, harekete yönlendiren etmenlerden yalnızca biridir. İhtiyaçların yanı sıra çoğu dışsal etmen de bireyin motivasyon ve davranışını etkilemektedir. Klasik şartlanma, beklenti kuramı, eşitlik ve amaç teorisi motivasyona dair süreç teorilerindedir (Erdem, 1998). Beklenti Kuramı 1960'larda Victor H. Vroom tarafından formüle edilen beklenti teorisi, çalışanların yüksek düzeydeki çabalarının, başarılı bir performansla sonuçlanacağına ve nihayetinde istenen ödüller ve sonuçlarla sonuçlanacağına inandıklarında daha motive olduklarını öne sürer (Jones ve George, 2015). Vroom, motivasyonu alternatif aktiviteler arasından yönelimleri yöneten bir süreç olarak tanımlar. Birçok davranış işçinin gönüllü kontrolü altında kabul edilir ve dolayısıyla motive edilir. Beklenti teorisini anlamak için, en önemli dört bileşeni performans için çaba beklentisi, performans için sonuç beklentisi, sonuçlar ve değerliği açıklamak gerekmektedir (Ivancevich vd., 1990)

1.6.1.6. Süreç Kuramları

Bireylerin hangi amaçlarla ve nasıl motive edildikleriyle alakalı motivasyon kuramları, süreç teorileri adı altında birleşmiştir. Süreç kuramları açısından gereksinimler, bireyi eyleme, harekete yönlendiren etmenlerden yalnızca biridir. İhtiyaçların yanı sıra çoğu dışsal etmen de bireyin motivasyon ve davranışını etkilemektedir. Klasik şartlanma, beklenti kuramı, eşitlik ve amaç teorisi motivasyona dair süreç teorilerindedir (Erdem, 1998).

1.6.1.7. Beklenti Kuramı

1960'larda Victor H. Vroom tarafından formüle edilen beklenti teorisi, çalışanların yüksek düzeydeki çabalarının, başarılı bir performansla sonuçlanacağına ve nihayetinde istenen ödüller ve sonuçlarla sonuçlanacağına inandıklarında daha motive olduklarını öne sürer (Jones ve George, 2015). Vroom, motivasyonu alternatif aktiviteler arasından yönelimleri yöneten bir süreç olarak tanımlar. Birçok davranış işçinin gönüllü kontrolü altında kabul edilir ve dolayısıyla motive edilir. Beklenti teorisini anlamak için, en önemli dört bileşeni performans için çaba beklentisi, performans için sonuç beklentisi, sonuçlar ve değeri açıklamak gerekmektedir (Ivancevich vd., 1990).

1.6.1.8. Eşitlik Teorisi

Eşitlik teorisi 1960'larda, motivasyonu belirlemede önemli olanın, bir kişinin aldığı ve katkıda bulunduğu sonuçların mutlak seviyelerinden ziyade göreceli olduğunu vurgulayan J. Stacy Adams tarafından formüle edildi. Bu motivasyon teorisi, bireylerin işte adil davranılma arzusuyla motive oldukları varsayımına dayanmaktadır (Jones ve George, 2015).

Eşitlik Teorisi, dış faktörleri göz önünde bulundurduğu için, kendisine ve iş arkadaşlarına yönelik yöneticilerin tutumlarındaki farklılıklara dayanarak, çalışanlara işyerinde ne kadar adil muamele gördüklerini yargılamalarına olanak tanır. Eşitlik Teorisi, motivasyonun çevremizdeki diğer insanlarla nasıl ilişki kurduğumuza bağlı olduğunu varsayar. İşyerinde bir başkasının veya karşılaştırma yapan kişinin tutumunu incelediğimizde, işlerine getirdikleri bireysel girdilere ve yöneticilerin verdiği sonuçlara dayanarak yargı için bir referans noktası haline gelirler (De Vito vd., 2018). Referans, kendisine benzer olarak algılanan başka bir kişi veya bir grup insan olabilir. Referans aynı zamanda önceki bir işte kendisi veya kişinin hangi girdi- çıktı oranlarının olması gerektiğine dair beklentileri olabilir. Motivasyon özellikle, kişinin kendi girdi- çıktı oranının bir referansın girdi- çıktı oranı ile karşılaştırılmasından etkilenir (Jones ve George, 2015). Eşitlik teorisinde bilinmesi gereken dört tanım aşağıda verilmiştir (Ivancevich vd., 1990).

1.6.1.9. Amaç Teorisi

Hedef belirleme teorisi, çalışanların girdilerini işlerine ve görevlerine katkıda bulunmaya motive etmeye odaklanır. Bu şekilde beklenti teorisi ve eşitlik teorisine benzer. Ancak hedef belirleme teorisi, yöneticilerin çalışanların girdilerini yüksek performans ve örgütsel hedeflere ulaşma yönünde odaklamasını nasıl sağlayabileceklerini göz önünde bulundurarak bu odağı bir adım daha ileri götürür (Jones ve George, 2015).

1.6.1.10. Edimsel Koşullandırma Kuramı

Skinner, zihin gibi içsel zihinsel faaliyetlerden daha çok gözlemleyebildiğimiz hareketleri araştırmanın daha iyi sonuçlar doğuracağını düşünmektedir. Davranışı açıklamanın en iyi yönteminin davranışın neden ve sonuçlarına odaklanmak olduğunu savunan Skinner'ın araştırması, klasik koşullamanın kompleks insan davranışlarının net bir yordayıcısı olamayacak kadar basit olduğu fikrine dayanıyordu (McLeod, 2007).

B.F.Skinner tarafından geliştirilen edimsel koşullandırma teorisine göre, insanlar istenen sonuçlara neden olan davranışları gerçekleştirmeyi ve istenmeyen sonuçlara neden olan davranışları gerçekleştirmemeyi öğrenirler. Skinner'ın teorisine motivasyon terimleri açısından bakıldığında, yüksek performans ve hedefe ulaşmanın, istedikleri sonuçları elde etmelerine izin verdiği sürece, insanların yüksek düzeyde performans göstermeye ve iş hedeflerine ulaşmaya motive olacağı anlamına gelmektedir. Benzer şekilde, insanlar istemedikleri sonuçlara yol açan davranışlardan kaçınırlar (Jones ve George, 2015).

Başka bir ifadeyle, pekiştirilen davranış, yinelenmeye yöneliktir (yani güçlendirilir), pekiştirilmemiş davranışlar ortadan kalkmaya veya sönmeye (yani zayıflama) yöneliktir. Skinner, davranış takip edebilecek üç tür yanıt veya eylem tanımladı. Bunlar; nötr operatörler, pekiştireçler ve cezalardır (McLeod, 2007).

1.6.1.11. Hür İrade Kuramı

Hür irade kuramı (self determination theory), farklı içerikler ve süreçler için çıkarımlarda bulunarak, hedeflerin veya sonuçların içeriğini ve sonuçların takip edildiği düzenleyici süreçleri farklılaştırır. Bununla birlikte, hedef içerikleri ve düzenleyici süreçlerin farklılaşmalarını ve bu farklılaşmalardan kaynaklanan çıkarımları bütünleştirmek için temel olarak doğuştan gelen psikolojik ihtiyaçlar kavramını kullanır. Hür irade kuramında, insanların değerli çıktılarını takip ederken ve elde ederken temel psikolojik ihtiyaçlarını tatmin etme derecesi, hedef arayışı ve elde etmenin etkilerindeki kritik bir konudur. Hür irade27 33 kuramında, hedef arayışlarının ne (yani kapsam) ve neden (yani süreç) olduğunu

anlamak için üç psikolojik ihtiyaç (yeterlik, ilişkili olma, özerklik) esas olarak kabul edilir (Deci ve Ryan, 2000). Hür irade kuramı içinde ihtiyaçlar, evrensel ihtiyaçlar olarak tanımlanır. Başka bir deyişle, tüm insanların yenilikçiliği, optimal gelişimi ve psikolojik sağlığı için gerekli besinleri oluştururlar. Bu ihtiyaçlar öğrenilmez, insan doğasının doğal bir yönüdür ve bu nedenle, optimal işleyişi teşvik etmek ve azalan işleyişi önlemek için cinsiyetler arasında, kültürler arasında ve zaman içinde işler. İhtiyaçlar engellendiğinde ya da karşılanmadığında iyi oluş hali olumsuz etkilenmektedir (Deci ve Vansteenkiste, 2003).

1.6.2. Sporcu ve Motivasyon

Sporcunun performansını etkileyen faktörlerden biri de sporcunun motivasyonudur. Bu bağlamda antrenörlerin sporcuların motivasyonları hakkında bilgi sahibi olmaları ve belirleyecekleri motivasyon stratejilerini antrenman ve müsabakalarında uygulamaları önemlidir. Ayrıca sporcu motivasyonunu anlamak ve kontrol etmek genellikle karmaşık bir süreç olduğu bilinmektedir (Schneider ve Baker, 2006).

Motivasyonun gücü ile başarı arasındaki ilişkinin özellikle sporda çok önemli olduğu açıktır. Motivasyonun düşük olduğu bir durum düşük performans ile sonuçlanacaktır. Herkes rahatlatıcı durumlar aramaya ve rahatsız olanlardan kaçınmaya eğilimlidir. Arama ve kaçma eğilimi motivasyonun doğasında vardır. Hangi eğilim daha ağır basıyorsa ona yönelik motivasyon ortaya çıkmaktadır. Buna göre başarı motivasyonu; “başarılı olma ya da başarısızlıktan kaçınmak” olarak, arkadaşlık motivasyonu ise “itibar arama ya da reddedilmekten kaçınma” olarak ortaya çıkmaktadır (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

Yüksek sportif performans için fiziksel, fizyolojik ve psikolojik olarak güçlü olmak gerekir. Sporcuların yoğun antrenmanlara katılmalarını ve bunu uzun süre devam ettirmelerini sağlayan gücü açıklamak için birçok teori öne sürülmüştür. Bu teorilerden biri de “başarı motivasyonu teorisidir.” Başarı motivasyonu teorisi, insanların neden fiziksel bir aktiviteye katıldığını, zor bir aktiviteyi gerçekleştirmek için neden bu kadar çaba sarf ettiğini ve bunun neden bu kadar uzun sürdüğünü açıklamaya çalışmaktadır (Tiryaki, 2000).

1.6.3. Sporda Yarışma Motivasyonu

Sporcu, aynı zamanda bir yarışmacıdır. Kişinin sportif statüsünün geliştirilmesi, eski performansının iyileştirilmesi ve zıtlıkların üstesinden gelinmesiyle kolaylaştırılır. Yarışma ve koordinasyon, bu yapı ve bu tür davranışların etkisiyle yakından ilişkilidir. Yarışma imkanları azaldıkça performans da buna bağlı olarak düşmektedir. Birinin eski rekorunu koruması

için yarışmak veya başka bir sporcunun ona yardım etmesi, onun gelişme yeteneğini kaybetmemesini, hatta geliştirmesini bile sağlayabilir. Performans düşüşleri genellikle mücadele sırasında değil, antrenman esnasında görülür. Böylece yarışma duygusunun, antrenman boyunca sürdürülmesinin önemini belirtmişlerdir (Kuru, 2000).

Tüm spor branşlarının hedefi kazanmaktır. Müsabaka stresinin ve müsabaka kaygısının kontrol altına alınamadığı durumlarda, müsabakayı bir rakibe karşı kazanmak sporcunun performansını olumsuz yönde düşürür. Buna göre sporcunun motivasyonunun yüksek veya düşük olması, özgüveninin tam veya eksik olması maçın skorunu daha başlamadan belirlemektedir. Müsabaka esnasında hedefini, kendi durumunu, takım arkadaşlarının durumunu ve bulunduğu pozisyonda rakibini değerlendirerek doğru hareket etmek zorundadır. Sporda hedef belirleme, sporcunun amacına ulaşabilmesi için öncelikle elde etmesi gereken özelliklerin ortaya çıkarılması demektir. Başarı, performans hedeflerinin gerçekleşmesi sonucunda kendiliğinden gelecektir (Kaya, 2010).

1.7. Stres

Duygular, insan hayatında çok önemli olan fiziksel ve ruhsal sağlığın yanı sıra kişilerarası ilişkilerin de vazgeçilmez bir unsurudur (Altınışik ve Çelik, 2022). Bir duygu şekli olan stres, organizmanın fiziksel ve zihinsel sınırlarının tehdit edilmesi ve zorlanmasıyla ortaya çıkan bir durumdur. Organizmayı bu duruma sokan olaylara stres etkeni denmektedir. Organizmanın bu duruma verdiği tepki ise stres olarak adlandırılır (Baltaş ve Baltaş, 2008).

Stres kavramını tanımlamak, stresi nasıl gördüğümüze bağlı olarak değişebilir. Stresle ilgili araştırmaların öncüsü olan Hans Selye (1956), stresi insan vücudunun spesifik olmayan doğal tepkisi olarak tanımlamış ve buna genel uyum sendromu adını vermiştir. Böylece olumlu ya da olumsuz bir olayın kişide stres yaratabileceğini söylemiştir (Johnstone, 1989).

Stres, akademik araştırmalarda psikolojik bir kavram olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bunun için temel etkenlerden biri stres kavramının kaygı, gerginlik, duygusal çöküntü, güvenliği tehdit etme ve çatışma gibi pek çok terimin yerine kullanılabilmesi ve bu yönüyle iyileşme özelliği taşımasıdır. İkinci neden ise stres kavramı, psikolojik olayların fizyolojik belirleyicilerini gösterme olanağı sağlamış ve bu bağlantıların kurulmasını kolaylaştırmıştır. Son olarak psikolojik bir kavram olarak değerlendirildiği üçüncü alan ise insanlar üzerindeki olağanüstü etkilerinin incelenmesidir (Baltaş ve Baltaş, 2017).

Stres yaşamın doğasında var olan bir faktördür. Stres genellikle olumlu ve olumsuz terimlerle ifade edilmektedir. Aslında stres olmak, insanları yeni arayışlara ve daha çok çalışmaya yönlendirmektedir. Çin alfabesinde kriz için iki

farklı sembol kullanılmaktadır. Sembollerden biri fırsat, diğeri ise tehlike anlamına gelmektedir (Baltaş ve Baltaş, 2008).

1.7.1. Stres Algısı

Psikolojik ve fiziksel sınırlar tehdit edildiğinde meydana gelen stres; kişinin başa çıkamadığı durumlar karşısında bedensel, duygusal, sosyal ve ruhsal uyumunun bozulması hali olarak ifade edilmektedir (Baltaş ve Baltaş, 2008). Kişisel ve ailesel özellikler, deneyimler, eğitim, inanç ve değerler sistemlerinin etkisiyle her birey karşılaştığı durumu farklı algılayıp, o olaya farklı manalar yüklemekte ve bireyin bir olay veya duruma ilişkin algısı da stresi tetikleyip etkileyebilmektedir. Algılanan stres; kişinin yaşamındaki durumlarla ve olaylarla ilgili olarak hissettiği stres düzeyine işaret etmekte, kişinin durumlarla ilgili his ve fikirleri ne kadar olumsuz olursa; algıladığı stres seviyesi de o kadar yüksek olmaktadır (Gümüştekin ve Öztemiz, 2005).

1.7.2. Stresin Oluşum Süreci

Cannon, stresi bir acil durum tepkisi olarak tanımlamıştır. Cannon'a göre stres, organizmanın kendi yaşamını ve çevreye uyumunu tehdit eden bir tehlike ile karşılaştığında verdiği savaş ya da kaç tepkisidir (Şahin, 1998).

Bir tehlikeyle karşılaştığımızda ya üstesinden gelebileceğimizi düşündüğümüz tehlikeyle savaşıyoruz ya da baş edemeyeceğimizi düşündüğümüz tehlikeden kaçıyoruz. Dolayısıyla tehdit edildiğimizde tüm insanlarda fiziksel ve psikolojik tepkiler oluşmaktadır (Baltaş ve Baltaş, 2017).

1.7.3. Olumlu Stres

Olumlu stres; İngilizce'de eustress, Türkçe'de östres anlamına gelmektedir. Olumlu bir olay öncesinde, sırasında veya sonrasında, kişinin bakış açısıyla düşünüldüğünde hissedilen ve motive edici olan stres buna bir örnektir (Çubuk, 2022).

Olumlu streslerin ortak özellikleri; insanları motive etmesi, odaklanmalarına yardımcı olması ve pozitif enerji vermesidir (Schenck, 2021).

Olumlu stresler üç ayrı gruptan oluşabilir. Bunlar; yaratıcılığa katılımdaki stres, zaferin stresi ve hazzın stresi'dir (Baltaş ve Baltaş, 2008).

Kişinin yaptığı bir işte performansını olumsuz etkilemeyecek ölçüde kontrol altında tutabildiği stres, tamamen stressiz olmaktan iyidir ve olumlu stres olarak algılanabilir (Çubuk, 2022).

1.7.4. Olumsuz Stres

Olumsuz stres; İngilizce’de distress anlamına gelmektedir. Türkçe’de ise tam karşılığı olmayıp endişeli ve sıkıntılı olmak anlamlarına gelmektedir (Çubuk, 2022).

Stresle başa çıkmada başarısız ve sıkıntı verici durumlar olarak ifade edilen stresin bu yönü, olumsuz stres olarak tanımlanabilir (Ridner, 2004).

Olumsuz streslerin insan fizyolojisi ve psikolojisi üzerindeki etkileri ise rahatsız edicidir. Dolayısıyla bir iş yapıldığında performansı düşürür ve duygusal tükenmeye yol açar. (Schenck, 2021).

1.7.5. Stres Faktörleri

Stres çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilir. Bu nedenlerin bir kısmı bireyin kendisiyle, bir kısmı bireyin çalışma ortamıyla, bir kısmı da bireyin yaşadığı genel çevre ile ilgilidir (Heather, 1982).

Bireyin çevresinde yaşadığı sorunlar ve edindiği deneyimler onun işteki performansını etkilemektedir. Bireysel stres kaynaklarından biri de aile sorunlarıdır. Aile içi çatışmalar, boşanmalar, ayrılıklar, çocuklardan kaynaklanan zorluklar bireylerin iş hayatına getirdiği “bireysel sorunlardır.” Ekonomik sorunlardan kaynaklanan bireysel faktörler, bireyin gelir ve gider dengesini sağlayamamasından kaynaklanmaktadır. Yaşanan ekonomik zorluklar bireyin işine de yansımakta ve iş performansında düşüş yaşanmaktadır. Bunlara ek olarak; boşanmalar, hastalıklar, ölümler, çocuk yetiştirmede yaşanan sorunlar, çevresel değişiklikler, yıllık izinler, uyku sorunları gibi pek çok olumsuz durum da strese neden olabilmektedir (Taştan, 2005).

Her bireyin kalıtımı ve içinde yaşadığı çevre farklı olduğu için strese karşı duyarlılıkları da kişiden kişiye farklılık gösterir. Bazı kişilik özellikleri strese yatkınlığı artırırken, bazı kişilik özellikleri bu soruna yatkınlığı azaltır. Bazı uyaranlar, bazıları tarafından olumsuz bir uyaran olarak deneyimlenirken, diğerleri için hiçbir etkisi olmayabilir. Bireylerin algılarındaki değişimler, strese karşı problem çözme becerilerinde de farklılaşmaya neden olmaktadır (Ataman, 2002).

1.7.6. Stresin Performansa Etkileri

Stresin genellikle insan yaşamı üzerindeki olumsuz etkilerinden bahsedilir. Stres her durum için olumsuz bir olgu olarak görülmemeli; kriz durumları yaşanırken bireylerin güçlerinin açığa çıkmasını sağlayan bir faktör olarak görülüp, olumlu bir biçimde algılanabilmelidir (Rosenthal ve Pijnenburg, 1991).

Sullivan ve Bhagat (1992), stresin düşük düzeyde olduğu durumlarda bireylerin yüksek performans için yeterince uyarılmadığını, stresin yüksek

düzyde olduğu durumlarda bireylerin enerji kullanımlarını performanslarını arttırmaktan ziyade stresle mücadele etmek için harcadıklarını, normal stres durumunda ise bireylerin sadece görevlerini gerçekleştirmek amacından ziyade, performanslarını arttırmak çabası içerisinde girdiğini ve performansın yüksek duruma geldiğini ifade etmektedir.

1.7.7. Stres Altındaki Sporcularda Gözlemlenen Değişiklikler

Fizyolojik olarak kan basıncı, kas gerginliği, tansiyon, ter bezi aktivitesi ve kalp atış hızı artar. Solunum daha sık hale gelir ve göz bebekleri büyür. Beyine ve kaslara daha fazla oksijen ihtiyacı olduğu için kırmızı kan hücrelerinin sayısı artar, iç organlardaki kan miktarının azalması nedeniyle sindirim yavaşlar, zihinsel olarak dikkat azalır, kavram yanılgısı ve unutkanlık görülür. Psikolojik olarak kendini güvensiz, huzursuz ve karamsar hisseder, yetersizlik duygusundan dolayı korku başlamaktadır. Bunların hepsi antrenman veya yarışma sırasında performans göstermezler. Konsantre olamaz, koordinasyonu zayıf, teknik ve taktiksel hareketlerde hata gösterir (Altungül, 2006).

Stresli durumlarda, eğitmenin kolayca iletişim kurabilmesi için anlayışlı ve güven verici olması gerekir. Sporcuya uygunsuz davranmak ve ona doğru davranışı anlatmak yerine, davranışının nedenini bulmasına yardımcı olması gerekir. Sporcu genel olarak, neden ihtiyaç duyulan yere hareket etmediğini ya da bazı durumlarda tereddüt ettiğini açıklamakta güçlük çeker. Bunlara ek olarak, sporcu hayran olduğu biri tarafından izlendiğinde, sporcu ile güçlü bir duygusal bağ kurmasa bile spor hayatı boyunca olumlu yönde etkilenecektir. Bu özellikle ergenler için geçerlidir. Sporcunun kendisine, arkadaşlarına ve antrenörüne güvenerek kendinden emin hareket etmesini sağlamalıdır (Altungül, 2006).

1.7.8. Stresle Başa Çıkma Türleri

1.7.8.1. Problem Odaklı Başa Çıkma

“Problem odaklı başa çıkma” stratejisi; kişinin kendini kontrol edebilmesi, sorumluluklarının bilincinde olabilmesi, plan-program ile sorunların üstesinden gelebilmesi, problemler üzerine çözüm odaklı olarak durabilmesi gibi eğilimlerden meydana gelmektedir. Bunlardan sorumluluğun bilincinde olma, durumun varoluşunda bireyin kendine rol edindiği modeli sorgulaması, gereken durumlarda af dilemesi, kendini gözden geçirmesi ve stresi azaltma faaliyetlerinin tümünü içermektedir (Türküm, 1999).

1.7.8.2. Duygu Odaklı Başa Çıkma

“Duygu odaklı başa çıkma” stratejisinde; sorunun varlığını kabul etmek ve olumlu çabalara yönelmek yerine duyguları gevşetmeyi amaçlamaktadır. Bazı

durumlarda, çabayı ve eylemi engellediği için yarardan çok zarar verebilir. Duygu odaklı başa çıkma çabaları da savunma mekanizmaları olarak görülüyor. Diğer bir deyişle, savunma mekanizmasının kapsamadığı stresli bir durumda sorunu çözmeye çalışmaktan ziyade, genellikle alkol ve uyuşturucu gibi maddelere başvurmak için kullanılan bir başa çıkma stratejisidir. Bu tür bir strateji bir kaçınma stratejisidir. Sorunun çözilememesi, ruh ve beden sağlığını olumsuz etkilediği için stresi artırır. (Yöndem, 2015).

2. BÖLÜM GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada Türkiye Süper Lig’de oynayan futbolcuların spor-medya algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın yöntem bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem büyüklüğü, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı ile yapılandırılmış olup, fenomenoloji deseni kullanılarak yürütülmüştür. Fenomenoloji kavramı bilinç tarafından algılanan nesne, olay ve/veya olgular şeklinde tanımlanmaktadır (Cevizci, 1999). Fenomenoloji çalışmaları özneliği, deneyimi ve gündelik yaşamı esas alır ve var olan gerçekliği birey gözüyle değerlendirmeye, betimlemeye veya yorumlamaya çalışmaktadır. Bu nedenle de yapılan çalışmalar çoğunlukla olarak niteliksel araştırma yöntemlerini ve tekniklerini kullanır (Gönç Şavran, 2013; Akt: Çarpar, 2020). Fenomenolojik araştırma sırasında araştırmacı, bir veya daha fazla kişinin bir fenomeni nasıl anladığını anlamaya çalışır (Johnson ve Cristensen, 2014). Araştırma katılımcılarının seçiminde ölçüt örnekleme ve benzeşik (homojen) örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Homojen örneklemenin amacı, küçük ve homojen bir örnekleme dikkate alarak belirli alt grupları derinlemesine araştırmaktır (Patton, 2014; Christensen vd., 2015). Belirli bir olgunun ayrıntılı bir resmini vermek için kullanılmaktadır. Örneğin, aynı kültüre ait veya aynı karaktere sahip bireyler alınmaktadır (Ritchie vd., 2006). Odak grup görüşmeleri genellikle homojen gruplar üzerinden yapılmaktadır (Patton, 2014).

Benzeşik örnekleme yönteminde, küçük ve homojen bir örnekleme ele alınır ve ayrıntılı olarak incelenir (Neuman, 2014). Benzeşik örnekleme yöntemi ile; örnekleme, evrende benzeşik bir alt grup veya oldukça özelleşmiş bir durum içerebilir. Ancak bu özel durum, aykırı durum örneklemesinden farklıdır (Strauss ve Corbin, 2014).

Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan tüm durumların incelenmesidir. Ölçüt, araştırmacı tarafından oluşturulur veya önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Marshall ve Rossman, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2021-2022 sezonunda Türkiye Süper Lig takımlarında aktif olarak oynayan erkek futbolcular oluşturmaktadır. Katılımcılar araştırmacı

tarafından ulaşılabilir olan toplam 11 futbolcudur. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 2.1.’de verilmiştir.

Tablo 2.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı Kodu	Yaş	Eğitim	Deneyim Yılı	Klasman	Spor Yaşantısı
K1	31	Lise	18 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K2	23	Lise	15 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K3	21	Lise	10 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K4	18	Lise	7 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K5	21	Lise	10 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K6	20	Lise	10 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K7	20	Lise	13 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K8	23	Lise	16 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K9	22	Lise	10 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K10	30	Lise	18 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”
K11	28	Lise	23 yıl	“Süper Lig”	“Aktif”

*Kn(n=numara) alışma katılımcılarına verilen koddur.

Katılımcıların demografik bilgileri incelendiğinde; hepsinin lise mezunu olduğu, yaşlarının 18 ile 31 yaş aralığında olduğu görölmektedir. Sporcu yaşlarının 7 ile 23 yıl arasında değişiklik gösteren katılımcıların hepsi spor hayatlarına Türkiye Süper Lig’inde aktif olarak devam etmektedirler.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada amaca dönük olarak, standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara yönelmek için belirlenen toplam 8 soru standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yöntemine uygun hazırlanmış olup, görüşme esnasında farklı soru kalıpları yöneltilmemiştir.

Görüşme yöntemi, bireylerin duygu, düşünce ve tutumlarını ve davranışlarına yön veren nedenleri belirlemeye çalışan bir tekniktir (Ekiz, 2009). Standartlaştırılmış görüşme tekniği, dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve görüşülen her kişiye bu sorular aynı tarz ve sırayla sorulur. Bu yaklaşım görüşmeci yanlılığını ve öznelliğini azaltmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2011).

Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yönteminde, görüşmeciye sağlanan esneklik sınırlıdır. Aynı soruları tüm katılımcılara sistematik bir sırayla sormak, görüşmeci etkisini ve önel yargıları en aza indirir. Böylece elde edilen verilerin karşılaştırılması ve analiz edilmesi daha kolaydır (Yıldırım ve şimşek, 2006).

Bu yöntemde sorulan soruların sırası ve tarzı önceden belirlenmiştir. Sorular açık uçlu bir formatta ifade edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2010).

Sorular hazırlandıktan sonra her sporcuyla onların müsait oldukları zaman dilimi göz önünde bulundurularak birebir görüşme ortamı sağlanmıştır yani röportaj yapılarak veriler elde edilmiştir. Röportaj sırasında katılımcıların rızası dahilinde ses kaydı alınmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde veri toplama aracı olarak kullanılan ve araştırmacı tarafından hazırlanan standartlaştırılmış görüşme soruları bulunmaktadır. Bunlara ek olarak katılımcıların yaş, deneyim, klasman, eğitim, spor yaşantısı gibi demografik bilgileri de alınmış olup 2.2. *Çalışma Grubu* bölümünde Tablo 2.1.'de verilmiştir.

2.4.1. Standartlaştırılmış Görüşme Soruları

1- Medyada çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

2- Medya mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

3- Futbolun gelişebilmesi için sizce medyanın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

4- Sizce futbolda hangi medya türü (gazete, televizyon, sosyal medya, vb.) ön plana çıkmaktadır? Neden?

5- Medyada çıkan haberler, medya ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

6- Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

7- Son yıllarda spor medyasında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

8- Türkiye'de medya denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

2.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler öncelikle birinci ağızdan duyulan hali ile Word dosyasında yazılı hale getirilmiştir. Bu işlem yapılırken gizlilik ön planda tutularak her katılımcı için bir kod verilmiştir. Kodlar Kn (N=katılımcı numarası) şeklinde belirlenmiştir. Daha sonra soru cevapların uygunluğu kontrol edilmiş olup tüm katılımcı cevapları uygun bulunarak araştırmaya dahil edilmiştir. Her soru kendi içinde tematik içerik analizine tabi tutulup, önce araştırmacı sonra 2 ayrı uzman kişi tarafından tekrar değerlendirilerek kategorilere ayrılmış olup tablolaştırılmıştır. Belirlenen tablolarda gerekli görülen durumlarda alt kategorilere ayrıştırılıp yorumlanmıştır. Her soru ayrı bir tablo haline getirilip

belirlenen kategori ve alt kategorilerde araştırma verisine kanıt niteliği taşıması amacıyla tablolara örnek cevaplar eklenmiştir. İçerik analizi, çok sayıda nitel materyal olarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemek için nitel verileri azaltmaya ve anlamlandırmaya yönelik her türlü girişimi ifade eder (Patton, 2014). Veri analizi, deneyiminizi ve ondan ne öğrendiğinizi anlayabilmeniz için gördüklerinizi, duyduklarınızı ve okuduklarınızı düzenlemeyi içerir (Glesne, 2013).

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için bazı önlemler vardır. Doğru bilgiye ulaşmak için gerekli önlemlerin alınması ve araştırma sürecinin araştırmacının verileri net bir şekilde değerlendirebileceği şekilde tanımlanması, nitel bir araştırmacının karşılaşması gereken önemli beklentilerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırmalarda geçerlik, “araştırmacının araştırılan olguyu tamamen tarafsız bir şekilde gözlemlemesi anlamına gelir. Araştırılan olgu ve olayla ilgili bütün bir resim oluşturmak için, araştırmacının elde ettiği verileri ve elde ettiği sonuçları doğrulamasına yardımcı olacak bazı ek yöntemler kullanılmalıdır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İç geçerlilik, nitel araştırmalar için önemli bir boyuttur. Elde edilen bulguların birbiri ile “anamlı” olması ve ortaya çıkan kavramların “anamlı bir bütün oluşturması” ve araştırmanın katılımcılar tarafından “gerçekçi” olması iç geçerliliği güçlendirmektedir. Dış geçerlilik, araştırma sonuçlarının genellenebilirliği ile ilgilidir. Bir araştırmanın sonuçları benzer ortam ve durumlara genellenebiliyorsa araştırmanın dış geçerliliğe sahip olduğu söylenebilir. Nitel araştırmalarda güvenilirlik, çalışma ortamında olup biten her şeyin veri olarak kaydedilmesidir. Ayrıntılı alan kayıtlarının alınması, araştırma ekibi tarafından doğru ve kapsamlı bilgilerin sağlanması, alan notlarının katılımcılar tarafından doğruluğu açısından incelenmesi, ses ve görüntü kaydının tutulması, fotoğraf çekilmesi vb. güvenilirliği artırır. Verilerin kaydedilmesinde, gözlemlenmesinde ve gözlemler arasındaki tutarlılığın incelenmesinde birden fazla araştırmacı ve veri kaynağının kullanılması sonuçların güvenilirliği hakkında bilgi vermektedir (Büyüköztürk ve ark, 2010).

Araştırmanın güvenilirliği açısından yapılan tüm görüşmelerin öncesinde, çalışmanın amacı açıklanmıştır ve çalışma güvenilirliğini sayısal değerlerle göstermek için nitel araştırmalarda güvenilirlik hesaplama formülü kullanılmıştır. Kullanılan Miles ve Huberman (1994) tarafından nitel araştırma geçerlik ve güvenilirlik hesaplama formülü aşağıda verilmiştir

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Geçerli sayılan veri sayısı}}{\text{Toplam veri sayısı}} \times 100$$

Bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlik puanı ise;
Güvenirlilik = $11/11 \times 100 = 100$ 'dür.

Miles ve Huberman (1994)'e göre 75 ve üzeri puan değerinde bulunan çalışmaların güvenirlik ve geçerliği kabul edilebilir. Dolayısıyla yapılan bu araştırma güvenirlik göstermektedir.

2.7. Etik Kurul Onayı

Araştırma, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 16/09/2022 tarihli toplantısı ve 02 no' lu kararı ile etik onay almıştır.

3. BÖLÜM BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilere dair tematik içerik analizleri ve bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Araştırma Problemi 1: Süper Lig’de oynayan futbolcuların medyadan etkilenme düzeyi nedir ve performansları bundan nasıl etkilenir?

Tablo 3.1. Medyada çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	Alt Kategori	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Etki Derecesi	Az	8	%80	K1, K3, K5, K6, K8, K9, K10, K11
	Ortalama	2	%20	K4, K7
	Çok	1	%10	K2
Performans	Artar	4	%40	K2, K4, K5, K8
Üzerine Etkisi	Etkilemez	7	%70	K1, K3, K6, K7, K9, K10, K11

Tablo 3.1’de profesyonel futbolcuların medyada çıkan haberlerden nasıl etkilendiği ve bunların performanslarına olan etkisi ile ilgili olarak, katılımcılardan elde edilen bulgulara göre katılımcıların genel anlamda, medyada çıkan haberlerden az etkilendikleri ve bunların performanslarını etkilemiyor olduğu görülmektedir. Tabloya göre toplamda 11 katılımcı olan bu çalışmanın 8 kişininin görece az etkilendiği açıktır. Bu durum neredeyse tamamına yakın düzeyde futbolcunun medyadaki haberlerden etkilenmediğini ifade etmektedir. Dolayısıyla medyada çıkan haberlerin futbolcuların performansı üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkisi görülmemektedir, bu durum “performans üzerine etki” kategorisinde frekans değerleri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Özetle tablo 3.1 incelendiğinde medyada çıkan haberlerden profesyonel futbolcuların algısal anlamda yüksek düzeyde etkilenmediği dolayısıyla performans konusunda da bir etkiye maruz kalmadıkları düşünceleri hakimdir. Bu durum futbolcuların profesyonel düzeyde olmalarından, mental antrenman yaptıklarından ya da tecrübe dolayısıyla etkilenmedikleri yorumu yapılabilir. Katılımcı ifadelerinden örnek verilmesi gerekirse; K3; “futbola odaklı olduğum için çok etkilenmiyorum.” K5 ise; “bazen etkilendiğim oluyor bunun için profesyonel destek alacağım.” şeklinde görüşleri desteklemektedir.

Araştırma Problemi 2: Süper Lig futbolcularının, medya mensuplarının meslek ilkeleri hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Tablo 3.2. Medya mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	f	Yüzdesi	Meslek Etiği İhlali	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Düşünüyor	8	%80	Özel Hayat İhlali	4	%40	K2, K5, K7, K11
			Çarpıtma	2	%20	K6, K10
			Kişiselleştirme	2	%20	K8, K9
Düşünmüyor	3	%30		3	%30	K1, K3, K4

Tablo 3.2’de medya mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlarına dair düşüncelerine yer verilmiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre bazı katılımcılar medya mensuplarının aykırı davrandıklarını düşünürken bazı katılımcılar ise aykırı davranış sergilemediklerini ifade etmişlerdir. Tabloya göre toplamda 11 katılımcı olan bu çalışmanın 8 kişininin medya mensuplarının aykırı davranışlar sergilediklerini düşündüğü görülmektedir. Katılımcı görüşlerine göre; medya mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davrandıklarını düşünmelerinin sebebinin özel hayat ihlali, çarpıtma ve kişiselleştirme kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu durumu K7; ‘...hem futbol dışına çıkıp özel hayatımızla ilgili istemediğimiz sorular soruluyor hem de verdiğimiz cevapların dışına çıkıp yalan yanlış haber yapıyorlar...’ ifadesi ile örneklendirilmiştir.

Araştırma Problemi 3: Futbolun gelişiminde medya etkisine dair Süper Lig oyuncularının görüşü nasıldır?

Tablo 3.3. Futbolun gelişebilmesi için sizce medyanın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Objektif	7	%70	K2, K3, K5, K8, K9, K10, K11
Saygılı Yaklaşım	1	%10	K6
Özel Hayatın Karıştırılmadığı	3	%30	K1, K4, K7

Tablo 3.3’de görüleceği gibi profesyonel futbolcuların, futbolun gelişebilmesi için medyanın izlemesi gereken yol ile ilgili olarak, katılımcılardan elde edilen bulgulara göre katılımcıların geneli (f=7) objektif olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise özel hayatın karıştırılmaması (f=3) ve saygılı bir yaklaşım olması gerektiği (f=1) yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuçlar Tablo

3.2’de ki ifadeler için kanıt niteliği taşımaktadır. Çünkü medyada ortaya çıkan problemler spor mensuplarının dikkatini çeker düzeydedir ve bu problemlerin çözümü için futbolcular Tablo 3.3’de ki önerileri gerekli görmekteyiz. Futbolcular tarafından üzerinde sıklıkla durulan “özel hayat ihlali ve objektif” olma konuları ise medyanın dikkat çekme adına izledikleri yol olarak düşünülebilir ve bu durumun sporcular tarafından hoş karşılanmadığı yorumu yapılabilir. Katılımcı ifadelerinden örnek verilmesi gerekirse; K1; ‘...en büyük adım özel hayatlara biraz daha karışmamak olur, insanları sadece profesyonelliği ile yargılamaları lazım.’ K5 ise; ‘...yalan haberler bence futbolu geriye götürüyor, medya eğer objektif ve tarafsız olursa doğru haberler görürüz böylece Türk futbolu da gelişmiş olur’ şeklinde görüşleri desteklemektedir. Dolayısıyla spor medyasının toplum üzerindeki sorumluluğu oldukça fazladır. Medya mensuplarının bu sorumluluğu layıkıyla yerine getirebilmesi için dürüst, saygılı, tarafsız ve yayıncılık ahlakı içerisinde hareket etmeleri gerektiği yorumu yapılabilir. Olumsuz nitelikteki spor programlarının ve spor haberlerinin sadece sporun tadını kaçırmak ile kalmayıp bütün bir hayata ve insanlığa karşı bakışta tesirli olduğu gözlemlenmektedir. Bu sebeple; futbolda iletişimin daha saygılı, daha sakin ve daha mütevazı bir görüş açısıyla yürütülmesi gerektiği tavsiyesi verilebilir.

Araştırma Problemi 4: Süper Lig oyuncularına göre futbolda öne çıkan medya türü hangisidir ve öne çıkma sebebi nedir?

Tablo 3.4. Sizce futbolda hangi medya türü ön plana çıkmaktadır? Neden? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	f	Yüzdesi	Kullanım Nedeni	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Sosyal Medya	11	%100	Teknoloji Çağı	9	%90	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K11
			Ulaşım Kolaylığı	2	%20	K5, K10

Tablo 3.4’de yer alan bilgiler incelendiğinde, futbolda hangi medya türünün ön plana çıktığı ile ilgili görüşlere bakıldığında katılımcıların tamamı (f=11) sosyal medya dediği görülmektedir. Katılımcıların “teknoloji çağı ve ulaşım kolaylığı” yönünde görüş ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu durumun; günümüzde her yaş grubundaki bireylerin sosyal medya uygulamalarını aktif olarak kullanmalarından ve hiçbir baskı altında kalmadan içeriklere doğrudan yorum yapabilmelerinden dolayı tüm kuşakların merkezi ve ortak bir buluşma noktası olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu duruma katılımcıların ifadeleri örnek verilecek olunursa, K6;

“...günümüzde aktif olarak herkesin kullandığı bir medya.” K4; “...en güncel haberlere en hızlı ulaşabildiğimiz bir platform...” K8 ise; “...insanların çoğu 7/24 telefonda olup her işlerini de telefonda hallettikleri için en güncel haberleri de sosyal medyadan takip ediyorlar.” şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Araştırma Problemi 5: Süper Lig’de oynayan futbolcuların, medyada çıkan haberler sonucunda medya ile arasındaki ilişkiden etkilenimi nasıldır?

Tablo 3.5. Medyada çıkan haberler, medya ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Olumlu	3	%30	K1, K3, K5
Olumsuz	2	%20	K2, K6
Hem Olumlu Hem Olumsuz	6	%60	K4, K7, K8, K9, K10, K11

Tablo 3.5’de profesyonel futbolcuların, medyada çıkan haberlerin medya ile futbolcular arasındaki ilişkinin nasıl etkilendiği ile ilgili olarak, katılımcılardan elde edilen bulgulara göre, katılımcıların geneli (f=6) hem olumlu hem olumsuz etkilendiğini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise olumlu (f=3) ve olumsuz (f=2) etkilendiğini bildirmişlerdir. Bu durum çıkan haberlerin içeriğinin değişmesiyle beraber paydaşlar arasındaki ilişkinin de değiştiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla futbolcular ve medya arasındaki ilişkinin haberlere bağlı olduğu görülmektedir. Bu durumu K5; ‘Kötü etkilediğini düşünmüyorum çünkü onlar da işlerini yapmak zorundalar ve bizlerin de bundan etkilenmemesi gerekiyor...’ K6; ‘Sporcular basın gördüğünde kaçıyorlar çünkü onların bize karşı yansıttığı negatif enerji bizi onlardan uzaklaştırıyor ve bu nedenle de kötü etkiliyor.’ K7 ise; ‘Habere göre değişiyor, iyi haberler çıktığında ilişki tabi ki iyi ama kötü haberler çıktığında hemen mesafeli oluyoruz ve konuşmak istemiyoruz...’ şeklindeki ifadeler ile örneklendirebiliriz.

Araştırma Problemi 6: Süper Lig futbolcularının, Türkiye’deki ve yurtdışındaki spor medyası hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Tablo 3.6. Türkiye’deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz? Sorusu tematik içerik analizi.

Kategori	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Farklılık Var	11	% 100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11
Farklılık Yok	0		

Tablo 3.6’da yer alan bilgiler incelendiğinde, katılımcıların tamamı (f=11) Türkiye ve Yurtdışı spor medyası arasında bir farklılık olduğu yönünde görüş ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar Tablo 3.3’de ki ifadeleri doğrulamakla beraber, bu farklılıkların çözümü için futbolcular yine aynı tabloda ki önerileri gerekli görmektedirler. Dolayısıyla ülkemizdeki spor medyasının gelişimi için spor medya çalışanlarının meslek etiği ihlali yapmamaları gerektiği yorumu yapılabilmektedir. Bu duruma katılımcıların ifadelerine örnek verecek olursak, K10; ‘Ben daha önce yurtdışında oynamış profesyonel bir futbolcu olarak cevap veriyorum, yurtdışında insanlar hem işine saygılı hem de karşısındaki insana saygılı bu yüzden de Türkiye’de olduğu gibi pek fazla yalan haberle karşılaşmıyorsun, soruları bile futbolcuları düşünerek koruyarak kibar bir şekilde soruyorlar.’ K8 ise; ‘Yurtdışı medyası ülkesinin sporcusuna her zaman destek veriyor ve daha objektif yaklaşıyorlar. Türkiye’de ise sporcular resmen basın mensuplarından kaçıyorlar çünkü özel hayata girilmesi hiçbirimizin hoşuna gitmiyor.’ şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Araştırma Problemi 7: Süper Lig futbolcularının, spor medyası gelişimi ile ilgili gözlemleri nelerdir?

Tablo 3.7. Son yıllarda spor medyasında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	f	Yüzdesi	Gözlemler	f	Yüzdesi	Katılımcılar
Gelişim Gözlemliyor	8	%80	Çağa Ayak Uydurma	2	%20	K10, K11
			Ulaşım Kolaylığı	6	%60	K1, K3, K4, K5, K8, K9
Gerileme Gözlemliyor	3	%30	Doğru Habercilikten Uzaklaşma	2	%20	K6, K7
			Habercilik Engeli	1	%10	K2

Tablo 3.7’de profesyonel futbolcuların spor medyasındaki gelişim ve gerileme gözlemleri ile ilgili olarak, katılımcılardan elde edilen bulgulara bakıldığında bir grup futbolcu (f=8) gelişim olduğu yönünde, diğer grup ise (f=3) gerileme olduğu yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların ifadelerinde ‘‘çağa ayak uydurma, ulaşım kolaylığı, doğru habercilikten uzaklaşma, habercilik engeli’’ şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların ifadelerine örnek verecek olursak, K8 ve K9 bir gelişimin olduğunu vurgularken, K7’nin ise; ‘...eskiden başarılı sporcu da desteklenirdi başarısız sporcu da ama şu an başarılı sporcunun bile açığını yakalamaya çalışıp üstüne gidiyorlar bu durum da bizi geriye götürüyor.’ diyerek görüş ifade ettikleri belirlenmiştir.

Araştırma Problemi 8: Süper Lig futbolcularının, Türkiye’deki medya denetimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Tablo 3.8. Türkiye’de medya denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu? Sorusu Tematik İçerik Analizi.

Kategori	Gerekçesi	<i>f</i>	Yüzdesi	Katılımcılar
Denetim Var	Etik Unsurlara Dikkat İçin	6	%60	K1, K3, K4, K5, K9, K10
Denetim Yok	Gerçeği Yansıtmayan Haberler	5	%50	K2, K6, K7, K8, K11

Tablo 3.8’de katılımcılardan elde edilen bulgulara göre, spor medyası çalışanlarının denetlenmesi ile ilgili olarak genel anlamda bir denetimin olduğu ($f=6$) belirtilirken bazı katılımcıların konuyla ilgili bir denetimin olmadığı ($f=5$) şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Katılımcı görüşlerine göre; denetimin olmadığını düşünmelerinin sebebinin, gerçeği yansıtmayan haberlerin çıkmasından kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar tablo 3.2’de ki ifadeler için de kanıt niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla futbolcular tarafından vurgulanan ‘‘özel hayat ihlali’’ konusu ise Tablo 3.8’de katılımcılardan elde edilen bulgulara göre, bir denetimin olmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Futbolcular, bu problemlere çözüm olarak tablo 3.3’de ki önerileri gerekli görmekteirler. Bu durumu K7; ‘‘Eğer sağlam bir denetleme olsaydı kimse yalan yanlış haber yapamazdı veya ağır hakaretler, suçlamalar içeren yazılar yazamazdı’’ ifadesi ile açıklamıştır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye Futbol Süper Ligi oyuncularının medya algılarının incelendiği bu çalışmada, profesyonel futbolcuların medya algılarını ve medya mensuplarına bakış açılarının değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada toplam 11 profesyonel futbolcu gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Araştırma bulgularına göre, Süper Lig futbolcuları medya aracı olarak günümüzde en çok sosyal medyanın kullanıldığı, Türkiye ve Yurtdışı karşılaştırıldığında Türkiye’de ki spor medyasına dair olumsuz düşüncelere sahip oldukları (özel hayat ihlali, yalan haber, taraflı duruş, motivasyonel ve destekleyici olmayan tutum), spor medyasındaki bu problemleri objektif bir medyacılık ahlakı edinerek, bireylerin özel hayatlarına girmeden performansları üzerinden değerlendirerek bunu yaparken de yanlı davranmamak yoluyla aşılabileceğini vurgulamışlardır. Olumsuzluklardan bahseden futbolcuların spor medyası özelinde denetimden uzak olduğunu çoğunlukla savunmuşlardır. Buna rağmen futbolcular spor medyasına dair bir gelişim söz konusu olduğunu ifade etmişlerdir. Performansları üzerindeki spor medyası etkisinden ise olumsuz yönde etkilenmediklerini, yine bu haberlere göre medya ve sporcu arasında, haberin içeriğine göre olumsuz ya da olumlu bir yaklaşım geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Çıkarılan sonuçlar futbolcuların spor tecrübelerinden kaynaklanabileceği gibi sporculuk düzeylerinden de kaynaklanabilir.

İlgili literatüre bakıldığında Demiran’ın (2019), Profesyonel Erkek Futbolcuların Kişisel Performansları Üzerinde Sosyal Medyanın Rolü’ne dair yapılan araştırmada; futbolcular için antrenman veya maç performanslarında olumlu bir haber ya da paylaşımın destekleyici yönde olmasının, performans sırasında olumlu olarak futbolcuları motive ettiği sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda katılımcıların hakkında yapılan olumsuz haberler ise verimsiz, moralsiz ve kötü olmayı sağlayabilecek boyutlarda olduğunda antrenman performansları üzerinde demoralize olma durumunun da meydana geldiği sonucuna ulaşmıştır. Bu durumun, katılımcıların moral motivasyonunun yanı sıra kaygı, verimsiz hissetme, nefret, öç alma ve davranış değişikliği gibi sonuçlara da yol açtığı görülmektedir. Dahası medya mensuplarının tutum ve davranışlarından dolayı, futbolcularında karşıt davranış geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Katılımcı K5 özellikle vurguladığı ‘...bazen öyle yalan yanlış haberler ile karşılaşırız ki insanı gerçekten bu durum geriyor ve ister istemez performansını da etkiliyor, bence futbolcuların üzerine bu kadar gidilmemeli.’ ifadelerinden de anlaşılacağı üzere medya mensuplarının tutum ve davranışları, yaptıkları haberlere de bağlı olarak, sporcuların performanslarını etkilemektedir. Dolayısıyla iletişimin verici kaynağı olarak medya mensuplarının tutarsız ve hoşgörüsüz yaklaşımı sporcular tarafından hoş karşılanmamaktadır. Demoralize olmuş sporcuların ise bu etkiyi

kısa sürede aşması ve performansına etkisini azaltması için uzman denetimlerine ihtiyaç duyabileceği düşünülmektedir. Bu durumu K9 ‘...bazen ister istemez etkilendiğim oluyor bunun için de mental çalışmalar yaparak uzman kişilerden yardım alıyorum ve bu şekilde bu durumun üstesinden gelmeye çalışıyorum.’’ ifadeleri ile açıklamıştır. Sonuç olarak, çıkan haberlerin etkisinde oldukları zamanlarda katılımcılar en kısa sürede bu etkiden çıkabilmek için profesyonel iş bilincinde kendilerini yönlendirebildiği ve işlerine odaklandığı sonucuna ulaşabilmektedir. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Apaydın (2017), Türkiye Profesyonel Futbol Liglerinde Oynayan Futbolcuların Futbol Programlarından Etkilenme Düzeylerini belirlemeye yönelik araştırmasında; futbolcuların, futbol programlarından etkilenme derecelerine bakıldığında 16-25 yaş kategorisindeki futbolcuların programlarından etkilenme derecesinin diğer yaş kategorilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Futbol programlarında, bireyin hem kendisine hem de oynadığı kulübe yönelik olumlu ya da olumsuz eleştirilerin genç futbolcuları daha çok etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan futbolcuların profesyonellik dönemlerine göre futbol programlarının etki derecelerine bakıldığında ise; 1-5 yıl arası futbol oynayan sporcuların, 11 yıl ve üstü olan sporculara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla bu sonuçlar ile bizim çalışmamız paralellik göstermektedir.

Doğan vd., (2001), Profesyonel Futbolcuların Basında Kendi ve Takımları Hakkında Yazılan Yazı ve Yorumlarla İlgili Düşünceleri üzerine yaptığı bir araştırmada; futbolcuların, yapılan yorumların kendilerini ve takımlarını suçlayıcı nitelikte olduğunu, aynı zamanda da taraflı ve önyargılı olduğunu tespit etmiştir. Futbolcuların %18’inin yapılan yorumlardan olumlu olarak, %18’inin olumsuz olarak etkilendiği, %64’ünün ise olumlu ya da olumsuz etkilenmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermesiyle beraber tablo 3.2’de ki ifadeler için de kanıt niteliği taşımaktadır. Bu sonuçlara ek olarak, futbolcuların %42’sinin en çok spor içerikli gazeteleri okumayı tercih ettiklerini tespit etmiştir. Bunun yanı sıra %85’inin spor haberlerini ulusal televizyonlardan ve ulusal spor gazetelerinden aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçların ise çalışmamız ile aynı doğrultuda olmadığı tespit edilmiştir. Sonuçların birbirine paralel olmamasının sebebi teknolojinin gelişim ve o günkü kullanılan medya unsurlarının günümüzdeki gelişim seviyesi ile aynı olmamasından kaynaklanabilir. Bu durum 2000’li yılların başında spor medyası takibinin daha çok yazılı ve basılı medya unsurları üzerinden yapıldığını gösterirken, günümüzde akıllı uygulamaların basılı medya unsurlarının yerine geçtiğini göstermektedir.

Özsoy (2012), Spor Haberciliğinde Doğruluk ve Tarafsızlık üzerine yaptığı bir araştırmada; özellikle transfer dönemlerinde birçok sporcu için gerçek dışı haberlerin yapıldığını tespit etmiştir. Bir başka benzer çalışmaya baktığımızda; Cerrahoğlu (2004) yaptığı Türkiye’de Spor Gazeteciliği İmajı adlı araştırmada; spor gazetecilerinin büyük bir kısmının meslek imajını koruma amacı güdemedikleri, popülist davrandıkları, tarzlarının agresif olduğu ve gazeteciliğin en temel kriteri olan objektifliğe itibar etmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermesiyle beraber, katılımcı futbolcuların bu durum için tablo 3.3’de ki önerileri gerekli görmekteydirler. Aynı zamanda bu sonuçlar; tablo 3.2’de ki ifadeler için de kanıt niteliği taşımaktadır. “Maalesef yalan haber yazılıyor. Aslında yalan yazanları da suçlamamak lazım. Eskiden bir gazetenin spor müdürü 4 kulüp başkanına “gazeteye gelin” dediği vakit hepsi gazeteye gelirdi. Şu anda bir kulüp başkanından randevuyu bile zor alırsınız. İki tane yöneticiyle aran iyidir, onların ağzından bir şeyler duyarsın, yazarsın. Başkan veya yöneticiden bilgi alamayanlar ne yapsın? Zaten kulüpler antrenmanlarını kapatmış, röportaj izni vermiyor. Sana özel bir şey yaptırmıyor. Sitelerinden açıklama yapıyor. Kulüple ilgili doğru bir haber dahi yazsan yalanlanıyorsun. Kulüp, seni ve gazeteni afroz ediyor. Muhabirler de günlük olarak bir yerden bir şeyler bulmak zorundalar. Müdür de haberi bulacaksın diyor. Günümüzde spor gazeteciliği yapmak gerçekten zor hale geldi” (Arkan, 2011).

İlhan ve Aydoğdu (2022), 1980 ve Sonrası Ankara Spor Basını üzerine yaptıkları bir araştırmada; Ankara spor medyasının; 1980-2000 yılları arasında, çok sayıda gazetecinin çalıştırıldığı, amatör ve profesyonel farketmeksizin tüm spor branşlarına yer veren, rekabete açık, spor yönetim ve organizasyonlarında saygınlığı olan bir durumdan, 2000’li yıllar ile birlikte servislerde yalnızca bir muhabirin çalıştırıldığı ya da hiç muhabirin olmaması, İstanbul medyası ve spor yönetimi karşısında ciddi bir düşüş içine girerek eski etkisinin çok uzağında kaldığını tespit etmiştir. Çalışmamızda tablo 3.7’de yer verilen profesyonel futbolcuların spor medyasındaki gelişim ve gerileme gözlemleri ile katılımcılardan elde edilen sonuçlara baktığımızda çoğunlukla bir gelişimin olduğu belirlenmiştir. Bunlara örnek verecek olursak “teknoloji çağına ayak uydurma ve ulaşım kolaylığı” diyebiliriz.

Özsoy ve Eskicioğlu (2009) tarafından yapılan Türkiye’de Spor Medyasında Etik adlı çalışmada; araştırmaya katılan spor yazarlarının görüşlerine göre Türkiye’de spor medyasında en sık görülen etik ihlallerinin; gerçek dışı haber yayınlamak, taraflı olmak, spor branşları arasında dengesizlik, haber kaynaklarından maddi çıkar sağlamak, sporda şiddeti teşvik etmek, insanları küçük düşürücü ifadeler kullanmak olduğunu tespit etmiştir. Bir başka benzer

çalışmaya baktığımızda; Özmeden (2006), Futbol Seyircilerine Göre Spor Medyasına İlişkin Davranışların Seyirci Saldırıcılığı Üzerine Etkileri adlı yaptığı araştırmada; seyirci saldırıcılığına etki eden davranışlar arasında "kulüp, takım ve futbolcular hakkında kışkırtıcı açıklama ve yazılar" (%80.4) yer almaktadır. Bunu takiben "doğrudan seyircileri hedef alan kışkırtıcı açıklama ve yazılar" (%79.5), "oynanacak müsabakanın öneminin abartılması" (%73.9), "tarafsız görünen köşe yazarlarının taraflı davranarak aleyhte kamuoyu oluşturmaları" (%71.1) sonucuna ulaşmaktadır. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermekle birlikte tablo 3.2'de ki ifadeler için de kanıt niteliği taşımaktadır.

Demir (2006), Yazılı Alman ve Türk Basınında Amatör Branşlarının Yeri adlı yaptığı araştırmada; Türkiye ve Almanya'da yazılı basında farklı spor dallarının ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Türkiye'de basketbol branşı gazetelerde ön plana çıkarken, Almanya'da homojen bir dağılım var. Kış Olimpiyatları süresince Alman gazeteleri olimpiyatları yakından takip ederken, Türkiye'deki gazetelerin pek ilgilenmediğini tespit etmiştir. Ayrıca Almanya spor basını, Türkiye'ye kıyasla; bisiklet, buz hokeyi gibi değişik branşlara da yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermesiyle birlikte tablo 3.6'da ki ifadeler için de kanıt niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla ülkemizdeki spor medyasının gelişimi için spor medya çalışanlarının meslek etiği ihlali yapmamaları gerektiği ve bu gelişim için futbolcular tablo 3.3'de ki önerileri gerekli görmekte-dirler.

Ökten (2016), Türkiye'nin Avrupa Birliği İletişim Stratejisi: Medya Çalışanları üzerine yaptığı çalışmada; genel olarak medya mensuplarının neredeyse yarısı olumlu görüş bildirmiş ve Avrupa Birliği sürecini desteklemiş; geri kalan %30'unun Avrupa Birliği'nin Türkiye'yi bölmek istediğinden ve üyelik ile birlikte Türkiye'nin kültürel kimliğini kaybedeceğinden endişe duyduğunu, geri kalan %20'nin ise Avrupa Birliği üyelik konularında kararsız kaldığını tespit etmiştir. Bizim araştırmamızda da ilişkili olan bir konu bulunmaktadır. Çalışma bulgularımıza baktığımızda tablo 3.6'da katılımcıların yurtdışına dair verdiği ifadelerin çoğunlukla olumlu yönde olması Ökten (2016)'in olumlu düşünen katılımcı beyanları ile benzerlik göstermektedir.

Talimciler (2006), Türkiye'de Futbol ve İdeoloji İlişkisi: Medya'daki Futbol Söylemi üzerine yaptığı bir araştırmada; Türkiye'de yeni tüketim kalıplarının yerleşmesinde kullanılan alanlardan birinin futbol olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca futbolun Türkiye'de siyasi-ekonomik-medyatik meşrulaştırma aracı olarak da kullanıldığı, futbolun toplumsal çağa aktarılan değerlerin aktarılmasında rol oynadığı, üretim ve dolaşıma etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çevikel (2007), İnternette Spor Medyası: Spor Siteleri konulu araştırmasında; Türkiye'deki spor sitelerinin mevcut haliyle nitelikli bir internet haberciliği anlayışını uygulayamadığını ve ana akım spor medyasına alternatif oluşturamadığını tespit edilmiştir. Bu siteler, internet haberciliğini diğer habercilik biçimlerinden ayıran ve haberciliğin daha kaliteli, demokratik ve kullanıcı katılımına açık olarak icra edilmesini kolaylaştıran etkileşim ve multimedya gibi temel özellikleri gerektiği gibi ve etkin bir şekilde uygulayamadıkları kanaatine varmışlardır. Bu sonuçlar yapmış olduğumuz araştırma bulgularından olan, çoğunlukla spor medya aracı olarak sosyal medyanın kullanılması ve spor medyası konusunda etkili ve nitelikli içerik olmadığı hususu ile uyumluluk göstermektedir.

Kuyucu (2008), Spor Yönetimine Medyanın Etkisi üzerine yaptığı bir araştırmada; spor ve kitle iletişim araçları arasındaki ilişki, nitelik ve işlevleri ile daha da güçlenmekte ve birbirinden beslenen iki kaynak olduğunu ve sporun yaygınlaşması ve özellikle de bir endüstri haline gelmesi büyük ölçüde televizyonun çabalarıyla olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda; amatör sporları sadece naklen yayınlar ile gündeme getirmek dışında programlar ile desteklenmeleri ve haber bültenlerinde yer bulmaları gerektiğini, önemli olan bu amatör sporların da cazibesini ön plana çıkararak halka sevdirmek olduğunu vurgulamaktadır. Ele alınan çalışmanın 2008 yılında yapılmış olması spor medyası aracı olarak televizyonun ön plana çıkmasını açıklamaktadır. Zira yapmış olduğumuz araştırmada spor medya aracı olarak günümüz koşulları ve gelişiminin hayatımıza entegre etmiş olduğu sosyal medya unsuru ön plana çıkmıştır.

Akkaya (2009), Spor ve Medya: Medyanın Futbolu Kitle Kültürü Haline Getirmesi'ne dair yapılan araştırmada; spor basını ve medyası, objektif kriterler doğrultusunda, habercilik ahlakı içerisinde okuyuculara/izleyicilere haber vermeleri gerektiğini ancak genel olarak Türk spor medyasında habercilik etiğinden uzak, şova yönelik hareket eden (eski futbolcu, hakem, yönetici gibi) pek çok kişinin bulunduğunu ve belli bir seviyeden yoksun tartışmaların olduğunu, özellikle gazete başlıklarında klişe, basit ve anlamsız; argo içeren, tahrik edici ve kızdıracı ifadeler görmek ile birlikte Türk spor medyasının değişmesinin zor gözüktüğünü ifade etmektedir. Bu sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermekle birlikte tablo 3.2'de ki ifadeler için de kanıt niteliği taşımaktadır. Akkaya (2007) bu sonuçlara ek olarak; habercilikten uzak futbol yorumculuğu yapan kişiler, taraflar arasındaki gerginliği artırmada etkili bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu sonuçlar için de tablo 3.5'e baktığımızda; yapılan haberlerin içeriğinin değişmesiyle beraber taraflar arasındaki ilişkinin de

değiştirdiğini göstermektedir. Özetle, taraflar arasındaki ilişkinin aslında haberlere bağlı olduğu yorumunu yapabiliriz.

Akgün (2022), Spor Kulüplerinin Sosyal Medya Hesaplarının Kullanımına Yönelik Türkiye’de Yapılan Araştırmalar üzerine yaptığı bir araştırmada; spor kulüplerinin hedef kitlelerine ulaşmak için sosyal medya hesaplarını etkin bir şekilde kullandıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla futbol kulüplerinin ürün ve hizmetlerinin pazarlanmasında sosyal medyayı daha etkin kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna benzer başka bir çalışmaya baktığımızda; Şenduran vd., (2018) tarafından, 2010 yılı ve sonrası yurt dışı literatür tarayarak yapılan araştırmada, Facebook ve Twitter uygulamaları ele alınmıştır. Bu uygulamaların spor iletişimine etkilerini sporcu, antrenör ve taraftar ekseninde inceleyen derleme çalışmasında 8 yılda 38 akademik çalışma yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Oyman ve Başbozkurt (2021), Taraftarlarda Sosyal Kimliğin Sosyal Medya Davranışlarına ve Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarına Etkisi üzerine yaptığı bir araştırmada; taraftarın medya tüketiminde, sosyal medya kullanım motivasyonlarında ve sosyal medya davranışlarında taraftarlık yaparak kazanılan sosyal kimliklerin etkili olduğu, özdeşleşmenin de sosyal kimlik gibi, taraftarların medya tüketiminde, sosyal medya kullanımında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Spor paydaşlarının medya iletişim araçları hakkındaki görüşlerine odaklanan bu çalışmada da taraftarlar da tıpkı çalışma grubumuzdaki futbolcular gibi sosyal medyanın ön plana çıktığını düşünmektedir.

Doğru vd., (2021), Taraftar Motivasyon Faktörlerinin Psikolojik Bağlılık, Kulüp Ürünlerini Satın Alma ve Medya Yoluyla Kulübü Takip Etme Üzerindeki Etkileri adlı yaptığı araştırma sadece Bursa şehrinde gerçekleştirilmiş olmakla beraber yerel kulüp olarak Bursaspor’u dikkate almışlardır. Dolayısıyla sonuçları, Bursaspor taraftarları kapsamında değerlendirmişlerdir. Analiz sonucunda, Bursaspor taraftarlarının psikolojik bağlılıklarında şehir ve takım kimliği faktörlerinin etkili olduğu, diğer takımlar için ise takım kimliği, sosyalleşme, kaçış ve başarı-güç faktörlerinin etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, psikolojik bağlılığın kulüp ürünlerini satın alma ve kulübü medya aracılığıyla takip etme davranışlarını da olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Bir başka benzer çalışmaya baktığımızda; Salman (2008), Profesyonel Futbol Kulüplerinin Hizmet Kalitesi ile Taraftar Memnuniyeti ve Taraftar Tipolojileri Arasındaki İlişki üzerine yaptığı araştırma; İstanbul’da 3 büyük profesyonel kulübü Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarları incelenerek, çalışma sonucunda özdeşleşmeden çok daha derinlere giderek sadece özdeşleme değil, motivasyon, psikolojik bağlantı ve ilgililik üzere farklı duygusal ve bilişsel özelliklere bakılmış ve ayrıca da davranışı oluşturacak maça gitme, takımı medyadan takip etme, maçların takip edildiği mecra ve takım veya kulüp için

yapılan harcama da eklenmiştir. Dolayısıyla taraftar olmada sadece özdeşleşme değil diğer olguların da önemli olmasını tespit etmiştir.

Farklı bir çalışma olarak da Özsoy (2008) yaptığı Türk Spor Medyasında Kadın adlı çalışmada; kadın spor gazetecilerinin mesleğe başladıkları yıllardaki ortamları ile günümüz arasında olumlu bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kadın spor gazetecisi sayısının artmasının meslektaşları ve okuyucu gözünde ilk başta yadırgandığı ancak daha sonraki dönemde bir kabullenme sürecinin başladığı da tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye Süper Lig futbolcularının medya algılarını incelemeyi amaçlayan bu çalışmada ele alınan çalışmaların araştırma yöntemine göre ele alındığında, çalışmaların genellikle nitel araştırma yöntemi ile yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle futbol ve medya araştırmalarında nitel araştırma yöntemlerinin ve içerik analizinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

Futbolcu ve medya arasındaki ilişki bu çalışmayla çözümlenmeye çalışılmıştır. Çalışmadan çıkan sonuçlara baktığımızda, katılımcıların performansları üzerindeki spor medyası etkisinden olumsuz yönde etkilenmediklerini, yine bu haberlere göre medya ve sporcu arasında, haberin içeriğine göre olumlu ya da olumsuz bir yaklaşım geliştiği sonucuna varılmıştır.

Profesyonel sporculardan elde edilen bulgulara göre, futbolcuların gözünden spor medyasına olan bakış açısının değerlendirilmesinin bir sonucu olarak, medya mensupları üzerinde olumsuz bir algı geliştirdikleri görülmüştür. Bunun bir uzantısı olarak da medyada çıkan haberlerin olumlu olması durumunda, sporcu-medya mensubu arasındaki ilişki olumlu seyrederken, yine medyada çıkan haberlerin olumsuz olması durumunda ise sporcu-medya mensubu arasındaki ilişki olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür. Buradan anlaşılacağı üzere, sporcu-medya mensubu arasındaki ilişki haberin olumlu ya da olumsuz çıkması ile paralellik göstermektedir.

Çalışmadan çıkan bir diğer sonuç, Süper Lig futbolcuları, medya mensuplarının aykırı davrandıkları yönündedir. Bu anlamda bir diğer sonuç olarak, medya mensuplarının olumlu veya olumsuz türden davranışlar sergilemesi, sporcunun da ona göre bir role bürünmesine sebep olmaktadır.

Bir diğer bulguya göre, Süper Lig futbolcuları gözünden, Türkiye ve Yurtdışı spor medyası karşılaştırıldığında Türkiye’de ki spor medyasına dair olumsuz düşüncelere sahip oldukları sonucu görülmektedir. Bu anlamda mevcut spor medyasının Süper Lig’de oynayan futbolcular tarafından belli düzeyde olumsuz yorumlara da maruz kaldığı görülebilmektedir. Süper Lig futbolcuları, Yurtdışı spor medyasının saygılı ve tarafsız olmalarının yanı sıra daha profesyonel ve sadece iş odaklı olduklarını düşünmektedir. Bu bağlamda ülkemizdeki spor

medyasının gelişebilmesi için spor medya çalışanlarının meslek etik kurallarına uymaları gerektiği yorumu yapılabilmektedir.

Çalışmadan çıkan bir diğer sonuca baktığımızda ise, Süper Lig futbolcularının geneli Türkiye’de medya denetiminin olmadığı düşüncesine sahip olmalarıdır. Bunun sebebi de gerçeği yansıtmayan haberlerin çıkmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Buradan anlaşılacağı üzere, Türkiye spor medyasına dair olumsuz düşüncelere sahip olmalarının bir diğer sebebi de spor medya çalışanlarının düzenli denetlemelerden geçirilmediği düşüncesi olduğu görülmektedir.

Araştırmada son olarak değinilen en sık kullanılan medya unsuru değişkeninin, profesyonel futbolcular gözünden sosyal medya uygulamaları olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum, teknolojinin hızla gelişimi ve internet kullanım alanlarının artması sonucunda sosyal medyanın hayatımızın bir parçası haline geldiğinden kaynaklanabilmektedir.

Araştırma bulgularından hareketle yapmış olduğumuz çalışmanın Türk futbolunda sporcuların performansı üzerinde doğrudan etkisi olduğu düşünülen spor medyası unsuruna dair ayrıntılı ve tanımlayıcı bir açıklama getirildiği düşünülmektedir. Bu da futbolun tüm paydaşları için yol gösterici bir özellik taşımaktadır. Araştırmanın ilgili alan yazına katkı saylayacağını temenni ederiz.

ÖNERİLER

- ✓ Basın mensupları ile futbolcular arasındaki iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve bu konuda eğitim almalarının sağlanması olumlu sonuçlar doğurabilir.
- ✓ Basın mensubu olma kriterlerinde sportif deneyim ve eğitim daha ön plana çıkartılabilir.
- ✓ Basın mensuplarının eğitimleri gözden geçilerek üniversitelerde bu kapsamlı bölümler açılabilir.
- ✓ Profesyonel kadın futbolcular ile görüşmeler yapılarak medyanın performansları üzerindeki etkileri incelenebilir.
- ✓ Medya algısı, farklı branşlarda da incelenebilir.
- ✓ Medya algısının kulüpler üzerindeki etkisine bakılarak araştırma yapılabilir.
- ✓ Futbolculara, basın mensuplarına karşı nasıl davranmaları gerektiği konusunda eğitim verilebilir.

5. KAYNAKLAR

- Açıkada, C. (2010). *Türkiye'de Spor Bilimlerinin Gelişimi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Aktuğ, Z. B., İri, R., ve Yılmaz, A. (2017). Elit Futbol ve Hentbolcuların Fiziksel Uygunluk Düzeyleri ve Motorik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 19-25.
- Akyol, G. (2020). *Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik algularının araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Giresun.
- Akyüz, C. (2017). *Futbolda top sürme, top saydırma ve şut atma teknikleriyle birleştirilmiş denge antrenmanlarının futbolcuların teknik ve denge düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Albayrak, O. (2011). *Futbol hakemlerinin meslek ve aile yaşantılarında karşılaşılmış oldukları problemler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Al-Hazza, H. M., Almuzaini, K. S., Al-Refae, S. A., Sulaiman, M. A., Dafterdar, M. Y., AlGhamedi, A., ve Al-Khurajji, K.N. (2001). Aerobic and Anaerobic Power Characteristics of Saudi Elite Soccer Players. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*. 41(1). 54-61.
- Altınışik, Ü. (2019). Spor yöneticisi adaylarının çatışma yönetimi stilleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- Altınışik, Ü., ve Çelik, A. (2022). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Duygusal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 225-236.
- Altınışik, Ü., Turhal, S. N., Çelik, A. ve Yetim. A. A. (2020). Employability perceptions of sports manager candidates. *Ambient Science*. 07(Sp1), 275-279.
- Altungül, O. (2006). *Futbol aktivitelere katılanların kişilik özellikleri ışığında stres düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Alver, F. (2008). Kapitalist Üretim Sürecinde Irkçılık, Futbol ve Medya. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26, 223-248.
- Arıpınar, E., Artun, T. Ü., Atabeyoğlu, C., Aydın, N., Hiçyılmaz, E., San H., Sevinçli, O.V. ve Somalı, V. (1992a). *Türk Futbol Tarihi* (Birinci baskı). Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları.
- Atabeyoğlu, C. (2001). *Sporda Devlet Mi? Devlette Spor Mu?* İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

- Ataman, G. (2002). *İşletme Yönetimi: Temel Kavramlar Yeni Yaklaşımlar* (İkinci baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Atkinson, R. L. (2002). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Aloğan, Y.). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Aydoğan, F. ve Akyüz, A. (2010). *İkinci Medya Çağında İnternet*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Bahadır, Z. (2006). *Futbol Seyircisinin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısının Şiddet Eylemine Etkisi (Konyaspor Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baltaş, Z., ve Baltaş, A. (2017). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Baltaş, Z., ve Baltaş, A. (2008). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi* (Üçüncü baskı). Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Baymur, F. (1994). *Genel Psikoloji* (On dördüncü). Ankara: İnkılap Kitabevi.
- Belge, M. (1986). Tarihten Güncelliğe. İstanbul: Alan Yayınları, 401-405.
- Bertrand, C. J. (2004). *Medya Etiği*. Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Boniface, P. (2007). *Futbol ve Küreselleşme*. İstanbul: NTV Yayınları.
- Boyle, R. (2009). *Power Play: Sport, The Media and Popular Culture: Sport, The Media and Popular Culture*. Edinburgh University Press.
- Brewer, B. W. (2009). *Handbook of Sports Medicine and Science Sport Psychology*. Blackwell Publishing.
- Büyükbaykal, G. (2004). *Geçmişten Günümüze Türkiye'deki Yazılı Spor Basınında Futbolun Yeri ve Önemi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Cengiz, R., ve Taşmektepligil, M. Y. (2016). Spor Üzerine Sosyolojik Bir Çözümleme: Spor Merkezleri (Samsun Örneği). *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler EDergisi*, 56, 220-240.
- Cerrahoğlu, N., ve İmamoğlu. A. F. (2000). Sporun Ekonomik Boyutu: Almanya Örneği. Sözlü Bildiri, *Birinci Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi*, Ankara.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Christian, A. (2002). *Futbol A.Ş.* (Çev. Berktaş, A.). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Coakley, J. J. (1986). *Sports in Society: Issues and Controversies*. St. Louis: Times Mirror Mosby College Publishing.

- Cüceloğlu, D. (2007). *İnsan ve Davranışı* (On altıncı baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve Davranışı* (On dördüncü baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çarpar, M. C. (2020). Sosyolojide İki Temel Niteliksel Desen: Fenomenolojik ve Etnografik Araştırma. *The Journal of Social Science*, 4(8), 689-704.
- Çiçek, C. (2007). *İknanın Yapısı*. Konya: Tablet Yayınları.
- Çubuk, A. (2022). *Aktif spor yapan bireyler ile e-spor yapan bireylerin yalnızlık düzeyi ve algılanan stres düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Dalaman, O. (2010). *İlköğretim birinci kademedede beden eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleştirme durumuna ilişkin öğretmen görüşleri* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Danışman, A. (1982). *Basın Özgürlüğünün Sağlanması Önlemleri (Devletin Basın Karşısındaki Aktif Tutumu)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları.
- De Vito, L., Brown, A., Bannister, B., Cianci, M., ve Mujtaba, B. G. (2018). Employee Motivation Based on the Hierarchy of Needs, Expectancy and the Two-Factor Theories Applied with Higher Education Employees. *IJAMEE, International Journal of Advances in Management, Economics and Entrepreneurship*, 3(1), 20-32.
- Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (2000). The "What" And" Why" of Goal Pursuits: Human Needs and The Self-Determination of Behavior. *Psychological inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., ve Vansteenkiste, M. (2003). *Self-Determination Theory And Basic Need Satisfaction: Understanding Human Development in Positive Psychology*. Department of Psychology Research Center For Motivation and Time Perspective Research Reports, University of Rochester, U.S.A.
- Deniz, M. E. (2016). "Eğitim Psikolojisinin İçeriği", *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Dever, A. (2010). *Spor Sosyolojisi*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Dever, A. (2013). *Endüstriyel futbol ve taraftarlık: Kayseri ili örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas
- Dilber, F. (2014). "Kitle İletişim Araçları ve Suç Olgusu". *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (3) , 60-66.

- Durusoy, İ. (2002). *Futbol Teorisi Türkiye’de Uygulanışı* (Birinci baskı). Boyut Yayın Grubu.
- Eker, G. T. (2010). Futbolun Dayanılmaz Çekiciliği, Büyülenen Taraftar Portresi, Fanatizm ve Beşiktaş. *Milli Folklor*, 22(85), 173-182.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (1998). Süreç Kuramlarının Eğitim Yönetimine Katkıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(4), 51-57
- Erdoğan, İ. (2005). İletişimi Anlamak (İkinci baskı). Ankara: Erk Yayınevi.
- Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve Futbolu İnceleme Üzerine. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (26), 1-58.
- Fişek, K. (1983). *Spor Yönetimi*. Ankara: A.Ü.S.B.F Yayınları.
- Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş* (İkinci baskı). (Çev. Ersoy, A., ve Yalçınoğlu, P.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göral, M. (2003). Spor Basını Ahlakı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 1-20.
- Gümüştekin, G., ve Öztemiz, B. (2005). Örgütlerde Stresin Verimlilik ve Performansla Etkileşimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 271- 288.
- Halepota, H. A. (2005). Motivational Theories and Their Application in Construction. *Cost Engineering*, 47(3), 14.
- Hecker, J. E., ve Kaczor, L. M. (1988). Application of Imagery Theory to Sport Psychology: Some Preliminary Findings. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10:363-373.
- Heper, E. (2012). *Sporla İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi*, Spor Bilimlerine Giriş Ertan, H. (Editör). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Hergüner, G., Bar, M., ve Yaman, M. S. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerine Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Aile, Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden Beklentilerinin Belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(1): 155- 168.
- Herzberg, F., Mausner, B., ve Synderman, B. S. (1959). The Motivation to Work, *New York: Wiley& Sons*, 15(2), 275–276.
- Ivancevich, J. M., Matteson, M. T., ve Konopaske, R. (1990). *Organizational behavior and management* (Tenth Edition). New York, NY: McGraw-Hill Education.
- İkizler, C. (1994). *Sporda Başarının Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınevi; 1994
- İkizler, C. (1997). *Sporda Başarının Psikolojisi*, İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.

- İkizler, H. C., ve Karagözoğlu, C. (1997). *Sporda Başarının Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- İnal, A. N. (2004). *Futbolda Eğitim Öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İnal, A. N. (2006). *Futbolda Eğitim Öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İrvan, S. (1997). *Medya, Kültür, Siyaset*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Johnson, B., ve Cristensen, L. (2014). Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar Eğitim Araştırmaları. (Çev. Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Johnstone, M. (1989). *Stress in Teaching: An Overview of Research*. Edinburgh: The Scottish Council for Research in Education.
- Jones, G. R., ve George, J. M. (2015). *Essentials of contemporary management (Sixth Edition)* New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Karagözoğlu C. (1997). Türkiye için Bir Spor Psikolojisi Uygulama Modeli ve Var Olan Durumun Batı Ülkeleri ile Karşılaştırılması. *Spor Araştırmaları Dergisi*.
- Karaküçük, S. ve Yenel, F. (1997). Türk Sporunun Gelişmesi ve Topluma Yaygınlaştırılması Bakımından Basının Etkinliği. *Gazi Üniversitesi Besyo Dergisi*, 2(2).
- Karasüleymanoğlu, A. (1986). *Basın Açısından Spor-Yeni boyutlarıyla Spor*. Ankara: Engin Yayınları.
- Kaya A. Y. (2002). Dünya’da ve Türkiye’de Basının Gelişimi ile Türk Basımında Sporun Haber Öğeleri Açısından İncelenmesi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 2(3), 161-167.
- Kaya, A. Y. (2001). *Türkiye’de spor basını haber dili: Futbol haberlerinde sözcük seçimi üzerine bir içerik çözümlemesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaya, C. (2010). Sporda yarışma psikolojisi ve motivasyon. 1 Ekim 2022 tarihinde http://www.tavsiyedyorum.com/makale_4709.htm adresinden alınmıştır.
- Keten, M. (1974). *Türkiye’de Spor*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Kılıçoğlu, A. Ş. (2013). Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılarından Hukuksal Sorumluluk (Dördüncü baskı). Ankara: Turhan Kitapevi.
- Kınacı, S. (2011). *Türkiye’de polis algısı ve algılama yönetimi: Bir alan araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kirtiş, K. A., ve Karahan, F (2011). To be or Not to be in Social Media arena as the Most Cost Efficient Marketing Strategy After the Global Recession. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 24, 260-268.

- Kolukisa, S. O. (2017). *Antrenörlerde zihinsel sağlamlılık üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Koruç, Z. (1998). Yeni Bir Alan Egzersiz ve Spor Psikolojisi. *Türk Psikoloji Bülteni*, 10, 76- 92.
- Kozanoğlu, C. (2002). “Eski Güzel Günler Yok, Eski Farklı Günler Var”. *Tribün Dergisi*.
- Kuru, E. (2000). *Sporda Psikoloji*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Küçükgüngör, E. (1998). Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(1-2), 127-139.
- Laughey, D. (2010). *Media Studies: Theories and Approaches*. (Çev. Toprak, A.). Medya Çalışmaları Teoriler ve Yaklaşımlar. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Mardin, Ş. (1999). *İdeoloji*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Marshall, C. ve Rossman, G. B. (2014). *Designing Qualitative Research*. New York: Sage.
- Maslow, A. H., Frager, R., Fadiman, J., McReynolds, C., ve Cox, R. (1987). *Motivation and personality*. New York.
- Mauranen, A., Raudaskoski, S., ve Särkkä, H. (2001). *Englannin Opiskelijan Sanakirja*. Keuruu: Otava.
- McLeod, S. A. (2007). Bf skinner: Operant conditioning. *Retrieved September*, 9(2009), 115-144.
- Melllieu, S. D., ve Hanton S. (2009). *Advances in Applied Sport Psychology. A Review*. New York: Routledge.
- Mendi, Ş. (2002). *Türk medyasında spora yaklaşım*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans, Ankara Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mengütay, S.(1997). *Morpa Spor Ansiklopedisi*. İstanbul: Orhan Ofset.
- Morgan, C. T. (1980). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayını.
- Mülazımoğlu, O., Kalkavan A., ve Bektaş F. (2002). Futbol Beceri Testlerinde Dereceye Giren İlköğretim ve Liseli Sporcuların Teknik Düzeylerinin Araştırılması. *Sözlü Bldiri, 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya.
- Müniroğlu, S., ve Deliceoğlu, G. (2008). *Futbol'da Müsabaka Analizi ve Gözlem Teknikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Neuman, L. W. (2014). *Social Research Methods: Qualitative And Quantitative Approaches* (Seventh Ed.). Essex: Pearson Education Limited.
- Orendurff, M. S., Walker, J. D., Jovanovic, M., Tulchin, K. L., Levy, M., ve Hoffmann, D. K. (2010). Intensity and duration of intermittent exercise and

- recovery during a soccer match. *Journal of Strength and Conditioning Research*. 24(10). 2683-2692.
- Oskay, Ü. (2016). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Oyman, M., ve Başbozkurt, N. (2021). Taraftarlarda Sosyal Kimliğin Sosyal Medya Davranışlarına ve Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarına Etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 125-140.
- Ölçücü, B., Erdil, G., Bostancı, Ö., Canikli, A. Ve Aybek, A. (2012). Üniversiteler Arası Tenis Müsabakalarına Katılan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri Ve Beklentileri. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 5-12.
- Ölçücü, B., , Özen, Ş. ve Altınkök, M. (2014). Spor Eğitiminde Tokat İlinde Voleybol Takımlarında Oynayan Voleybolcuların Voleybola Başlama Nedenleri Ve Beklentileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (3), 57-70.
- Özen, İ.N. (2012). *İletişim Bilimleri Bağlamında Sosyal Medya ve Sosyo-Kültürel Değişim*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversite Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgen, E. (2014). *Türkiye'de Futbolcuların Markalaşma Sorunu ve Medya İletişimi Açısından Bir Yaklaşım*. Ekin, V. (Editör). *Türkiye'de Spor ve Medya içinde* (115-134). İstanbul: Köprü Kitapları
- Özmaden, M. (2006). Futbol Seyircilerine Göre Spor Medyasına İlişkin Davranışların Seyirci Saldırganlığı Üzerine Etkileri. Sözlü Bildiri, Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya.
- Paksoy, M. (2004). *Örgütsel İletişim, Algılama ve İletişim* (Yedinci baskı). Eskişehir: TC. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Ritchie, J. Lewis, J. ve Elam, G. (2006). *Designing and Selecting Samples* (Ed. J. Ritchie ve J. Lewis). Qualitative Research Practise A Guide for social science students and researchers. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Robbins, S. P., ve Judge, T. (2012). *Essentials of organizational behavior* (Fourteenth edition). New York: Pearson Education Inc.
- Rosenthal, U., ve Pijnenburg, B. (1991). *Crisis Management And Decision Making: Simulation Oriented Scenarios*. Springer Science & Business Media.
- Ryan, E. D., ve Simons, J. (1982). Efficacy of Mental İmagery in Enhancing Mental Rehearsal of Motor Skills. *Journal of Sport Psychology*, 1982, 4, 41-51.

- Saçaklı, H., Kale, R., Özdemir, Y., ve Erdal, G. (1995). *Futbol*. İstanbul: İTÜ Matbaası.
- Sage, G. (2002). *Global Sport and Global Mass Media” Sociology of Sport and Physical Education: An Introductory Reader*. Antony L. (Editor). London, UK: RoutledgeFalmer, 2002.
- Schenck, L. (2021). Stress Reduction Eustress vs Distress. 22 Ekim tarihinde <https://www.mindfulnessmuse.com/stress-reduction/eustress-vs-distress>. adresinden erişildi.
- Schneider, B., ve Alderfer, C. P (1973). Three Studies of Measures of Need Satisfaction in Organizations. *Adm. Sci. Q.* 18(4), 489-505.
- Schneider, R. C., ve Baker, R. E. (2006). Obtaining Maximum Effort and Results From Your Athletes Through Motivation. *Strategies*, 19(6), 27-31.
- Schulte, R. W. (1925). *Eignungs und Leistungsprüfung im Sport*, Berlin.
- Somalı, V. (1989). *Teknik Taktik Yönleriyle Futbol ve Tarihi*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Stahl, M. J. (1983). Achievement, Power and Managerial Motivation: Selecting Managerial Talent With The Job Choice Exercise. *Personnel Psychology*, 36(4), 775-789.
- Stolen, T., Chamari, K., Castagna, C., ve Wisloff, U. (2005). Physiology of soccer. *Sports Medicine*. 35(6). 501–536.
- Stratton, G., Reilly, T., Richardson, D. ve Williams, A. (2004). Youth Soccer: From Science to Performance. Oxon, Routledge: *Taylor and Francis Group*, 35.
- Strauss, A. ve Corbin, J. (2014). *Basics of Qualitative Research Techniques*. New York: Sage Publications.
- Sullivan, S. E., ve Bhagat, R. S. (1992). Organizational Stress, Job Satisfaction And Job Performance: Where Do We Go From Here? *Journal of Management*. 18(2), 353- 374
- Sülün, Ö. (2013). *Futbol hakemlerinin öfke ve kızgınlık düzeyleri ile empatik eğilim düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaman Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Şahan, H. ve Çınar, V. (2004). Kitle İletişim Araçlarının Spor Kamuoyu Üzerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Şahin, H. M., Şebin, K., Yılmaz, M., ve Şahin, M. (2014). *Sporda Şiddetin Boyutları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şahin, N. H. (1998). *Stresle Başa Çıkma: Olumlu Bir Yaklaşım*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

- Şahin, Ö. U. (2017). “Sosyal Medya ve Vatandaş Odaklı Kamu Hizmeti Yaklaşımı”. *Journal of Life Economics*, 4, 51-76.
- Şavran, G. (2013). *Fenomenoloji ve Fenomenolojik Sosyoloji*. S. Suğur (Editörler), Modern sosyoloji tarihi içinde (116– 142). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Talimciler A. (2007). *Türkiye’de Futbol ve İdeoloji İlişkisi: Medya’daki Futbol Söylemi Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Talimciler, A. (2007). *Türkiye’de futbol ve ideoloji ilişkisi: medya’daki futbol söylemi üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Talimciler, A. (2014). *Türkiye’de Futbol Fanatizmi ve Medya İlişkisi*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Tanrıverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies. Publication of Association Esprit, Société et Rencontre Strasbourg/FRANCE*, 5(8), 1071-1093.
- Taş, O. (2017). *İletişim, Medya ve Kültür*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Taştan S. (2005). Stres ve Yönetimi. 22 Ekim 2022 tarihinde 2005. Erişim: [http://www.insankaynaklari.gokceada.com/stres] adresinden erişildi.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor Psikolojisi, Kavramlar ve Uygulama*. Mersin: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Topkaya, İ., ve Tekin T. A. (2011). *Futbolda Genel Kuramsal Bir Çerçeve ve 12-14 Yaş Teknik Beceri 14-16 Yaş Temel Taktik Öğretim Uygulamaları* (Dokuzuncu baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Toruk, İ. (2007). Üniversite Gençliğinin Medya Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 475-488.
- Turhan, M. (2009). *Profesyonel futbolcularda depresyon düzeyi, anksiyete düzeyi ve kişilik özellikleri ile sporda başarı motivasyonu arasındaki etkileşimin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkmen, M., Yıldız, K. ve Zekioglu, A. (2013). Sosyolojik Açından Sporda Şiddet ve Çirkin Tezahüratın Nedenlerinin Araştırılması: Manisaspor Taraftarları Örneği. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 8(2), 15-34.
- Türküm, A. S. (1999). *Stresle Başa Çıkma ve İyimserlik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Araştırma Fonu Yayınları.
- Uğur, H. (2014). *2012-2013 yılı Türkiye futbol liglerinde görev yapan faal futbol antrenörlerinin bazı sosyo-demografik özelliklerinin tükenmişlik düzeyleri*

- ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Urartu, Ü. (1984). *Futbol: Teknik-Taktik-Kondisyon*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Ünsal, B. (2013). *Spor ve Medya İlişkisinin Sosyolojik Boyutları Yönünden Toplum Üzerindeki Etkileri (Kocaeli İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yaraş, U. C. (2017). *Kişisel eğitmen eşliğinde yapılan sporun bireylere kazanımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yaşar, T. S., Şemşek, N., Bilen, O., Çalık, F., ve Kaya, A. (2018). Göçmen Çocukların Spor Yoluyla Toplumsal Kazandırılması. Sözel Bildiri. *International Congresses on Education (ERPA)*. İstanbul.
- Yengin, D. (2012). *Yeni Medya ve Dokunmatik Toplum*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Yetim A. (2000). *Sosyoloj ve Spor*. Ankara: Topkar Matbaacılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Dokuzuncu baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, S. M. (2016). *Spor ve Fiziksel Etkinlik Hizmetleri Pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2009). *Sporun topluma yaygınlaştırılmasında medyanın etkisi (Taekwon-do Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yöndem, Z. D. (2015). *Kişilik Dinamikleri ve Stresle Baş Etme* (Üçüncü baskı). Ankara: Efil Yayınevi.
- Yüzer, D. (2013). *1982 Anayasasına Göre Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması*. Ankara: Yetkin Yayınevi.
- Zorba, E., Göksel, A. G., Adem, P., ve Zorba, N. (2016). Futbol Hakemlerinin Müsabaka Öncesi Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Ege Bölgesi Örneği). *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 175- 181.

6. EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

Yaş:

Cinsiyet:

Görüşme Tarihi:

Görüşme Süresi:

Deneyim (Sporcu Yaşı):

Eğitim Durumu:

Klasman:

TÜRKİYE FUTBOL SÜPER LİĞİ OYUNCULARI GÖZÜNDEN SPOR MEDYASI ALGISI: NİTEL ARAŞTIRMA

Medyada çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

Futbolun gelişebilmesi için sizce medyanın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

Sizce futbolda hangi medya türü (gazete, televizyon, sosyal medya, vb.) ön plana çıkmaktadır? Neden?

Medyada çıkan haberler, medya ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

Son yıllarda spor medyasında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

Türkiye'de medya denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

Ek 2. Transkript

K1

Yaş: 31

Görüşme Tarihi: 08.04.2022

Görüşme Süresi: 3:42

Deneyim (Sporcu Yaşı): 18 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Ben çok etkilenmiyorum, performansımı da etkilediğini düşünmüyorum çünkü ben iyiysem zaten performansım da iyidir. Tamamen kendime odaklanıyorum.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Yok düşünmüyorum. Zaman zaman yanlış anlaşılmalara olabiliyor ama genelde onların da kendi işlerini yaptıklarını, yapmaya çalıştıklarını ve iyi niyetli olduklarını düşünüyorum.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basının nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: İnsanların özel hayatlarına biraz daha karışmamaları bence en büyük etken olabilir. Yani sadece profesyonelliği ile insanları yargulamaları lazım ya da yazmaları, çizmeleri lazım diye düşünüyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Sosyal medyanın öne çıktığını düşünüyorum. Çünkü artık çağımız, teknoloji çağı sosyal medya çağı.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Özel bir hukuk, özel bir arkadaşlık olmadığı sürece ben olumsuz etkilendiğini düşünüyorum. Her iki taraf da profesyonel anlamda işini yapıp evine gidiyor, kendi hayatına baktığını düşünüyorum ya da bu şekilde olması gerektiğini düşünüyorum.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Yurtdışındaki spor medyasıyla çok ilgili değilim ama bir farklılık olduğunu söyleyebilirim. Yurtdışında daha sistematik çalışıyorlar ve gerçekten işlerini yapıyorlar. Türkiye'de çok fazla yalan habere rastladığımız için çok da sistematik olduklarını düşünmüyorum.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Bence kesinlikle bir gelişim var. Çok eski yıllarda spor basını sadece gazetelerde yer alıyordu, ki o da sınırlı bir şekilde yani. Daha sonra dergilerde ve radyolarda yer verilmeye başlandı. Şimdi ise televizyon, internet, sosyal medya, web siteleri gibi birçok basın medyası işin içine girdi. Bu da büyük bir gelişim olduğunu gösteriyor bence. Çünkü kaynağa ulaşım inanılmaz kolaylaştı.

SORU 8: Türkiye’de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Bence denetlemelerden geçiriliyorlar. Çünkü geçtiğimiz günlerde bazı futbolcularla ilgili olumsuz yorum yapıldığında ya da soru sorulduğunda bunların bedelleri ağır oldu. Toplum tarafından ve kendi müdürleri tarafından ağır eleştiriler ve cezalar aldığını gördüm.

K2

Yaş: 23

Görüşme Tarihi: 15.04.2022

Görüşme Süresi: 7:11

Deneyim (Sporcu Yaşı): 15 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Basında çıkan haberlerin çoğu iyi olduğu sürece olumlu etkiler ama hakkımızda çıkan her haber iyi olmuyor. Bazen kötü haber de çıkabiliyor, tabii ki etkileniyoruz ama önemli olan bunun seni düşürmesine izin vermemek bence. Ben kötü haberlerin performansımı etkilemesine izin vermiyorum ama iyi haberler ekstra olarak performansımı olumlu etkiliyor diyebilirim.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Onu düşünmüyorum ama bazen çok abarttıklarını düşünüyorum. İnsanların özel hayatlarıyla veya bir oyuncuya çok yüklenip onu olumsuz bir şekilde etkilemeyi iyi başarıyorlar bence. İlkelerine saygı duyuyorum aykırı davranmıyorlar ama bazen çok abarttıklarını düşünüyorum.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Basının bence şöyle bir yol izlemesi gerekiyor; genç bir oyuncu çıktığı zaman onu o kadar pohpohluyorlar ve şahşahlıyorlar ki, medya bazı oyuncularını çok genç yaşta abartıp şişirip onları patlatıyor, bunlar genç çocuklar için bence olumsuz bir etki. Her zaman objektif ve tarafsız olmaları gerekiyor.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Sosyal medya ön plana çıkıyor çünkü Türkiye’de, yurtdışında da bu vardır eminim, sürekli her şey sosyal medya üzerinden döndüğü için bana göre, gazete okuyan insan sayısı bence çok azaldı. Sosyal medya çıktığından beri günümüz medyada, gazete okuyanlar azaldı bu yüzden sosyal medyanın daha ön planda olduğunu düşünüyorum.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Ben kötü etkilediğini düşünüyorum, hakkında çıkan haberler doğrultusunda genelde. Yani herkes işini yapsa da ben kötü olduğunu düşünüyorum. Herkes birbirine saygı duymalı, saha içerisine girdiğinde işler çok

değişiyor. Futbolcuların hakkında çıkardıkları haberlerle ilgili bence, bazen bazı oyuncuların çok üstlerine gittiklerini düşünüyorum bu yüzden de kötü etkiliyor.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Açıkçası ben yurtdışında oynamadığım için bunu çok takip etmiyorum yani aralarındaki farkı gerçekten çok bilmiyorum. Tek fark varsa da o da abartıdır bana göre. Yurtdışı biraz daha objektif gibi, Türkiye daha abartı.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Açıkçası ben sosyal medyada kendi haberlerim dışında çok bir şey ile ilgilenmiyorum, ilgilenmediğim için de bu ve bundan önceki sorulara çok doğru cevaplar veremiyorum, çünkü gerçekten onlar ile ilgilenmiyorum sadece kendi üzerimde, kendi takımımın çıkan haberler ile ilgilendiğim için diğerleriyle pek ilgim yok ama yerinde saymıyordur ondan eminim ve gün geçtikçe yorumcular piyasaya daha çok çıkmaya başladı özellikle sosyal medyada, ve onların üzerinden bu hareketlenmeler oluyor bence. Bunu şöyle yorumlayabilirim, bir oyuncunun transferinde mesela, gazetelerden önce şahısların haberleri oluyor ve birçok yazar bunu çoğu kişiden daha önce biliyor. Bu da gelişim olduğunu bence göstermez çünkü gazeteciler varken şahısların bunu önceden bilip sızdırması sonucunda gazetecilerin önünü kapattığını düşünüyorum.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Hem haber yapan hem de haberi yapılan kişi için sorunlar olmaması için iyi bir gözetmen iyi bir denetleme aşamasından geçmesi gerekiyor. Yani bu işi yapıyorsan, bunun en iyisi olman için böyle denetlemeler olması lazım çünkü kimse başı boş haberler yapamaz. Bence Türkiye'de çok başı boş haberler yapılıyor, oyuncunun haberi olmayan o kadar çok şey yapılıyor ki, bunun bence sağlam bir denetlenmesi gerekiyor çünkü çoğunlukla gerçek dışı, gerçeği yansıtmayan haberler olduğunu düşünüyorum, bizzat da yaşadığım için biliyorum bu sebeple denetleme olduğunu düşünmüyorum.

K3

Yaş: 21

Görüşme Tarihi: 16.04.2022

Görüşme Süresi: 3:53

Deneyim (Sporcu Yaşı): 10

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Futbola odaklı olduğum için çıkan haberlerden ruhen olarak ve performans olarak olumsuz etkilenmiyorum. Zaten kötü bir haber çıktığında da arkadaşlarım, ailem ve tanıdıklarım bana yardımcı oluyorlar.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Düşünmüyorum. Biz nasıl işimizi yapıyorsak onlar da işlerini yapıyorlar, bütün meslek gruplarında olduğu gibi saygı olduğu sürece problemin de olacağını pek düşünmüyorum açıkçası.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basının nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Futbolun gelişebilmesi için her zaman objektif ve tarafsız olmaları gerekiyor bence. Özel hayata girmeyip, performans odaklı olmalılar diye düşünüyorum çünkü özel hayata girildikçe iş biraz cıvıklaşıyor gibi hissediyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Hepimizin bildiği gibi sosyal medyanın çok fazla öne çıktığını düşünüyorum. Çünkü sosyal medyada daha güncel, daha hızlı haberler oluyor. Kulüplerin web sitelerini de buna örnek gösterebiliriz diye düşünüyorum.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Kötü etkilediğini düşünmüyorum çünkü herkes işini yapıyor, bu nedenle de birbirlerine hem işte dışarda saygı duymak zorundalar.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Yurtdışındaki spor medyasında tüm spor branşlarına fazlasıyla ilgili olduğunu ve haber olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de spor medyasının yüzde doksanı bence futbol. Diğer branşlara basında çok fazla yer verilmiyor. Onun dışında yurtdışındaki spor medyasıyla ilgili çok fazla bir bilgim olduğunu da söyleyemeyiz.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemleriniz nelerdir?

CEVAP: Son yıllarda internet ve sosyal medya sayesinde bir gelişme olduğunu düşünüyorum. Geçmiş yıllarda her bilgiye, her insan bu kadar ulaşamıyordu. Şimdi internet sayesinde insanlar anlık takip edebiliyor. Örneğin; kamp kadroları, maç kadroları, bilet satışları, kulübün haberleri anlık servis ediliyor ve böylece bilgi akışı daha hızlı oluyor, bu yüzden de insanların bilgiye ulaşması tüm haberlerdeki gibi spor haberlerinde de çok daha rahatça ve çok daha hızlı olabiliyor.

SORU 8: Türkiye’de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Hem haber yapan hem de haberi yapılan kişi için ileride sorunlar olmaması adına bence gerekli denetimlerden geçiriliyorlar ki olması gereken de bu bence.

K4

Yaş: 18

Görüşme Tarihi: 16.04.2022

Görüşme Süresi: 4:03

Deneyim (Sporcu Yaşı): 7 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Açıkçası basında çıkan haberlerden bazen etkilendiğim oluyor ama iyi anlamda etkileniyorum. Mesela hakkımda çıkan olumsuz bir haber, performansımı olumsuz etkilemiyor aksine beni motive ediyor ve daha çok hırslanıp çalışıyorum, asla beni aşağıya çekmesine izin vermiyorum.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Basın mensuplarının meslek ilkelerine aykırı davrandıklarını düşünmüyorum, onlar da işleri gereği haber yapmak zorundalar. Ben çok fazla yalan haberlere rastlamadığım için bence aykırı davranmıyorlar.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Futbolcuların bence özel hayatlarına çok girmeden, futbol içinde kalarak işlerini yapmalarını temenni ediyorum. Oyuncuların karakterleri yerine performansları konuşulmalı ve haber olmalı bence.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Tabii şu an teknoloji devrindeyiz sosyal medyanın son dönemde ön plana çıktığını düşünüyorum çünkü en güncel ve en hızlı sosyal medyada paylaşım oluyor. Şu dönemlerde bir gazete okuyan insanların çok azaldığını düşünüyorum. İnternete ve sosyal medyaya daha çok yöneldiklerini düşünüyorum.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Eğer ortada bir arkadaşlık bir dostluk söz konusu değilse kötü etkilediğini düşünmüyorum. Çünkü herkes işini yapıyor, biz nasıl o gün antrenmanlarımızı yapıp sorumluluğumuzu yerine getirmemiz gerekiyorsa onlar da gün sonu bir haber yapmak zorundalar, sonuçta onların da işi bu, iş gereği yapmak zorundalar böyle.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Yurtdışında oynamadığım için çok fazla bir bilgim yok ama gözlemediğim kadarıyla yurtdışındaki oyuncular genelde performanslarıyla yani saha içindeki olayları ile konuşuluyor ve anılıyor ama Türkiye'de performanstan ziyade daha çok oyuncuların özel hayatı, karakteri, nerde ne yapıyor gibi bunlar daha çok konuşuluyor. Bunun da yanlış olduğunu düşünüyorum ben şahsen, biz futbolcular performanslarımız ile konuşulmalıyız bence.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemleriniz nelerdir?

CEVAP: İnternet sayesinde bir gelişim olduğu ortada ama onun dışında çok fazla bir değişiklik olduğunu düşünmüyorum, bir gerileme de olduğunu düşünmüyorum, aynı devam ediyor bence.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Gerekli denetimlerden geçtiğini düşünüyorum ben şahsen. Eğer denetim olmasaydı zaten herkes kafasına göre haber yapardı veya bir şeyler yazardı, bu da etik bir davranış olmazdı bence.

K5

Yaş: 21

Görüşme Tarihi: 19.04.2022

Görüşme Süresi: 3:54

Deneyim (Sporcu Yaşı): 11 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Basında çıkan haberlerden tabii ki etkileniyorum. Olumlu çıkan haberler performansımı ekstra olumlu etkiliyor ama olumsuz haberlerin performansımı olumsuz etkilemesine izin vermiyorum ve o haberlere kulak asmiyorum.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Basın mensuplarının meslek ilkelerine aykırı davranışlarını düşünmüyorum ancak özel hayat ile ilgili sorularda ileri gidilmediği sürece ve insanları karalamadıkları sürece.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basının nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Futbolun gelişebilmesi için bizler kadar basının da çalışması ve kendini geliştirmesi gerekiyor. Örneğin bir basın mensubunun kesinlikle fanatik olmaması ve taraf tutmaması gerekiyor. Bu ikisi olduğu sürece zaten olabildiğince doğru haber ve objektif haber yapılır diye düşünüyorum. Yalan haberler bence futbolu geriye götürüyor bu yüzden bu tarafsızlık durumu kesinlikle futbol gelişimi için çok önemli spor basını adına.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Her yaş insanın kolayca ulaşabildiği ve en önemlisi yorum yapabildiği bir platform olan sosyal medyanın son dönemde ön plana çıktığını düşünüyorum.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Ben kötü etkilediğini düşünmüyorum çünkü basın işini yapmak zorunda ve futbolcuların da bundan etkilenmemesi gerekiyor. Basında çıkan en ufak kötü bir haber yüzünden oyuncu hemen düşmemeli, işine sınıksız sarılmalı diye düşünüyorum.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Yurtdışında daha önce oynamış biri olarak, oradaki basın mensuplarının işlerini daha profesyonel daha tarafsız daha nesnel yaptıklarını söyleyebilirim, en azından bize göre daha profesyoneller.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Son yıllarda sosyal medyanın da iyice hayatımıza girmesi sebebiyle herkesin kolayca bilgiye ulaşabildiği bu devirde, geçmiş yıllara göre şu an çok fazla gelişme olduğunu düşünüyorum.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Bence gerekli denetlemelerden geçiriliyor çünkü bu zamana kadar herhangi bir problem yaşamadım ki zaten bir denetim olmadan, insanlara bir şeyler haber diye servis edilmemeli.

K6

Yaş: 20

Görüşme Tarihi: 21.04.2022

Görüşme Süresi: 6:45

Deneyim (Sporcu Yaşı): 10 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: İlk zamanlar çok etkileniyordum ta ki profesyonel bir destek alana kadar. Profesyonel bir destek aldıktan sonra kulak asmamaya başladım, bu işimin bir parçası olduğu için bunlara artık önem vermiyordum. Performansımı önceden etkiliyordu ama dediğim gibi profesyonel bir yardım aldıktan sonra bunları kolayca atlatabildiğim farkına vardım. Şu anda etkilenmiyorum yani.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Onlar da işlerini yapıyorlar ama evet bazen bize saygısızlık yaptıklarını düşünüyorum. Yani yalan yanlış haberler var, istemediğimiz soruların sorulması ya da sorulan soruların cevapların başka yerlere çekilmesi gibi istemediğimiz şeyler. O yüzden bazen aykırı davranıyorlar bence.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basının nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Basının olumsuz bir haber yerine daha yapıcı bir haber yapmak tercihleri olmalı. Bunun nedeni de sporcunun motivasyonunu ve odaklanma şeklini daha yukarı seviyeye çekebilmek adına yardımcı ve destek olmaları için iyi haber yapmalarını öneririm.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Genelde sosyal medya çünkü günümüzde aktif olarak herkesin kullandığı bir medya. Geçmişe bakılırsa, bunlar olmadan önce, gazete ve televizyon daha ön plandaydı ama şu an sosyal medya. Şu an insanların sosyal medyayı tercih etmesinin sebebi de, günümüz teknoloji çağı olduğu için. Yani 10 yaşındaki bir çocuğun bile elinde telefon olduğu için, sosyal medya diyorum.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Farkettiyseniz sporcular basın gördüğünde kaçıyorlar, saklanma gereği duyuyorlar ki bu çok normal bir şey. Çünkü onların bize karşı yansıttığı negatif enerji, bizi onlardan uzaklaştırıyor. Bu nedenle de kötü etkiliyor bence.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Ülkemiz bu konuda biraz geride olduğu için bir farklılık görüyorum ve yurtdışının bizden önde olduğunu düşünüyorum. Türkiye'deki spor medyası sporcularımızı kötüleme amaçlı haberler yapıyorlar ve yanlış (tarafli) bir basın var. Bunların nedeni de, sadece spor anlamında değil, kişinin özel hayatını da ele aldıkları için yanlış haberler yapılabiliyor. Bence yapılan haberler yurtdışındaki gibi olmalı. Yurtdışında sadece sahaya odaklanıyorlar, sahada verdiği performansla bakıyorlar yani saha dışında oyuncuların neler yaptığının onlar için bir önemi yok ve yurtdışında yapılan bir basın mensubu ile oyuncu arasındaki diyalog güle oynaya geçiyor çünkü aralarındaki ilişki seviyeli bir ilişki. Aralarındaki farkı böyle aktarabilirim.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Ben gözlemlediğim kadarıyla gerileme görüyorum. Çünkü eski zamanlara baktığımızda insanlar daha temiz kalpliydi, sporcunun sahada yapılan görevi doğru veya yanlış yapıldığına bakılıyordu. Şimdiki zamana baktığımızda ise bir karalama söz konusu. Sporcunun ne yaptığı, gece hayatı, normal günlük yaşantı vs. bunlar ele alınıyor ama eskiden sporcu kötüyse bile sporcuyla nasıl destekleyebileceklerini ele alıyorlardı, bu yüzden ben gerileme görüyorum. Bunu önlemek ve sporcularımızı daha üst seviyeye çekebilmek için onların her daim arkalarında olup, destekleyip ve iyi haber yapmalarını öneriyorum. Bunları ele alırsak bir gelişme görebiliriz.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Ben bir denetim olduğunu düşünmüyorum eğer varsa da sıkı bir denetim yok çünkü artık haber yapan insan sayısı o kadar çok arttı ki herkes istediğini yazıyor. Yapılan röportajlarda bile oyuncunun ne dediğinden ziyade basın mensubu kendisi ne duymak istiyorsa onu yazıyor. Bazen ağzımızdan hiç çıkmayan şeylerin yazıldığını görüyoruz ve şok oluyoruz. Eğer bir denetim olsaydı bunlar olmazdı ve herkes medyadan memnun olurdu, bence şu an memnun olan insan sayısı çok azdır.

K7

Yaş: 20

Görüşme Tarihi: 21.04.2022

Görüşme Süresi: 5:59

Deneyim (Sporcu Yaşı): 13 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Basında çıkan haberlerden tabi ki etkileniyorum ama bu etki her zaman kötü anlamda olmuyor. İyi çıkan haberlerden sonra özgüvenimin yerine gelmesiyle birlikte kendimi iyi hissetmemi sağlıyor, iyi etkileniyorum yani ama tabi ki Türkiye basınında çok olduğu için kötü haberler de oluyor. Kötü haberlerden de etkileniyorum ama sadece psikolojik olarak. İşime iyi odaklı olduğum için performansımı hiçbir zaman etkilemiyor.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Evet düşünüyorum. Bazen sınırlarının dışına çıktığı sorulara çok şahit oldum, bana da yapıldı diğer takım arkadaşlarıma da yapıldı. Sadece futbol ve saha içi baz alınmıyor Türk medyasında. Futbol dışındaki özel hayat soruları da çok sorulduğu için bence bu meslek ilkeleri dışına çıkmışlık oluyor.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Futbolun gelişebilmesi için basının öncelikle genç futbolcuları daha çok ele alıp, onları daha ön plana atıp desteklemesi gerektiğini düşünüyorum. Öte yandan dediğim gibi saha içine odaklanıp, saha dışındaki özel hayatı çok fazla ele alıp futbolcuların isimlerini karalamaya çalışmamaları gerekiyor, zaten bir oyuncu saha içinde gerekeni yapıyorsa saha dışı çok önemli olmamalı, bu yüzden saha içindeki performans ele alındığı zaman zaten Türk futbolunun kendiliğinden gelişeceğini düşünüyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Bence şu an sosyal medya çünkü herkesin en aktif kullandığı yer orası. Eskiden olsa gazete, televizyon derdim ama artık sosyal medya herkesin ulaşabileceği, erişebileceği bir yer ve spor sayfaları da sosyal medyayı çok iyi kullanıyor bu yüzden sosyal medyadan daha çok takip ediliyor.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: İyi haberler çıktığında basına karşı bir sevgi, sempati olabiliyor ama bazen dediğim gibi gereksiz özel hayata girildiği zaman basına karşı futbolcular da gard alabiliyor ve daha sonraki röportajlarda da daha sert cevaplar verebiliyorlar, bu da ilişkilerini kötü etkiliyor bence, futbolcuların istemediği yerlerden gelen sorular yüzünden.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Evet görüyorum, yurtdışının bizden daha iyi olduğu çok net. Yurtdışı medyası ülkesinin sporcusuna her zaman destek veriyor, motivasyon kaynağı oluyor ve bu sebeple de tüm oyuncuların basın mensuplarıyla arasındaki ilişki çok iyi oluyor. Türkiye'de ise sporcular resmen basın mensuplarından kaçıyor çünkü sorulacak özel sorulardan rahatsız oluyorlar ya da verdiğimiz cevapları yanlış aktarıp yalan haber yapıyorlar bu durum da hiçbirimizin hoşuna gitmiyor. Yani Türkiye'de sporcunun nerde ne yaptığı ilgileniliyor, yurtdışında ise oyuncunun performansı konuşuluyor.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Ben bir gelişme olduğunu göremiyorum aksine geriye gittiğimizi düşünüyorum çünkü eskiden başarılı sporcu da desteklenirdi başarısız sporcu da, ama şu an başarılı sporcunun açığını yakalamaya çalışıp çok üstüne gidiyorlar ki her insan bundan etkilenir. Bir insan neden kendi ülkesinin sporcusunu düşürmeye çalışır ki desteklemek varken? Eskiden hep destek ve motivasyon vardı şimdi maalesef göremiyorum.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Ben çok fazla bir denetim olduğunu göremiyorum çünkü yalan ve gerçeği asla yansıtmayan haberlerle her gün karşılaşıyoruz, tabi ki işlerini doğru yapan vardır ama bir denetim olsaydı eğer herkes kafasına göre bir şeyler yazamazdı, insanların hayatıyla ilgili haber yapmak bu kadar kolay ve ucuz olmamalı, keşke sağlam bir denetim olsa.

K8

Yaş: 23

Görüşme Tarihi: 22.04.2022

Görüşme Süresi: 6:52

Deneyim (Sporcu Yaşı): 16 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Olumsuz haberlerden ister istemez gençken biraz daha etkileniyordum ama zamanla tecrübe kazandıkça onu takmamaya başladım ve saha içinde unutuyorum, sadece maçlarıma ve antrenmanlarıma odaklanıyorum. Güzel haberler görünce de tabi ki motive oluyorum, özgüvenim artıyor bu da performansıma olumlu katkı yapıyor.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Onlar da mesleğini yaptığı için düşünmüyorum ama benim düşünceme göre, oynadığın futbol ile ilgili her zaman eleştiri yapabilirler ama kişiselliğe kaçtığı zaman biraz sıkıntılı, ona dikkat etmeleri lazım, onun dışında aykırı davrandıklarını düşünmüyorum.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Mesela basın o kadar fazla olumsuz haber yapmaktansa daha fazla olumlu haber yapabilirler çünkü futbolcular ister istemez bu haberlerden etkileniyorlar. Etkilenmemeleri için basının da bize yardımcı olması lazım biraz. Tarafsız olurlarsa eğer futbol da gelişir diye düşünüyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Bence kesinlikle sosyal medya çünkü insanların çoğu 7/24 telefonda olup her işlerini de telefonda hallettikleri için en güncel haberleri de sosyal medyadan takip ediyorlar.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Basınla çok haşır neşir olmamak gerekiyor bence. Zaten çoğu futbolcu onlardan kaçıyor genelde, aramız çok iyi olmuyor. İyi haberler çıktığında ilişki tabi ki iyi ama kötü haberler çıktığında hemen mesafeli oluyoruz ve konuşmak istemiyoruz.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Ben daha önce Almanya'da ve İtalya'da oynadığım için sadece oralar ile ilgili konuşabilirim. Türkiye'de iyi haberleri dünyanın en güzel şeyiymiş gibi kutluyorlar ama kötü haberleri de sanki ülke batmış bitmiş gibi konuşuyorlar ve bunun arası yok. İnsanlara kötü zamanında destek olmuyorlar ama yurtdışında kötü bir şey olduğunda seni mezarın altına koymuyorlar aksine her zaman destek oluyorlar ve iyi şeyler yazıyorlar. Yurtdışında basın mensupları Türkiye'ye göre daha kibar, daha nazik.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Bir gelişme gözlemliyorum. Sosyal medya ve spor programları sayesinde bir gelişme var bence. Eskiden bunlar yoktu. Şimdi bilgiye ve habere ulaşmak da çok hızlı ve güncel. Anında herkes her şeyi öğrenebiliyor, ileriki yıllarda daha da gelişim olacağını düşünüyorum.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Bence sıkı bir denetimden geçirilmiyorlar çünkü bazen yalan haberlerle karşılaşabiliyoruz ya da bazen olayları çok abartıyorlar, insanlara yanlış aktarıyorlar. Eğer sağlam bir denetim olsaydı kimse yalan haber yapamazdı veya ağır hakaretler, suçlamalar içeren yazılar yazamazdı diye düşünüyorum.

K9

Yaş: 22

Görüşme Tarihi: 23.04.2022

Görüşme Süresi: 3:36

Deneyim (Sporcu Yaşı): 10 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Genelde haberlere pek bakmadığım için etkilenmiyorum diyebilirim. Bazen arkadaşlarım falan gösteriyor, yine bir şey değişmiyor, etkilenmiyorum, işime odaklıyım sadece.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Zaman zaman aykırı davrandıklarını düşünüyorum. Bu aykırı davranışları bazen duyuyoruz, bazen de şahit oluyoruz.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basın nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Basının tarafsız ve objektif olması gerekiyor. İnsanların kişisel alanlarına girmeyip işlerini yaptıkları sürece futbol gelişir diye düşünüyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Bence sosyal medya daha çok ön plana çıkıyor çünkü insanlar önceden gazete okurdu, televizyondaki haberleri izlerdi ama şimdi herkesin elinde daha çok telefon olduğu için insanlar sosyal medyadan daha çok takip ediyorlar.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Zaman zaman değişiyor, bazen olumlu etkiliyor bazen olumsuz etkiliyor. İyi haber olduğu sürece bir sorunla karşılaşmıyorsun ama kötü ve yalan bir haber olduğu zaman tabii kötü etkileyebiliyor. O yüzden yaptıkları habere göre değişir diyorum.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Evet görüyorum, bence yurtdışı basını Türkiye'ye göre daha ön planda çünkü işlerini daha tarafsız daha profesyonel yaptıklarını düşünüyorum.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Bence bir ilerleme var tabii ki. Bu da çoğunlukla sosyal medya sayesinde diyebilirim. Hemen kolayca haberlere, bilgilere ulaşabiliyorsun. En basitinden spor ile ilgili merak ettiğin her şeyi internet sayesinde direkt girip bakabiliyorsun.

SORU 8: Türkiye’de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Konuya çok vakıf değilim açıkçası ama illaki bir denetleme vardır. Denetleme olmazsa bu iş olmaz zaten.

K10

Yaş: 30

Görüşme Tarihi: 23.04.2022

Görüşme Süresi: 9:36

Deneyim (Sporcu Yaşı): 18 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Bence futbolcuların çoğu her şeyi okur, her şeyi görür ama psikolojik olarak etkilendiklerini düşünmüyorum. Bende aynı şekilde etkilenmiyorum. Daha önce psikolojik destek aldığım için o tür sorunları yenebiliyorum, performansımı da asla etkilemiyor.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Ara ara aykırı davranışlarını düşünüyorum tabii ki. Bence zaten basın mensuplarının doğru haber de yalan haber de yapma zorunlulukları var. Çünkü medyadaki olayları biraz kızıştırmaları gerekiyor. Yeri geliyor sakınleştiriyorlar, yeri geliyor baya kavga çıkartıyorlar işlerinden dolayı, bu da saygı duyulması gereken bir durum bence.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basının nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: Bence basının doğru haberleri, doğru şekilde yapması hem basın için hem de futbolcular için ileri derecede performans göstermesi adına önemli bir şey ama yeri geliyor bazen futbolcular ile basın da ters düşebiliyor yani burada aslında dayalı bir dövüş var diyebiliriz. O yüzden her iki tarafın da birbirine saygı duyarak, yerinde ve anlamlı duruşlar sergilemesi gerekiyor, böylece futbol da gelişir diye düşünüyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Gazeteden veya televizyondan ziyade insanlar sosyal medyadan daha çok okuyorlar ve sosyal medyanın şu an her şeyi etkilediğini söyleyebilirim çünkü günlük hayatımızda çok aktif kullanıyoruz. Spor basını anlamında da en öne çıkan kesinlikle sosyal medyadır.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: Basının yaptığı habere göre değişebiliyor bence. Basında kötü bir haber çıktığında futbolcu haz almaz ama iyi bir haber çıktığında mutlu oluyor. Yani bunun ortası yok, bazen iyi bazen kötü etkiliyor.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Tabi ki farklılık görüyorum. Ben daha önce hem Portekiz'de hem Hollanda'da oynamış, şu anda da Türkiye'de devam eden profesyonel bir futbolcu olarak bunun cevabını veriyorum. Bence yurtdışında bu iş daha profesyonelce yapılıyor ve daha sistematikler, Türkiye'de ise basınla alakalı biraz daha gerideyiz çünkü dersimize iyi çalışmıyoruz. Yurtdışında olanaklar daha sağlam, insanlar hem işine saygılı hem de karşısındaki insana saygılı ve bu yüzden de işlerini daha doğru yapıp, futbolcuları koruyarak düşünerek soruları soruyorlar. Türkiye'de ise herkes önce kendini düşünüyor ve bu iş daha amatörce yapılıyor.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Ben bir gelişme görüyorum. Zaten gelişime açık bir ülke olarak, hem sporcular hem de basın olarak gelişim gösteriyoruz. Ben bunun düzenli ve yavaş yavaş, bir önceki soruda verdiğim cevap gibi, biraz yurtdışını da örnek alarak herkes işine sıkı sarılıp doğru yaptığı sürece daha da gelişeceğimizi düşünüyorum.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: Tabi ki bir denetim var. Dergi, magazin veya gazetelere çıkacak olan belgeler ve basının yapmış olduğu haberler ile alakalı şeyler denetimden geçiyor ama örnek veriyorum, bir hocanın bir yere gitmesi veya bir futbolcunun transferi gibi durumlarda yalan haberler de katarak insanları pohpohlayıp karalayabiliyorlar, bunları da genelde sosyal medyadan paylaşıyorlar, bu tarz durumlarda bir denetim olduğunu düşünmüyorum.

K11

Yaş: 28

Görüşme Tarihi: 23.04.2022

Görüşme Süresi: 7:07

Deneyim (Sporcu Yaşı): 23 yıl

Eğitim Durumu: Lise

Klasman: Süper Lig

SORU 1: Basında çıkan haberlerden ne kadar etkileniyorsunuz ve bunların performansınız üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?

CEVAP: Ben pek etkilenmiyorum çünkü genel anlamda umrumda değil aslında. Tabi ki pozitif ve güzel şeyler yazıldığında herkes gibi bende mutlu oluyorum ama negatif şeyler yazıldığında sadece okuyorum ve geçiyorum umursamıyorum yani yine işime devam ediyorum.

SORU 2: Basın mensuplarının, meslek ilkelerine aykırı davranışlar sergilediklerini düşünüyor musunuz?

CEVAP: Bana aykırı davrandıklarını görmedim ama genel olarak aykırı davrandıkları oluyor tabi. Özel hayata çok karışıyorlar. Mesela bir fotoğraf çekiyorlar, ortamdaki olayı bilmeden etmeden paylaşım yapıyorlar ve kafalarına göre istediğini yazıyorlar ama doğru mu yanlış mı pek umursamıyorlar çünkü bunu satmak istiyorlar, satmak için de bunu flash haber gibi bu şekilde yapıyorlar.

SORU 3: Futbolun gelişebilmesi için sizce basının nasıl bir yol izlemesi gerekiyor?

CEVAP: İlk başta kesinlikle doğru haber yapmaları gerekiyor. Daha sonra ise basının futbol bilgisi, tabi ki bir futbolcu bir antrenör gibi olamaz ama kendilerini o konuda da geliştirip, biraz daha futbol bilgisi edinmeleri gerekiyor, bunun için de sadece maçlara gidip bakmak yerine analizleri falan da izleyebilirler. Mesela şu an herkes sadece golcülerini ve asist yapanları konuşuyorlar ama takımda sadece onlar yok, her oyuncunun görevi farklı, sadece golcüler konuşulmamalı diğer oyuncular da konuşulmalı ama kimse onlardan bahsetmiyor çünkü bilgileri yok, eğer bilgi sahibi olurlarsa daha çok yorum da yapabilirler böylece futbol da gelişir diye düşünüyorum.

SORU 4: Sizce futbolda hangi basın türü (gazete, televizyon, sosyal medya) ön plana çıkmaktadır? Neden?

CEVAP: Tabi ki sosyal medya daha ön planda, şu an teknoloji devrinde yaşıyoruz ve hemen hemen herkes sosyal medya kullanıyor çünkü daha hızlı daha kolay. Bir yerden gazete alıp ona bakmaktansa telefonda ve sosyal medyadan bilgi sahibi olmak daha kolay daha güncel.

SORU 5: Basında çıkan haberler, basın ile futbolcular arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemektedir?

CEVAP: İyi haber ya da kötü haber farketmez eğer doğrular söyleniyorsa tabi ki sıkıntı olmaz çünkü herkes işini yapmak zorunda. Yalan haber olursa ilişki bozulur çünkü yalan haberi kimse sevmez ve istemez ama doğrular söyleniyorsa, iyi de olsa kötü de olsa ilişki kötü etkilenmez.

SORU 6: Türkiye'deki ve yurtdışındaki spor medyası karşılaştırıldığında bir farklılık görüyor musunuz?

CEVAP: Ben daha önce Almanya'da yaşadığım ve yurtdışında oynadığım için gördüğüm kadarıyla yurtdışı spor medyası daha profesyonel. İşlerini daha doğru daha iyi yapıyorlar. Türkiye'de de işini doğru yapanlar tabi ki var ama yurtdışı bu konuda daha planlı programlı daha objektif. Onun dışında bir farklılık göremiyorum.

SORU 7: Son yıllarda spor basınında bir gelişme mi gözlemliyorsunuz yoksa gerileme mi? Eğer varsa gözlemlerinizi nelerdir?

CEVAP: Bence bir gelişme var çünkü dediğim gibi insanlar günden güne biraz daha profesyonel olmaya çalışıyor ve işine odaklanıyor. Bu yüzden de her şey biraz daha ileriye gidiyor.

SORU 8: Türkiye'de basın denetimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Yani spor medyası çalışanları, düzenli denetlemelerden geçiriliyor mu?

CEVAP: O biraz da hangi şirkette çalıştığına ya da hangi gazetede haber çıktığına bağlı diyebilirim. Bazı şirketler işlerini daha iyi daha doğru yapıyorlar, yaptıklarını kontrol ediyorlar ve bir denetim oluyor ama bazı şirketler işlerini biraz daha eksik yapıyorlar ve denetim kısmını çok önemsemiyorlar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İrem Nur ÖZER
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara / 11.01.1999

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / Spor Bilimleri
Fakültesi / Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Lisansüstü Öğrenimi : Aydın Adnan Menderes Üniversitesi /
Sosyal Bilimler Enstitüsü / Spor Yönetim
Bilimleri Anabilim Dalı / Yüksek Lisans

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni (2023-Devam Etmekte) Kuşadası Bahçeşehir
Koleji

İletişim

e-posta Adresi : iremozer96@icloud.com
Tarih : 01.06.2023